

AFINACIÓN E MANTEMENTO I-II

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA Afinación e Mantemento I-II

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA
CARÁCTER	FORMACIÓN INSTRUMENTAL COMPLEMENTARIA								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR AYALA BENDIXEN
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	DIEGO RUENES RUBIALES
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	2	2							Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	DIEGO RUENES RUBIALES				diego_ruenes_rubiales@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Coñecemento básico da construción, mantemento, comportamento acústico e características do instrumento. Principios básicos de afinación. Recursos e hábitos que axuden a manter o instrumento correctamente afinado. Consecución de hábitos para manter en perfecto estado os mecanismos do instrumento. Ser quen de identificar as posibles causas de problemas mecánicos, así como ter recursos suficientes para solucionar pequenos desaxustes que non precisen a intervención dun/dunha especialista.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa coas materias prácticas específicas do itinerario (Instrumento principal, Música de cámara, Orquestra)
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T4, T6, T7, T8, T9, T10, T13, T14, T15, T16
XERAIS	X4, X8, X9, X10, X20, X24, X25
ESPECÍFICAS	EI4

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1.Coñecer a mecánica, as partes e a construción do instrumento.	T1, T2, T8, T15. X19

2. Coñecer os temperamentos históricos.	T1, T2, T8, T15. X19
3. Desenvolver sensibilidade auditiva para a afinación.	Todas
4. Desenvolver a capacidade de resolución de problemas técnicos e mecánicos.	Todas

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Organoloxía: Mecánica do instrumento	Partes constitutivas da caixa e da mecánica	Todas
Caixa de resonancia		Todas
Produtos de ferro		Todas
Feltros		Todas
Ferramentas		Todas
Afinación e temperamentos	Elixir o temperamento segundo o repertorio. Práctica das diferentes afinacións	Todas
Total de sesións por cuatrimestre		15

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases teórico-prácticas	14		
Probas/exames	2		
Traballo persoal: cambio de cordas, cambio de plectros, entonación, regulación e afinación.		36	
Total de sesións por cuatrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continúa)			
Asistencia e traballo individual	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases Traballo persoal: valorarase o estudo persoal e a mellora do mantemento dos instrumentos	T1, T2, T3, T4, T8, T15, X19, X24, X25, X26, EP2, EP8, EP9, EI6	60%

Traballo escrito	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente.	T1,T2, T3, T4, T8, T15, X5, X10, X24, X25, X26, EP2, EP8, EP9	40%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-December-)			
Asistencia e traballo individual	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases Traballo persoal: valorarase o estudo persoal e a mellora do mantemento dos instrumentos	T1, T2, T3, T4, T8, T15, X19, X24, X25, X26, EP2, EP8, EP9, EI6	60%
Traballo escrito	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente.	T1,T2, T3, T4, T8, T15, X5, X10, X24, X25, X26, EP2, EP8, EP9	40%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame e traballo escrito	1. Exame práctico de afinación e regulación. 60% 2. Presentación dun traballo escrito sobre Afinación e temperamentos históricos. 40%	T1, T2, T3, T4, T8, T15, X5, X10, X19, X24, X25, X26, EP2, EP8, EP9	100%
EXTRAORDINARIA			
Exame e traballo escrito	1. Exame práctico de afinación e regulación. 60% 2. Presentación dun traballo escrito sobre Afinación e temperamentos históricos. 40%	T1, T2, T3, T4, T8, T15, X5, X10, X19, X24, X25, X26, EP2, EP8, EP9	100%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			
REFERENCIAS BÁSICAS			

Kottick, Edwrad L. –The harpsichord Owner's guide. The University of North Carolina Press. 1987.
Calvo Manzano,A – Acústica físico-musical. Real musical.
Ptolomeo, Claudio – Armónicas. Miguel Gómez ediciones. 1999.

BAIXO CONTINUO I-VI

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA BAIXO CONTINUO CLAVE

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	CLAVE
CARÁCTER	FORMACIÓN INSTRUMENTAL COMPLEMENTARIA								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR AYALA BENDIXEN
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	DIEGO RUENES RUBIALES
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1:30H
ETCS/ CUADRIMESTRE	2	2	2	2	2	2	-	-	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	DIEGO RUENES RUBIALES				diego_ruenes_rubiales@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Realización do baixo continuo de diferentes épocas e autores. Coñecemento e emprego dos distintos sistemas de cifrado e técnicas de acompañamento e ornamentación empregadas. Realización de liñas de baixo continuo seguindo os diferentes criterios estilísticos e estéticos. Tratados da época. Lectura á vista.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requiridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior. Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso para adaptar a programación e os seus contidos de maneira personalizada á situación académica e emocional do alumnado.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa cos contidos de outras disciplinas específicas do itinerario, tales como o repertorio para clave e os idiomas aplicados. Está tamén relacionada de maneira propedéutica con contidos da disciplina de Música de cámara.
TRANSVERSAIS	T2, T3, T7, T9, T13, T15, T16
XERAIS	X1, X2, X3, X6, X8, X10, X11, X12, X13, X15, X21, X22
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI3, EI4, EI5, EI6, EI7, EI8, EI9, EI10

3. Obxectivos

DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
------------	---------------------------

1. Interpretar a regra da oitava en todas as tonalidades correctamente	T2, T13, T10, T15 X1, X2, X3, X6, X8, X11, X12, X13, X15, X21, X22 EI1, EI2, EI3, EI4, EI5, EI6, EI7, EI8, EI9	
2. Desenvolver a capacidade de lectura de manuscritos e fac-similes	T2, T5, T13, T16 X1, X2, X3, X6, X11, X12, X13, X15, X22 EI1, EI2, EI4, EI5, EI7	
3. Coñecer as diferenzas estilísticas e os tratados principais de baixo continuo para clave e a súa interpretación	T2, T5, T13, T14, T16 X1, X3, X11, X12, X13, X15, X21, X22 EI2, EI3, EI5, EI6	
4. Practicar a ornamentación e a improvisación no baixo continuo	T9, T10, T13, T15, T16 X1, X2, X3, X6, X8, X11, X13, X15, X21, X22 EI1, EI2, EI3, EI4, EI5, EI7, EI8, EI9, EI10	
5. Desenvolver a lectura á vista de baixos e pezas escritas co acompañamento de baixo continuo	T2, T3,T7, T13 X2, X3, X6, X8, X13, X22 EI3, EI4, EI5, EI7, EI8, EI9	
4. Contidos		
TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica		TODAS
Dandrieu, M.Corrette e outros	Estudo progresivo dos exercicios	TODAS
Primeira vista	Exercicios á primeira vista	TODAS
BC Estilo italiano. Polifonía	Práctica do estilo “pieno”. Polifonía Música de Frescobaldi, Castello, Fontana, Monteverdi, Caccini e outros.	TODAS
BC Estilo italiano	Práctica do estilo “pieno”. Música de Corelli, Vivaldi, Albinoni e outros.	TODAS
BC alemán	Cifrados e características Música de Bach, Haendel, Telemann, Quantz, Mattheson e outros.	TODAS
BC francés	Cifrados e estilo Música de Couperin, Rameau, Leclair, Hotteterre, Monteclair, Lully, Marais e outros.	TODAS
BC tardío	Cifrados e estilo Música de C. P. E. Bach, J. C. Bach, Haydn, Mozart, Abel, Benda e outros.	TODAS
Improvisación histórica	Improvisación de variacións rítmico-melódicas sobre danzas de ciaccona, folía, romanesca, pasacaille, passamezzo antico e outros. Partimenti.	TODAS
Orquestra	Traballo e repaso das obras orquestrais propostas para o cuadrimestre.	TODAS
Total de sesións por cuadrimestre		15

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases teórico- prácticas. Proposta de lectura de varios tratados en diversos idiomas. Supervisión da información teórica aportada polo alumnado. Terminoloxía específica. Definicións e cifrados. Actividades avaliadoras prácticas: realización de B.C.	30	30	60
Traballo Persoal (Tempo de estudo individual do alumno). Autoanálise do estudo e da interpretación. Mellora dos hábitos de estudo. Interpretación no tempo e estilo adecuado á obra. Aplicación práctica das fontes históricas á interpretación.	30	30	60
Exame: Proba práctica de realización de baixo continuo.	2		2
Total de sesións por cuatrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continúa)			
Exame	1. Programa de 2 obras de diferentes estilos en cada cuatrimestre. Valorarase o dominio técnico, condución das voces, coñecemento do estilo, ornamentación e capacidade artística na realización do baixo continuo. 40% 2. 1 exercicio de lectura á primeira vista. Valorarase o dominio técnico e o coñecemento do estilo. 20%	T13 X1, X2, X3, X6, X11, X13, X15, X21, X22 EI1, EI2, EI3, EI4, EI5, EI6, EI7, EI8, EI9, EI10	60%
Traballo persoal semanal	1. Valorarase o estudo persoal e a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente nun 30% 2. Asistencia á clase, puntualidade, actitude, realización das actividades propostas semanalmente 10%	T2, T3, T7, T9, T10, T13, T15 X8, X10	40%
Valorarase a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame	1. Programa de 2 obras de diferentes estilos en cada cuatrimestre. Valorarase o dominio técnico, condución das voces, coñecemento do estilo, ornamentación e capacidade artística na realización do baixo continuo. 40% 2. 1 exercicio de lectura á primeira vista. Valorarase o dominio técnico e o coñecemento do estilo. 20%	T13 X1, X2, X3, X6, X11, X13, X15, X21, X22 EI1, EI2, EI3, EI4, EI5, EI6, EI7, EI8, EI9, EI10	60%

Traballo persoal semanal	1. Valorarase o estudo persoal e a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente nun 30% 2. Asistencia á clase, puntualidade, actitude, realización das actividades propostas semanalmente 10%	T2, T3, T7, T9, T10, T13, T15 X8, X10	40%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	Presentación dun programa: 1. 5 pezas completas de baixo continuo (unha obra de cada tema da programación: estilo italiano, alemán, francés e tardío) determinadas previamente. 2. 1 Improvisación sobre danzas de ciaccona, folía, romanesca, pasacaille, passamezzo antigo e outros. 3. 2 Exercicios de Baixo Continuo á primeira vista. Valorarase o dominio técnico, condución das voces, coñecemento do estilo, ornamentación e capacidade artística na realización do baixo continuo.	T2, T3, T5, T7, T9, T10, T13, T14, T15, T16 X1, X2, X3, X6, X8, X10, X11, X12, X13, X15, X21, X22 E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10	100%
EXTRAORDINARIA			
Exame	Presentación dun programa: 1. 5 pezas completas de baixo continuo (unha obra de cada tema da programación: estilo italiano, alemán, francés e tardío) determinadas previamente. 2. 1 Improvisación sobre danzas de ciaccona, folía, romanesca, pasacaille, passamezzo antigo e outros. 3. 2 Exercicios de Baixo Continuo á primeira vista. Valorarase o dominio técnico, condución das voces, coñecemento do estilo, ornamentación e capacidade artística na realización do baixo continuo.	T2, T3, T5, T7, T9, T10, T13, T14, T15, T16 X1, X2, X3, X6, X8, X10, X11, X12, X13, X15, X21, X22 E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10	100%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			
REFERENCIAS BÁSICAS			

ITALIA:

AGAZZARI AGOSTINO, *Del sonare sopra il basso con tutti li stromenti e dell'uso loro nel conserto*. Siena, 1607.
 BIANCIARDI FRANCESCO, *Breve regola per imparar a sonare sopra il Basso*. Siena, 1607
 BISMANTOVA BARTOLOMEO, *Compendio musicale*, Ferrara, 1677
 GASPARINI FRANCESCO, *L'Armonico pratico al Cimbalo*. Venezia, 1708.
 GEMINIANI FRANCESCO, *The Art of Accompaniment, or a new and well digested Method to learn to perform the Thorough Bass*, Op. XI. London, 1754.
 PASQUALI NICOLÒ, *Thorough bass made easy or practical rules for finding and applying its various chords With little trouble*. London, R. Bremner, 1757.
 PENNA LORENZO, *Li primi albori musicali*. Bologna, 1684.
 TONELLI ANTONIO, *Realización del Bajo Continuo del Op. V de Arcangelo Corelli*. MS Mus. F.1174, Modena, Biblioteca Estense, s.d.
 VIADANA LODOVICO DA, Prefacio, "*Cento Concerti ecclesiastici*". Venezia, 1602.

FRANCIA:

BOYVIN JACQUES, *Traité abrégé D'accompagnement pour l'Orgue et pour le Clavessin*. Paris, Ballard, 1700.
 CORRETTE MICHEL, *Le Maître de Clavecin pour l'accompagnement du clavecin*. Paris, 1753.
 D'ANDRIEU JEAN FRANÇOIS, *Principes de l'Accompagnement du Clavecin*. Paris, 1718.
 D'ANGLEBERT JEAN HENRY, *Principes de l'Accompagnement*, en "*Premier Livre de Pièces de Clavecin*", Paris, 1689.
 DELAIR DENIS, *Nouveau Traité D'accompagnement pour le Théorbe et le Clavessin*, Paris, 1690.
 RAMEAU JEAN-PHILIPPE, *Principes D'Accompagnement*, in "*Traité de l'Harmonie, Reduite à ses principes naturel*", Paris, Ballard, 1722.
 RAMEAU JEAN-PHILIPPE, *Dissertation sur les différentes méthodes de l'accompagnement*, Paris, 1732.
 SAINT-LAMBERT MICHEL DE, *Nouveau Traité de l'Accompagnement du Clavecin, de l'Orgue*, Paris, Ballard, 1707.

ALEMANIA:

BACH CARL PHILIPP EMANUEL, *Versuch über die Wahre Art das Clavier zu spielen*, Berlin, Henning, 1762.
 HEINICHEN JOHANN DAVID, *Der Generalbaß in Composition*, Dresden, 1728.
 MARPURG FRIEDRICH, *Hanbuch bey dem General-Baß und der Composition*, Berlin Haude et Spener, 1755-58.
 MATTHESON JOHANN, *Grosse General-Baß Schule*, Hamburg, Kißners, 1719
 MUFFAT GEORG, *Regulae Concentus Partiturae*, Wien, 1699.
 NIEDT FRIEDRICH E., *Musikalische Handleitung oder [...] den Generalbaß [...]*, Hamburg, 1700.
 QUANTZ JOHANN J., *Versuch eine Anweisung die Flöte traversiere zu spielen*, Berlin, 1752.
 TELEMANN GEORG Ph., *Singe-, Spiel- und Generalbaß-Übungen*, Hamburg, 1733.
 TÜRCK DANIEL GOTTLÖB, *Kurze Anweisung zum Generalbaß-spielen*, Leipzig-Halle, 1791.
 WERCKMEISTER ANDREAS, *Die nothwendigsten Anmerkungen und Regeln wie der Bassus Continuus, oder Generalbaß wohl könne tractiret werden*, Aschersleben, 1698.

REFERENCIAS COMPLEMENTARIAS

TORRES JOSÉ DE, *Reglas generales de acompañar*, Madrid, 1736

TEXTOS MODERNOS:

ARNOLD THOMAS, *The Art of accompaniment from a Thorough-Bass as practised in the XVII and The XVIII Centuries*, London, Humphrey Milford, 1931; New York, 1965.
 BUELOW GEORGE, *Thorough-bass accompaniment according to Johann David Heinichen*, Berkley, 1966.
 CHRISTENSEN JESPER BØJE, *Les Fondements de la Basse Continue au XVIIIè siècle* Bärenreiter, 1992. (Traducido del alemán al inglés y francés)
 MORAND MARTIAL, *Basse-chiffree*, Vol. 1 y 2 (Internet)
 MORRIS R. OWEN, *Harmony at the Keyboard*, Oxford University Press, 1933.
 WILLIAMS PETER, *Figured bass accompaniment*, Edinburgh, University Press, 1970

CONTIDOS MÍNIMOS SECUENCIADOS POR CURSOS:

1º Curso E. S. (Continuo I - II)

Exercicios (Dandrieu, Corrette, Telemann, Geminiani, Muffat...).

Lectura a primeira vista.

Improvisación (ostinati).

Francia: 6 pezas de Dandrieu e 1 suite completa de M. Marais.

Italia: Frescobaldi, 1 canzona.

Italia: 1 sonata (Corelli, Albinoni, Vivaldi...).

Alemania: Telemann, 1 sonata metódica.

Clásico/preclásico: 1 sonata (C. P. E. Bach, Abel, J. C. Bach...).

2º Curso E. S. (Continuo III - IV)

Exercicios (Dandrieu, Corrette, Telemann, Geminiani, Muffat...).

Lectura a primeira vista.

Improvisación (ostinati).

Francia: 1 suite de Hotteterre, Philidor, de la Barre, Monteclair...

Italia: 1 peza vocal (Monteverdi, Caccini, Strozzi, Frescobaldi...).

Italia: 1 sonata (Corelli, Albinoni, Vivaldi...).

Alemania: Bach/Handel, 1 sonata a solo.

Clásico/preclásico: 1 sonata (C. P. E. Bach, Quantz, Abel, Haydn, Mozart, J. C. Bach...).

3º Curso E. S. (Continuo V - VI)

Exercicios (Dandrieu, Corrette, Telemann, Geminiani, Muffat...).

Lectura a primeira vista.

Improvisación/Partimenti.

Francia: Couperin, 1 concert royaux.

Italia: 1 sonata (Castello, Fontana, Uccellini, Pandolfi...).

Italia: 1 sonata (Corelli, Albinoni, Vivaldi...).

Alemania: Bach/Handel/Telemann, 1 sonata (a solo o varios instrumentos).

Clásico/preclásico: 1 sonata (C. P. E. Bach, Abel, Haydn, Mozart, J. C. Bach...).

INSTRUMENTO CLAVE V-VII

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA CLAVE V-VII

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	CLAVE	
CARÁCTER	INSTRUMENTO OU VOZ								TIPO DE CLASES	INDIVIDUAL	
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR AYALA BENDIXEN	
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	DIEGO RUENES RUBIALES	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1:30H	
ETCS/ CUADRIMESTRE					10	10	10		Observacións		
DOCENTES	NOME E APELIDOS					MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	DIEGO RUENES RUBIALES					diego_ruenes_rubiales@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Desenvolvemento das dimensións básicas da interpretación clavecinística, afondando en repertorios específicos da propia especialidade instrumental. Comprensión da variedade de enfoques estilísticos. Preparación adecuada para a interpretación en público.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requiridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior. Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso para adaptar a programación e os seus contidos de maneira personalizada á situación académica e emocional do alumnado.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa con todo o resto de materias.
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17
XERAIS	X1, X2, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI4, EI5, EI10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
-------------	---------------------------

1. Interpretar os diferentes estilos do repertorio solista e rexistralos adecuadamente	T3, T13, T15, T17 X1, X6, X8, X11, X13, X15, X17 EI1, EI2, EI4, EI5
2. Desenvolver una boa articulación e produción do son	T6, T13 X6, X8, X9, X13, X21, X24 EI1, EI2, EI4, EI5
3. Desenvolver hábitos de estudo e técnicos saudables	T1, T3, T6, T15 X2, X6, X8 EI4, EI10

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica	Escalas, arpegios e exercicios.	TODAS
Virxinalistas / Música inglesa		TODAS
Música francesa do século XVII		TODAS
Música francesa do século XVIII		TODAS
Estilo italiano		TODAS
Música ibérica		TODAS
Música alemana do século XVII		TODAS
Música alemana do século XVIII		TODAS
Estilo clásico / Empfindsamkeit		TODAS
Concertos / Música de cámara		TODAS
Outros		TODAS
Total de sesións por cuatrimestre		15

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	30		270
Audicións ou exames	2		4
Traballo persoal	253		253
Total de sesións por cuatrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame ou audición	Valoranse o dominio técnico, interpretación e capacidade artística nun programa de obras de diferentes estilos en cada cuatrimestre.	T2, T3, T6, T13, T15, T17 X2, X3, X6, X8, X13, X21 EI1, EI2, EI4, EI5, EI10	70%
Traballo persoal semanal	- Valorarase o estudo persoal e a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente nun 20% - Asistencia á clase, puntualidade, actitude, realización das actividades propostas semanalmente 10%	T1, T2, T3, T6, T13, T15, X1, X2, X8, X24	30%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame ou audición	Valoranse o dominio técnico, interpretación e capacidade artística nun programa de obras de diferentes estilos en cada cuatrimestre.	T2, T3, T6, T13, T15, T17 X2, X3, X6, X8, X13, X21 EI1, EI2, EI4, EI5, EI10	70%
Traballo persoal semanal	- Valorarase o estudo persoal e a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente nun 20% - Asistencia á clase, puntualidade, actitude, realización das actividades propostas semanalmente 10%	T1, T2, T3, T6, T13, T15, X1, X2, X8, X24	30%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	Presentación dun programa cunha obra de cada tema dos contidos mínimos da programación	T2, T3, T6, T13, T15, T17 X2, X3, X6, X8, X13, X21 EI1, EI2, EI4, EI5, EI10	100%
EXTRAORDINARIA			
Exame	Presentación dun programa cunha obra de cada tema dos contidos mínimos da programación	T2, T3, T6, T13, T15, T17 X2, X3, X6, X8, X13, X21 EI1, EI2, EI4, EI5, EI10	100%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.
8. Bibliografía, materiais e documentos	
REFERENCIAS BÁSICAS	
<u>CONTIDOS MÍNIMOS SECUENCIADOS POR CURSOS:</u>	
<u>3º Curso E. S.</u>	
Música virxinalista W. Byrd, J. Bull, G. Farnaby, O. Gibbons, J. P. Sweelinck... [1 peza]	
G. Frescobaldi, J. J. Froberger, M. Rossi, C. Merulo, M. Weckmann: Toccata [1 peza]	
Baixo Ostinato B. Storace, G. Frescobaldi, N. Pasquini, J. K. Kerll, J. C. Fisher, J. Pachelbel, G. Muffat... [1 peza]	
Música francesa do século XVII: Suites e outras pezas. Prelude non mesuré J. J. Chambonnières, J. H. d'Anglebert, L. Couperin [1 suite de al menos 5 pezas]	
Música ibérica A. Cabezón, P. Bruna, J. Cabanilles, F. Correa de Araujo... [1 peza]	
Música francesa do século XVIII: Suites e outras pezas F. Couperin, J. P. Rameau, M. Corrette, J. Duphy, E. J. De la Guerre, J. F. Dandrieu... [1 suite de al menos 4 danzas]	
J. S. Bach, G. F. Handel: Suite inglesa, Partita, Suite [1 Suite & 1 PyF]	
D. Scarlatti, A. Soler, S. Albero, C. Seixas [2 sonatas]	
Concerto ou música de cámara (obligato) [1 peza]	
<u>4º Curso E. S.</u>	
Música virxinalista W. Byrd, J. Bull, G. Farnaby, O. Gibbons, J. P. Sweelinck... [1 peza]	
G. Frescobaldi: Toccatas [1 peza]	
Baixo Ostinato B. Storace, G. Frescobaldi, N. Pasquini, J. K. Kerll, J. C. Fisher, J. Pachelbel, G. Muffat... [1 peza]	
Música ibérica A. Cabezón, P. Bruna, J. Cabanilles, F. Correa de Araujo... [1 peza]	
Música francesa do século XVIII F. Couperin, J. P. Rameau, M. Corrette, J. Duphy, E. J. De la Guerre, J. F. Dandrieu... [1 suite]	
J. S. Bach: Toccata, Suite francesa, Suite inglesa ou Partita [1 peza]	
D. Scarlatti, A. Soler, S. Albero, C. Seixas [2 sonatas]	
Música de cámara obligato [1 sonata completa]	

INSTRUMENTO CLAVE VIII

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA CLAVE VIII

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	CLAVE
CARÁCTER	INSTRUMENTO OU VOZ								TIPO DE CLASES	INDIVIDUAL
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR AYALA BENDIXEN
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	DIEGO RUENES RUBIALES
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1:30H
ETCS/ CUADRIMESTRE								12	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	DIEGO RUENES RUBIALES				diego_ruenes_rubiales@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Desenvolvemento das dimensións básicas da interpretación clavecinística, afondando en repertorios específicos da propia especialidade instrumental. Comprensión da variedade de enfoques estilísticos. Preparación adecuada para a interpretación en público.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requiridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior. Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso para adaptar a programación e os seus contidos de maneira personalizada á situación académica e emocional do alumnado.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa con todo o resto de materias.
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17
XERAIS	X1, X2, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI4, EI5, EI10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
-------------	---------------------------

1. Interpretar os diferentes estilos do repertorio solista e rexistralos adecuadamente	T3, T13, T15, T17 X1, X6, X8, X11, X13, X15, X17 EI1, EI2, EI4, EI5
2. Desenvolver una boa articulación e produción do son	T6, T13 X6, X8, X9, X13, X21, X24 EI1, EI2, EI4, EI5
3. Desenvolver hábitos de estudo e técnicos saudables	T1, T3, T6, T15 X2, X6, X8 EI4, EI10

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica	Escalas, arpegios e exercicios.	TODAS
Virxinalistas / Música inglesa		TODAS
Música francesa do século XVII		TODAS
Música francesa do século XVIII		TODAS
Estilo italiano		TODAS
Música ibérica		TODAS
Música alemana do século XVII		TODAS
Música alemana do século XVIII		TODAS
Estilo clásico / Empfindsamkeit		TODAS
Concertos / Música de cámara		TODAS
Outros		TODAS
Total de sesións por cuatrimestre		15

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	30		270
Audicións ou exames	2		4
Traballo persoal	253		253
Total de sesións por cuatrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame ou audición	Valoranse o dominio técnico, interpretación e capacidade artística nun programa de obras de diferentes estilos en cada cuatrimestre.	T2, T3, T6, T13, T15, T17 X2, X3, X6, X8, X13, X21 EI1, EI2, EI4, EI5, EI10	70%
Traballo persoal semanal	1. Valorarase o estudo persoal e a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente nun 20% 2. Asistencia á clase, puntualidade, actitude, realización das actividades propostas semanalmente 10%	T1, T2, T3, T6, T13, T15, X1, X2, X8, X24	30%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame ou audición	Valoranse o dominio técnico, interpretación e capacidade artística nun programa de obras de diferentes estilos en cada cuatrimestre.	T2, T3, T6, T13, T15, T17 X2, X3, X6, X8, X13, X21 EI1, EI2, EI4, EI5, EI10	70%
Traballo persoal semanal	1. Valorarase o estudo persoal e a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente nun 20% 2. Asistencia á clase, puntualidade, actitude, realización das actividades propostas semanalmente 10%	T1, T2, T3, T6, T13, T15, X1, X2, X8, X24	30%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	Presentación dun programa cunha obra de cada tema dos contidos mínimos da programación	T2, T3, T6, T13, T15, T17 X2, X3, X6, X8, X13, X21 EI1, EI2, EI4, EI5, EI10	100%
EXTRAORDINARIA			
Exame	Presentación dun programa cunha obra de cada tema dos contidos mínimos da programación	T2, T3, T6, T13, T15, T17 X2, X3, X6, X8, X13, X21 EI1, EI2, EI4, EI5, EI10	100%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.
8. Bibliografía, materiais e documentos	
REFERENCIAS BÁSICAS	
<u>CONTIDOS MÍNIMOS SECUENCIADOS POR CURSOS:</u>	
<u>4º Curso E. S.</u>	
Música virxinalista W. Byrd, J. Bull, G. Farnaby, O. Gibbons, J. P. Sweelinck... [1 peza]	
G. Frescobaldi: Toccatas [1 peza]	
Baixo Ostinato B. Storace, G. Frescobaldi, N. Pasquini, J. K. Kerll, J. C. Fisher, J. Pachelbel, G. Muffat... [1 peza]	
Música ibérica A. Cabezón, P. Bruna, J. Cabanilles, F. Correa de Araujo... [1 peza]	
Música francesa do século XVIII F. Couperin, J. P. Rameau, M. Corrette, J. Duphy, E. J. De la Guerre, J. F. Dandrieu... [1 suite]	
J. S. Bach: Toccata, Suite francesa, Suite inglesa ou Partita [1 peza]	
D. Scarlatti, A. Soler, S. Albero, C. Seixas [2 sonatas]	
Música de cámara obligato [1 sonata completa]	

INSTRUMENTO CLAVE I-IV

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA CLAVE I-IV

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	CLAVE	
CARÁCTER	INSTRUMENTO OU VOZ								TIPO DE CLASES	INDIVIDUAL	
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR AYALA BENDIXEN	
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	DIEGO RUENES RUBIALES	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1:30H	
ETCS/ CUADRIMESTRE	9	9	9	9					Observacións		
DOCENTES	NOME E APELIDOS					MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	DIEGO RUENES RUBIALES					diego_ruenes_rubiales@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Desenvolvemento das dimensións básicas da interpretación clavecinística, afondando en repertorios específicos da propia especialidade instrumental. Comprensión da variedade de enfoques estilísticos. Preparación adecuada para a interpretación en público.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requiridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior. Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso para adaptar a programación e os seus contidos de maneira personalizada á situación académica e emocional do alumnado.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa con todo o resto de materias.
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17
XERAIS	X1, X2, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI4, EI5, EI10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
-------------	---------------------------

1. Interpretar os diferentes estilos do repertorio solista e rexistralos adecuadamente	T3, T13, T15, T17 X1, X6, X8, X11, X13, X15, X17 EI1, EI2, EI4, EI5
2. Desenvolver una boa articulación e produción do son	T6, T13 X6, X8, X9, X13, X21, X24 EI1, EI2, EI4, EI5
3. Desenvolver hábitos de estudo e técnicos saudables	T1, T3, T6, T15 X2, X6, X8 EI4, EI10

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica	Escalas, arpeggios e exercicios.	TODAS
Virxinalistas / Música inglesa		TODAS
Música francesa do século XVII		TODAS
Música francesa do século XVIII		TODAS
Estilo italiano		TODAS
Música ibérica		TODAS
Música alemana do século XVII		TODAS
Música alemana do século XVIII		TODAS
Estilo clásico / Empfindsamkeit		TODAS
Concertos / Música de cámara		TODAS
Outros		TODAS
Total de sesións por cuatrimestre		15

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	30		270
Audicións ou exames	2		4
Traballo persoal	253		253
Total de sesións por cuatrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame ou audición	Valoranse o dominio técnico, interpretación e capacidade artística nun programa de obras de diferentes estilos en cada cuatrimestre.	T2, T3, T6, T13, T15, T17 X2, X3, X6, X8, X13, X21 EI1, EI2, EI4, EI5, EI10	70%
Traballo persoal semanal	1. Valorarase o estudo persoal e a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente nun 20% 2. Asistencia á clase, puntualidade, actitude, realización das actividades propostas semanalmente 10%	T1, T2, T3, T6, T13, T15, X1, X2, X8, X24	30%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame ou audición	Valoranse o dominio técnico, interpretación e capacidade artística nun programa de obras de diferentes estilos en cada cuatrimestre.	T2, T3, T6, T13, T15, T17 X2, X3, X6, X8, X13, X21 EI1, EI2, EI4, EI5, EI10	70%
Traballo persoal semanal	1. Valorarase o estudo persoal e a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente nun 20% 2. Asistencia á clase, puntualidade, actitude, realización das actividades propostas semanalmente 10%	T1, T2, T3, T6, T13, T15, X1, X2, X8, X24	30%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	Presentación dun programa cunha obra de cada tema dos contidos mínimos da programación	T2, T3, T6, T13, T15, T17 X2, X3, X6, X8, X13, X21 EI1, EI2, EI4, EI5, EI10	100%
EXTRAORDINARIA			
Exame	Presentación dun programa cunha obra de cada tema dos contidos mínimos da programación	T2, T3, T6, T13, T15, T17 X2, X3, X6, X8, X13, X21 EI1, EI2, EI4, EI5, EI10	100%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.
8. Bibliografía, materiais e documentos	
REFERENCIAS BÁSICAS	
<u>CONTIDOS MÍNIMOS SECUENCIADOS POR CURSOS:</u>	
<u>1º Curso E. S.</u>	
Música virxinalista W. Byrd, J. Bull, G. Farnaby, O. Gibbons, J. P. Sweelinck... [2 pezas]	
G. Frescobaldi: ballettos, Correntes e outras pezas [1 peza]	
Música alemana do século XVII: Suites de danzas e outras pezas D. Buxtehude, M. Weckmann, J. J. Froberger, J. Kühnau, J. Pachelbel, G. Böhm... [1 peza]	
Música francesa do século XVII: Suites de danzas e outras pezas J. J. Chambonnières, J. H. d'Anglebert, L. Couperin [1 suite de al menos 3 danzas]	
H. Purcell: grounds e outras pezas [1 peza]	
Música francesa do século XVIII: Suites e outras pezas F. Couperin, J. P. Rameau, M. Corrette, J. Duphy, E. J. De la Guerre, J. F. Dandrieu... [4 preludes e Allemande de L'Art de toucher le Clavecin & 2 pezas]	
J. S. Bach: Invenciones, Sinfonías e Preludios y Fugas del Clave bien temperado [4 Invenciones e sinfonías & 2 PyF]	
D. Scarlatti, A. Soler [3 sonatas]	
Estilo galante e preclasicismo C. P. E. Bach, J. C. Bach, F. J. Haydn, W. A. Mozart, G. Benda... [1 peza]	
<u>2º Curso E. S.</u>	
Música virxinalista W. Byrd, J. Bull, G. Farnaby, O. Gibbons, J. P. Sweelinck... [1 peza]	
G. Frescobaldi, J. J. Froberger: Toccata [1 peza]	
Música italiana do século XVII: pezas polifónicas (canzonas o similar) G. Frescobaldi, J. J. Froberger, G. Gabrielli, C. Merulo... [1 peza]	
Música alemana do século XVII: Suites de danzas y otras piezas D. Buxtehude, M. Weckmann, J. J. Froberger, J. Kühnau, J. Pachelbel, G. Böhm... [1 peza]	
Música francesa do século XVII: Suites de danzas e outras piezas. Prelude non mesuré J. J. Chambonnières, J. H. d'Anglebert, L. Couperin [1 suite de al menos 4 danzas]	
H. Purcell: Suites [1 peza]	
Música francesa do século XVIII: Suites e outras pezas F. Couperin, J. P. Rameau, M. Corrette, J. Duphy, E. J. De la Guerre, J. F. Dandrieu... [1 suite de al menos 4 danzas]	
J. S. Bach: Preludios e Fugas del Clave bien temperado e Suite francesa [1 Suite francesa & 2 PyF]	
D. Scarlatti, A. Soler [2 sonatas]	
Estilo galante e preclasicismo C. P. E. Bach, J. C. Bach, F. J. Haydn, W. A. Mozart, G. Benda... [1 peza]	

XUNTA
DE GALICIA

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN,
CIENCIA, UNIVERSIDADES E
FORMACIÓN PROFESIONAL

CSMV
CONSERVATORIO SUPERIOR
DE MÚSICA DE VIGO

FONTES HISTÓRICAS I-II

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA FONTES HISTÓRICAS I-II

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA
CARÁCTER	FORMACIÓN INSTRUMENTAL COMPLEMENTARIA								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR AYALA BENDIXEN
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	DIEGO RUENES RUBIALES
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	2	2							Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	DIEGO RUENES RUBIALES				diego_ruenes_rubiales@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Consecución das ferramentas necesarias para atopar, ler e interpretar os fundamentos historicistas que avalen a interpretación do repertorio no instrumento. Aplicación en partituras representativas de conceptos aprendidos. Desenvolvemento do espírito crítico sobre interpretacións actuais do repertorio da época. Consecución de autonomía interpretativa.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requiridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuatrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuatrimestre anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa cos contidos de outras disciplinas teóricas do itinerario.
TRANSVERSAIS	T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T13, T14, T15, T16
XERAIS	X1, X2, X3, X8, X10, X12, X13
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6

3. Obxectivos

DESCRCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
-----------	---------------------------

1. Estudo de fontes musicográficas e literarias	T2, T4, T5, T6, T10, T13, T14, T15, T16 X1, X3, X8, X10, X12, X13 EI2
2. Coñecer os criterios interpretativos da música renacentista, barroca e preclásica a través dos tratados	T2, T5, T7, T8, T9, T13, T14, T16 X1, X2, X3, X12, X13 EI, EI5, EI6
3. Análise comparativa e crítica das fontes.	T2, T3, T4, T7, T8, T9, T10, T13, T14, T15, T16 X1, X3, X8, X10, X12, X13 EI1, EI2, EI4, EI5, EI6
4. Adquirir criterios propios de interpretación mediante a análise das fontes históricas	T2, T3, T4, T5, T6, T8, T13, T14, T15, T16 X1, X3, X8, X10, X12, X13 EI1, EI5

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
I	Fontes desde la Antigüedad hasta el siglo XV	2
II	Teoría do renacemento	4
III	Fontes do barroco	6
Total de sesións por cuatrimestre		12

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases teóricas Exposición dos temas	30		60
Clases prácticas Análise de textos e aplicación das teorías interpretativas		15	
Traballo persoal Lectura e comentario dos textos proporcionados		15	
Total de sesións por cuatrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			

Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase.	T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T13, T14, T15, T16 X1, X2, X3, X8, X10, X12, X13 E11, E12, E14, E15, E16	40%
Traballos escritos	1°C-Entrega dos comentarios de textos propostos e relacionados coas ideas musicais e estéticas pertinentes. 20% 2°C- Exposición dun traballo sobre un tratado orixinal do instrumento que se está a cursar. 40%	T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T13, T14, T15, T16 X1, X2, X3, X8, X10, X12, X13 E11, E12, E14, E15, E16	60%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase.	T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T13, T14, T15, T16 X1, X2, X3, X8, X10, X12, X13 E11, E12, E14, E15, E16	40%
Traballos escritos	1°C-Entrega dos comentarios de textos propostos e relacionados coas ideas musicais e estéticas pertinentes. 20% 2°C- Exposición dun traballo sobre un tratado orixinal do instrumento que se está a cursar. 40%	T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T13, T14, T15, T16 X1, X2, X3, X8, X10, X12, X13 E11, E12, E14, E15, E16	60%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame e traballo escrito	1. Exame dos temas. 60% 2. Presentación dun traballo escrito sobre un tratado orixinal do instrumento que se está a cursar. 40%	T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T13, T14, T15, T16 X1, X2, X3, X8, X10, X12, X13 E11, E12, E14, E15, E16	100%
EXTRAORDINARIA			
Exame e traballo escrito	1. Exame dos temas. 60% 2. Presentación dun traballo escrito sobre un tratado orixinal do instrumento que se está a cursar. 40%	T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T13, T14, T15, T16 X1, X2, X3, X8, X10, X12, X13 E11, E12, E14, E15, E16	100%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

REFERENCIAS BÁSICAS

Agricola, Martin, (1529) *Musica instrumentalis Deudsch*, Wittenberg.

Bach, Carl Philipp Emanuel (1762), *Versuch über die wahre Art, das Clavier zu Spielen*, Berlín.

Bovicelli, Giovanni Battista (1594), *Regole, Passaggi di musica*, Giacomo Vincenti, Venecia.

Corrette, Michel (1739), *Méthode pour apprendre aisément à jouer de la Flûte Traversière*, Brooklyn NY, 1970.

Couperin, François (1717), *L'Art de toucher le Clavecin*. Paris.

De La Barre, Michel (1702), prefacio a *Pièces pour la flûte traversière*, Spes, 1980.

De Lusse (1760), *L'Art de la Flûte Traversière*, Minkoff, 1973.

Devienne, François (1794), *Nouvelle Méthode Théorique et Pratique Pour la Flute*, SPES, Florencia.

Diruta, Girolamo (1593-1609), *Il Transilvano* (Venecia), Forni, Bologna.

Freillon Poncein, J.P. (1700), *La véritable manière d'apprendre à jouer en perfection du hautbois, de la flûte et du flageolet*, Minkoff Reprints.

Ganassi, Silvestro (1535), *Opera Intitulata Fontegara*, Bologna, Forni, 1969.

Hotteterre, Jacques (1719), *L'Art de Preluder sur la Flûte Traversière*, Zurfluh.

Loulié, Etienne (1696) *Eléments ou Principes de musique*, C. Ballard, Paris.

Lorenzoni, Antonio (1779), *Saggio per ben suonare il flauto traverso*, Forni.

Mahaut, Antoine (1759), *Nouvelle Méthode*, Minkoff.

Matthysz, P. & Wind, T. (1644), *Der goden fluit-hemel: Amsterdam 1644*, Stimu, 1993.

Mersenne, M. (1636), *Harmonie universelle: contenant la théorie et la pratique de la musique* (Paris, 1636). Editions du centre national de la recherche scientifique, 1975.

Bang Mather, Betty (1973), *Interpretation of French Music from 1675 to 1775*, McGinnis & Marx (New York).

Bukofzer, Manfred (2002) *La música en la época barroca*, Alianza.

Mozart, Leopold (1756), *Versuch einer gründlichen Violinschule*, Augsburg.

Ortiz, Diego (1553), *Tratado de glosas sobre clausulas y otros generos de punto en la musica de violones* (Roma, 1553), Bärenreiter.

Praetorius, Michael (1618), *Syntagma Musicum*, Wolfenbüttel.

Quantz, Johann Joachim (1752), *Versuch einer Anweisung die Flöte Traversiere zu spielen*. El tratado de Quantz apareció en alemán y francés. El facsímil de la edición francesa es publicado por Zurfluh (Paris). Trad. inglesa de E. Reilly (2001) *On Playing the Flute* Faber and Faber, Londres.

Rousseau, Jean-Jacques (1768), *Diccionario De Música*, Akal, 2007.

Saint-Lambert, Michel de (1702), *Les Principes du Clavecin*, Amsterdam: Etienne Roger.

Tosi, Pier F., Johann F. Agricola, Erwin R. Jacobi, *Anleitung Zur Singkunst* (1757): *Zusammen mit dem Italienischen Original*. Celle: Moeck, 1966.

Tromlitz, Johann Georg (1791), *The Virtuoso Flute Player* (1791), Cambridge, 1991.

Virdung, Sebastian (1511), *Musica Getutscht* (Basel), Bärenreiter-Verlag, 1931.

Vanderhagen, Amand, *Nouvelle Méthode de Flute* (1799), SPES, 1984.

Virgiliano, Aurelio, *Il dolcimele*, Studio per Ed. Scelte, 1979.

LECTURA A PRIMEIRA VISTA E TRANSPOSICIÓN I-IV

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA Lectura á primeira vista e transposición I-IV

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN				ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA			
CARÁCTER	FORMACIÓN INSTRUMENTAL COMPLEMENTARIA				TIPO DE CLASES	Colectiva			
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA				XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR AYALA BENDIXEN			
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais
ETCS/ CUADRIMESTRE	1,5	1,5	1,5	1,5					Observacións
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA
	DIEGO RUENES RUBIALES				diego_ruenes_rubiales@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Lectura nas diferentes claves antigas propias de cada repertorio. Lectura de fac-similes. Lectura á primeira vista de fragmentos de distintos estilos e transposición á tonalidades cercanas. Lectura de fragmentos polifónicos procedentes doutras formacións instrumentais.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa coas materias prácticas específicas do itinerario (Instrumento principal, Música de cámara, Orquestra)
TRANSVERSAIS	T2, T3, T6, T13, T15
XERAIS	X9, X11, X12, X13, X14, X15, X21
ESPECÍFICAS	EI2, EI4, EI5, EI7, EI9

3. Obxectivos

DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
------------	---------------------------

Ler con soltura nas diferentes chaves simultaneamente	T2, T13, T15 X2, X3, X4, X9, X11, X12, X13, X14, X15, X21 EI5, EI7, EI9
Domínar a lectura á primeira vista fac-similes e manuscritos de diferentes épocas e estilos	T2, T6, T13, T15 X2, X3, X4, X9, X11, X12, X13, X14, X15, X21 EI1, EI4, EI5, EI7
Amosar soltura na lectura de fragmentos vogais e instrumentais polifónicos	T2, T3, T6, T13, T15 X2, X3, X4, X9, X11, X12, X13, X14, X15, X21 EI2, EI4, EI5, EI7, EI9
Adaptar todas as competencias musicais propias do curso que se realiza na lectura á primeira vista	T3, T6, T13, T15 X2, X3, X4, X9, X11, X12, X13, X14, X15, X21 EI2, EI4, EI5, EI7, EI9
Recoñecer os diferentes autores e as diferentes estilos musicais na lectura á primeira vista	T2, T13, T16 X4, X11, X12, X13, X14, X15, X21 EI9

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Chaves	Práctica de lectura en todas as chaves	3
Os fac-similes e manuscritos	Lectura de partituras dos autores máis salientables por países	3
	Lectura de partituras escritas para agrupacións instrumentais e vogais	3
Tablaturas		3
Técnicas de lectura á primeira vista	Desenvolvemento de prácticas e recursos para mellorar a lectura á primeira vista	3
Total de sesións por cuatrimestre		15

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	18		
Probas/exames	4		
Estudo persoal	40		
Total de sesións por cuatrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e traballo individual	Valorarase a asistencia, a participación activa nas clases e o estudo persoal.	T2, T3, T6, T13, T15 X2, X3, X4, X9, X11, X12, X13, X14, X15, X21 EI2, EI4, EI5, EI7, EI9	50%
Exames/exposición traballos	Nos exames valorarase o coñecemento dos contidos expostos na materia	T2, T3, T6, T13, T15 X2, X3, X4, X9, X11, X12, X13, X14, X15, X21 EI2, EI4, EI5, EI7, EI9	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Asistencia e traballo individual	Valorarase a asistencia, a participación activa nas clases e o estudo persoal.	T2, T3, T6, T13, T15 X2, X3, X4, X9, X11, X12, X13, X14, X15, X21 EI2, EI4, EI5, EI7, EI9	50%
Exames/exposición traballos	Nos exames valorarase o coñecemento dos contidos expostos na materia	T2, T3, T6, T13, T15 X2, X3, X4, X9, X11, X12, X13, X14, X15, X21 EI2, EI4, EI5, EI7, EI9	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia e a súa práctica	T2, T3, T6, T13, T15 X2, X3, X4, X9, X11, X12, X13, X14, X15, X21 EI2, EI4, EI5, EI7, EI9	100%
EXTRAORDINARIA			
Exame	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia e a súa práctica	T2, T3, T6, T13, T15 X2, X3, X4, X9, X11, X12, X13, X14, X15, X21 EI2, EI4, EI5, EI7, EI9	100%
ERASMUS			

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

REFERENCIAS BÁSICAS

I:

Música inglesa.

II:

Música francesa e alemá.

III:

Música italiana e contrapunto.

IV:

Cífra ibérica.

REPERTORIO CON INSTRUMENTO DE TECLA ACOMPAÑANTE I-VIII

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA INSTRUMENTO REPERTORIO CON INSTRUMENTO DE TECLA ACOMPAÑANTE

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA
CARÁCTER	INSTRUMENTO OU VOZ								TIPO DE CLASES	INDIVIDUAL
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR AYALA BENDIXEN
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	DIEGO RUENES RUBIALES
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1H
ETCS/ CUADRIMESTRE	1	1	1	1	1	1	1	1	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB					TITORÍA
	DIEGO RUENES RUBIALES				diego_ruenes_rubiales@csmvigo.com					Venres 10:30-11:30

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Desenvolvemento das dimensións básicas da interpretación con acompañamento clavecinístico, afondando en repertorios específicos da propia especialidade instrumental. Comprensión da variedade de enfoques estilísticos e requirimentos asociados á interpretación que confiren a esta disciplina un carácter flexible e adaptable aos distintos instrumentos, á voz e aos estilos e tradicións interpretativas. Preparación adecuada para a interpretación en público.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requiridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuatrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuatrimestre anterior. Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso para adaptar a programación e os seus contidos de maneira personalizada á situación académica e emocional do alumnado.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa con todo o resto de disciplinas.
TRANSVERSAIS	T3, T6, T13
XERAIS	X2, X3, X11, X19, X21
ESPECÍFICAS	EI1, EI3, EI4, EI5, EI10

3. Obxectivos

DESCRICIÓN		COMPETENCIAS RELACIONADAS		
1. Interpretar os diferentes estilos do repertorio camerístico con baixo continuo e obrigado		T3, T6, T13 X3, X3, X11, X21 EI1, EI3, EI4, EI5, EI10		
2. Interpretar as obras segundo convencións musicais, rítmicas e estilísticas que procedan		T3, T6, T13 X2, X3, X11, X21 EI1, EI3, EI5, EI10		
3. Interpretación de tres obras por cuatrimestre		T3, T6, T13 X2, X3, X11, X19, X21 EI1, EI3, EI4, EI5, EI10		
4. Contidos				
TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS		SESIÓNS	
Estilos e recursos representativos	Renacemento		TODAS	
	Barroco		TODAS	
	Clásico		TODAS	
Desenvolvemento das técnicas e recursos necesarios para acadar a unidade sonora	Respiración, ataque, vibrato, afinación, articulación, ritmo, fraseo		TODAS	
Total de sesións por cuatrimestre			12	
5. Metodoloxía e Planificación Docente				
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS	
Clases prácticas	30		60	
Audicións ou exames	2		4	
Traballo persoal	15		53	
Total de sesións por cuatrimestre			15	
6. Avaliación				
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN		COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA				
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continúa)				

Exame ou audición	Valorarase o dominio técnico, interpretación e capacidade artística. Valorarase a facilidade na lectura á vista. Presentación dun programa de repertorio con tres obras da programación.	T13 X2, X3, X11, X21 EI1, EI3, EI4, EI5, EI10	50%
Traballo persoal semanal	1. Valorarase o estudo persoal e a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente nun 30% 2. Asistencia á clase, puntualidade, actitude, realización das actividades propostas semanalmente 20%	T3, T6, X19	50%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)

Exame ou audición	Valorarase o dominio técnico, interpretación e capacidade artística. Valorarase a facilidade na lectura á vista. Presentación dun programa de repertorio con tres obras da programación.	T13 X2, X3, X11, X21 EI1, EI3, EI4, EI5, EI10	50%
Traballo persoal semanal	1. Valorarase o estudo persoal e a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente nun 30% 2. Asistencia á clase, puntualidade, actitude, realización das actividades propostas semanalmente 20%	T3, T6, X19	50%

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)

Exame	Presentación dun programa de repertorio con 4 obras da programación.	T13 X2, X3, X11, X21 EI1, EI3, EI4, EI5, EI10	100%
-------	--	--	------

EXTRAORDINARIA

Exame	Presentación dun programa de repertorio con 4 obras da programación.	T13 X2, X3, X11, X21 EI1, EI3, EI4, EI5, EI10	100%
-------	--	--	------

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

REFERENCIAS BÁSICAS

Bach, J. S.: Violin Sonatas, Viola da Gamba Sonatas

Handel, G. F.: Violin Sonatas

Castello, D.: Sonate concertate in stil modern. Libro primo

Couperin, F.: Concerts Royaux, Les Goûts Réunis ou Nouveaux concerts

Dornel, A.: Sonates en trio, pour les Flûtes Allemandes, Violons, Hautbois, & c...

Falconieri, A.: Il primo libro di Canzone, Sinfonie, Capricci, Brandi, Correnti, Gagliarde, Alemane, Volte, overo altro Stromento à uno, due, e trè con il Basso Continuo

Fontana, G. B.: Sonate a 1.2.3. per il Violino, o Cornetto, Fagotto, Chitarone, Violoncino o simile altro istromento

Gabrielli, G.: Canzoni e sonate per sonar con ogni sorte de instrumenti con il Basso per L'Organo

Telemann G. P.: Sonatas

Mozart W. A.: Sonatas

Marais M.: Pieces de Violes

SEGUNDO INSTRUMENTO - Clave I-IV

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA SEGUNDO INSTRUMENTO - CLAVE

ESPECIALIDADE	PEDAGOXÍA				ITINERARIO	CLAVE			
CARÁCTER	FORMACIÓN INSTRUMENTAL COMPLEMENTARIA				TIPO DE CLASES	Individual			
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA				XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR AYALA BENDIXEN			
CURSOS	1.º curso	2.º curso		3.º curso	4.º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	DIEGO RUENES RUBIALES		
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais
ETCS/ CUADRIMESTRE	3	3	3	3	-	-	-	-	Observacións
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA
	DIEGO RUENES RUBIALES				diego_ruenes_rubiales@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)

DESCRITOR	Práctica dun repertorio sinxelo e variado que permita coñecer os recursos técnicos, expresivos e estilísticos do clavecín
COÑECEMENTOS PREVIOS	Sen requisitos previos. Asistencia obrigatoria.
TRANSVERSAIS	T1, T3, T6, T13, T15
XERAIS	X1, X3, X6, X8, X11, X13, X16, X21, X24
ESPECÍFICAS	EI1, EI5

3. Obxectivos

DESCRCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Interpretar os diferentes estilos do repertorio solista e rexistralos adecuadamente	T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X13, X21, X24 EI51, EI5
2. Desenvolver una boa articulación e produción do son	T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X13 EI51, EI5
3. Desenvolver o control técnico dende a tecla	T1, T6, T13, T15 X6, X8, X21, X24 EI1, EI5

4. Interpretar as obras segundas convencións musicais, rítmicas e estilísticas que procedan

T3, T6, T13, T15
X1, X3, X6, X8, X13, X16, X21, X24

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica		TODAS
J.S. Bach	Preludios, Invencións e Sinfonías, Clave bien temperado.	TODAS
Música francesa	Obras de L.Couperin, F. Couperin, Rameau, Duphy, Corrette, Daquin...	TODAS
Estilo italiano	Obras de G.Frescobaldi, Merulo, Gabrielli...	TODAS
Estilo ibérico	Obras de Cabezón, Tomás de Santa María, Cabanilles, Bruna, Scarlatti, Seixas...	TODAS
Música alemana	Obras de Froberger, Böhm, Buxtehude, Krieger...	TODAS
Música inglesa	Obras de Byrd, Farnaby, Bull, Purcell, Blow...	TODAS
Estilo Clásico	Obras de Haydn, C. P. E. Bach, J. C. Bach, W. F. Bach, Turk, Mozart...	TODAS
Baixo Continuo	Introducción	
Total de sesións por cuatrimestre		15

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases teórico- prácticas. Corrección progresiva dos aspectos mecánicos, técnicos e estilísticos das obras que cada alumno está a traballar.	30	30	60
Traballo Persoal (Tempo de estudo individual do alumno) Autoanálise do estudo e da interpretación. Mellora de hábitos de estudo. Interpretación no tempo e estilo adecuado á obra. Aplicación práctica das fontes históricas á interpretación.	30	30	60
Exame e audicións: Proba práctica e presentación ao público do repertorio traballado.	2		2
Total de sesións por cuatrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			

Exame	Valorarase a calidade do son, o grado de adecuación á técnica clavecinística e aos diferentes estilos interpretativos.	T1, T3, T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X11, X13, X16, X21, X24 E1, E5	60%
Traballo persoal semanal	Valorarase a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente.	T1, T3, T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X11, X13, X16, X21, X24 E1, E5	40%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando iso ocorra, o profesor da disciplina actuará segundo o protocolo establecido.

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)

Exame	Valorarase a calidade do son, o grado de adecuación á técnica clavecinística e aos diferentes estilos interpretativos.	T1, T3, T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X11, X13, X16, X21, X24 E1, E5	60%
Traballo persoal semanal	Valorarase a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente.	T1, T3, T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X11, X13, X16, X21, X24 E1, E5	40%

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)

Exame	Presentación dun programa de repertorio solista conforme á programación (unha obra de cada tema da programación). Valorarase a calidade do son, o grado de adecuación á técnica clavecinística e aos diferentes estilos interpretativos.	T6, T13, T15 X1, X3, X6, X11, X13, X24 E1, E5	100%
-------	---	--	------

EXTRAORDINARIA

Exame	Presentación dun programa de repertorio solista conforme á programación (unha obra de cada tema da programación). Valorarase a calidade do son, o grado de adecuación á técnica clavecinística e aos diferentes estilos interpretativos.	T6, T13, T15 X1, X3, X6, X11, X13, X24 E1, E5	100%
-------	---	--	------

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

REFERENCIAS BÁSICAS

J. S. BACH

- Invencións e Sinfonías
- Preludios
- Preludios y fugas (Clave Bien Temperado, libros 1 y 2)

AUTORES FRANCESES

- L. Couperin (Suites)
- J. P. Rameau (Pièces de clavecin)
- F. Couperin (Pièces de clavecin)
- J. F. Dandrieu (Pièces de clavecin)
- J. Duphy (Pièces de clavecin)
- M. Corrette (Pièces de clavecin)

AUTORES INGLESES

- The Harpsichord tutor
- H. Purcell
- W. Byrd
- J. Blow
- J. Bull

AUTORES IBÉRICOS

- A. de Cabezón (Obras de música para tecla, arpa y vihuela)
- A. Scarlatti (Sonatas)
- A. Soler (Sonatas)
- C. Seixas (Sonatas)
- A. Martín y Coll (Flores de Música)

AUTORES ITALIANOS

- G. Frescobaldi (Balletti, Canzonas, Toccate)
- A. Gabrielli (Pezas polifónicas)

AUTORES ALEMANES

- J. J. Froberger (Suites)
- D. Buxtehude (Suites)
- G. Böhm (suites)
- C. P. E. Bach (Sonatas)
- J. C. Bach (Sonatas)
- F. J. Haydn (Suites)

SEGUNDO INSTRUMENTO - Clave I-II

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA SEGUNDO INSTRUMENTO - CLAVE

ESPECIALIDADE	PeX								ITINERARIO	CLAVE
CARÁCTER	FORMACIÓN INSTRUMENTAL COMPLEMENTARIA								TIPO DE CLASES	Individual
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR AYALA BENDIXEN
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	DIEGO RUENES RUBIALES
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	0:30H
ETCS/ CUADRIMESTRE	1,5	1,5	1,5	1,5	-	-	-	-	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	DIEGO RUENES RUBIALES				diego_ruenes_rubiales@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)

DESCRITOR	Práctica dun repertorio sinxelo e variado que permita coñecer os recursos técnicos, expresivos e estilísticos do clavecín
COÑECEMENTOS PREVIOS	Sen requisitos previos. Asistencia obrigatoria.
TRANSVERSAIS	T1, T3, T6, T13, T15
XERAIS	X1, X3, X6, X8, X11, X13, X16, X21, X24
ESPECÍFICAS	EI1, EI5

3. Obxectivos

DESCRCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Interpretar os diferentes estilos do repertorio solista e rexistralos adecuadamente	T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X13 X21, X24 EI51, EI5

2. Desenvolver una boa articulación e produción do son	T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X13 EI51, EI5
3. Desenvolver o control técnico dende a tecla	T1, T6, T13, T15 X6, X8, X21, X24 EI1, EI5
4. Interpretar as obras segundas convencións musicais, rítmicas e estilísticas que procedan	T3, T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X13, X16, X21, X24

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica		TODAS
J.S. Bach	Preludios, Invencións e Sinfonías, Clave bien temperado.	TODAS
Música francesa	Obras de L.Couperin, F. Couperin, Rameau, Duphy, Corrette, Daquin...	TODAS
Estilo italiano	Obras de G.Frescobaldi, Merulo, Gabrielli...	TODAS
Estilo ibérico	Obras de Cabezón, Tomás de Santa María, Cabanilles, Bruna, Scarlatti, Seixas...	TODAS
Música alemana	Obras de Froberger, Böhm, Buxtehude, Krieger...	TODAS
Música inglesa	Obras de Byrd, Farnaby, Bull, Purcell, Blow...	TODAS
Estilo Clásico	Obras de Haydn, C. P. E. Bach, J. C. Bach, W. F. Bach, Turk, Mozart...	TODAS
Baixo Continuo	Introducción	
Total de sesións por cuatrimestre		15

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases teórico- prácticas. Corrección progresiva dos aspectos mecánicos, técnicos e estilísticos das obras que cada alumno está a traballar.	30	30	60
Traballo Persoal (Tempo de estudo individual do alumno) Autoanálise do estudo e da interpretación. Mellora de hábitos de estudo. Interpretación no tempo e estilo adecuado á obra. Aplicación práctica das fontes históricas á interpretación.	30	30	60
Exame e audicións: Proba práctica e presentación ao público do repertorio traballado.	2		2
Total de sesións por cuatrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame	Valorarase a calidade do son, o grado de adecuación á técnica clavecinística e aos diferentes estilos interpretativos.	T1, T3, T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X11, X13, X16, X21, X24 EI1, EI5	60%
Traballo persoal semanal	Valorarase a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente.	T1, T3, T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X11, X13, X16, X21, X24 EI1, EI5	40%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando iso ocorra, o profesor da disciplina actuará segundo o protocolo establecido.			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame	Valorarase a calidade do son, o grado de adecuación á técnica clavecinística e aos diferentes estilos interpretativos.	T1, T3, T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X11, X13, X16, X21, X24 EI1, EI5	60%
Traballo persoal semanal	Valorarase a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente.	T1, T3, T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X11, X13, X16, X21, X24 EI1, EI5	40%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	Presentación dun programa de repertorio solista conforme á programación (unha obra de cada tema da programación). Valorarase a calidade do son, o grado de adecuación á técnica clavecinística e aos diferentes estilos interpretativos.	T6, T13, T15 X1, X3, X6, X11, X13, X24 EI1, EI5	100%
EXTRAORDINARIA			
Exame	Presentación dun programa de repertorio solista conforme á programación (unha obra de cada tema da programación). Valorarase a calidade do son, o grado de adecuación á técnica clavecinística e aos diferentes estilos interpretativos.	T6, T13, T15 X1, X3, X6, X11, X13, X24 EI1, EI5	100%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

REFERENCIAS BÁSICAS

J. S. BACH

- Invencións e Sinfonías
- Preludios
- Preludios y fugas (Clave Bien Temperado, libros 1 y 2)

AUTORES FRANCESES

- L. Couperin (Suites)
- J. P. Rameau (Pièces de clavecin)
- F. Couperin (Pièces de clavecin)
- J. F. Dandrieu (Pièces de clavecin)
- J. Duphy (Pièces de clavecin)
- M. Corrette (Pièces de clavecin)

AUTORES INGLESES

- The Harpsichord tutor
- H. Purcell
- W. Byrd
- J. Blow
- J. Bull

AUTORES IBÉRICOS

- A. de Cabezón (Obras de música para tecla, arpa y vihuela)
- A. Scarlatti (Sonatas)
- A. Soler (Sonatas)
- C. Seixas (Sonatas)
- A. Martín y Coll (Flores de Música)

AUTORES ITALIANOS

- G. Frescobaldi (Balletti, Canzonas, Toccate)
- A. Gabrielli (Pezas polifónicas)

AUTORES ALEMANES

- J. J. Froberger (Suites)
- D. Buxtehude (Suites)
- G. Böhm (suites)
- C. P. E. Bach (Sonatas)
- J. C. Bach (Sonatas)
- F. J. Haydn (Suites)

SEGUNDO INSTRUMENTO - Clave I-II

Enseñanzas Superiores de Música Título superior de música (enseñanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA SEGUNDO INSTRUMENTO - CLAVE

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	CLAVE	
CARÁCTER	FORMACIÓN INSTRUMENTAL COMPLEMENTARIA								TIPO DE CLASES	Individual	
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR AYALA BENDIXEN	
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	DIEGO RUENES RUBIALES	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	0:30H	
ETCS/ CUADRIMESTRE	-	-	-	-	1,5	1,5	-	-	Observacións		
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB					TITORÍA	
	DIEGO RUENES RUBIALES				diego_ruenes_rubiales@csmvigo.com					Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)

DESCRITOR	Práctica dun repertorio sinxelo e variado que permita coñecer os recursos técnicos, expresivos e estilísticos do clavecín
COÑECEMENTOS PREVIOS	Sen requisitos previos. Asistencia obrigatoria.
TRANSVERSAIS	T1, T3, T6, T13, T15
XERAIS	X1, X3, X6, X8, X11, X13, X16, X21, X24
ESPECÍFICAS	E11, E15

3. Obxectivos

DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Interpretar os diferentes estilos do repertorio solista e rexistralos axeitadamente	T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X13 X21, X24 E151, E15

2. Desenvolver una boa articulación e produción do son	T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X13 EI51, EI5
3. Desenvolver o control técnico dende a tecla	T1, T6, T13, T15 X6, X8, X21, X24 EI1, EI5
4. Interpretar as obras segundas convencións musicais, rítmicas e estilísticas que procedan	T3, T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X13, X16, X21, X24

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica		TODAS
J.S. Bach	Preludios, Invencións e Sinfonías, Clave bien temperado.	TODAS
Música francesa	Obras de L.Couperin, F. Couperin, Rameau, Duphy, Corrette, Daquin...	TODAS
Estilo italiano	Obras de G.Frescobaldi, Merulo, Gabrielli...	TODAS
Estilo ibérico	Obras de Cabezón, Tomás de Santa María, Cabanilles, Bruna, Scarlatti, Seixas...	TODAS
Música alemana	Obras de Froberger, Böhm, Buxtehude, Krieger...	TODAS
Música inglesa	Obras de Byrd, Farnaby, Bull, Purcell, Blow...	TODAS
Estilo Clásico	Obras de Haydn, C. P. E. Bach, J. C. Bach, W. F. Bach, Turk, Mozart...	TODAS
Baixo Continuo	Introducción	
Total de sesións por cuatrimestre		15

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases teórico- prácticas. Corrección progresiva dos aspectos mecánicos, técnicos e estilísticos das obras que cada alumno está a traballar.	30	30	60
Traballo Persoal (Tempo de estudo individual do alumno) Autoanálise do estudo e da interpretación. Mellora de hábitos de estudo. Interpretación no tempo e estilo adecuado á obra. Aplicación práctica das fontes históricas á interpretación.	30	30	60
Exame e audicións: Proba práctica e presentación ao público do repertorio traballado.	2		2
Total de sesións por cuatrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame	Valorarase a calidade do son, o grado de adecuación á técnica clavecinística e aos diferentes estilos interpretativos.	T1, T3, T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X11, X13, X16, X21, X24 EI1, EI5	60%
Traballo persoal semanal	Valorarase a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente.	T1, T3, T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X11, X13, X16, X21, X24 EI1, EI5	40%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando iso ocorra, o profesor da disciplina actuará segundo o protocolo establecido.			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame	Valorarase a calidade do son, o grado de adecuación á técnica clavecinística e aos diferentes estilos interpretativos.	T1, T3, T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X11, X13, X16, X21, X24 EI1, EI5	60%
Traballo persoal semanal	Valorarase a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente.	T1, T3, T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X11, X13, X16, X21, X24 EI1, EI5	40%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	Presentación dun programa de repertorio solista conforme á programación (unha obra de cada tema da programación). Valorarase a calidade do son, o grado de adecuación á técnica clavecinística e aos diferentes estilos interpretativos.	T6, T13, T15 X1, X3, X6, X11, X13, X24 EI1, EI5	100%
EXTRAORDINARIA			
Exame	Presentación dun programa de repertorio solista conforme á programación (unha obra de cada tema da programación). Valorarase a calidade do son, o grado de adecuación á técnica clavecinística e aos diferentes estilos interpretativos.	T6, T13, T15 X1, X3, X6, X11, X13, X24 EI1, EI5	100%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

REFERENCIAS BÁSICAS

J. S. BACH

- Invencións e Sinfonías
- Preludios
- Preludios y fugas (Clave Bien Temperado, libros 1 y 2)

AUTORES FRANCESES

- L. Couperin (Suites)
- J. P. Rameau (Pièces de clavecin)
- F. Couperin (Pièces de clavecin)
- J. F. Dandrieu (Pièces de clavecin)
- J. Duphy (Pièces de clavecin)
- M. Corrette (Pièces de clavecin)

AUTORES INGLESES

- The Harpsichord tutor
- H. Purcell
- W. Byrd
- J. Blow
- J. Bull

AUTORES IBÉRICOS

- A. de Cabezón (Obras de música para tecla, arpa y vihuela)
- A. Scarlatti (Sonatas)
- A. Soler (Sonatas)
- C. Seixas (Sonatas)
- A. Martín y Coll (Flores de Música)

AUTORES ITALIANOS

- G. Frescobaldi (Balletti, Canzonas, Toccate)
- A. Gabrielli (Pezas polifónicas)

AUTORES ALEMANES

- J. J. Froberger (Suites)
- D. Buxtehude (Suites)
- G. Böhm (suites)
- C. P. E. Bach (Sonatas)
- J. C. Bach (Sonatas)
- F. J. Haydn (Suites)

HISTORIA DOS INSTRUMENTOS

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA HISTORIA DOS INSTRUMENTOS

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	IHCF
CARÁCTER	INSTRUMENTO OU VOZ								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	PAVEL AMILCAR
CUATRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUATRIMESTRE	-	-	-	-	-	-	3	-	Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS					MAIL/TEL/WEB				TITORÍA
	PAVEL AMILCAR					amilcarpavel@csmvigo.com				Venres 10:00-11:00

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Coñecemento da historia do violín barroco dende o seu orixe.. Estudo dos autores e o repertorio.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T10, T13, T14, T15, T16, T17
XERAIS	X9, X10, X11, X12, X13, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26
ESPECÍFICAS	EI2, EI4, EI5, EI6, EI9

3. Obxectivos

DESCRCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Entender as variantes tipolóxicas do instrumento e do arco segundo os países e os períodos históricos	T1, T5, T14, T16 X8, X9, X10, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X22, X24, X25, X26 EI6

Recoñecer os diferentes estilos compositivos para violín barroco tanto na parte teórica como a través da escoita		T2 X1, X4, X9, X11, X12, X14, X15, X17, X18, X20, X26 EI6	
Coñecer un repertorio solístico e camerístico básico e variado para violín barroco		T2, T14, T16 X1, X8, X9, X10, X11, X12, X13, X17, X18, X20, X25, X26 EI1, EI6, EI9	
Distinguir as diferentes escolas constructivas do arco e a súa influencia na interpretación		T2, T4, T8, T14, T16 X8, X9, X10, X14, X15, X16, X18, X20, X25 EI5, EI6	
4. Contidos			
TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS	
Orixo e evolución	A orixe do instrumento: instrumentos predecesores e desenvolvemento do instrumento.	3	
Repertorio e autores	O repertorio para violín barroco solístico e de conxunto a través dos séculos.	6	
As escolas constructivas	As diferentes escolas constructivas.	2	
Total de sesións por cuadrimestre			
5. Metodoloxía e Planificación Docente			
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases teóricas de desenvolvemento dos contidos	11		
Clases de escoita	3		
Clases de exposición de traballos dos alumnos	1		
Traballos individuais		60	
Total de horas por cuadrimestre			15
6. Avaliación			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIA S AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e traballo individual	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T14, T15, T16, T17 X8, X9, X10, X11, X12, X13, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26, EI1, EI2, EI4, EI6, EI9	50%
Exposición traballo	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Na exposición dos traballos individuais valorarase a capacidade comunicativa e a autonomía na caoacidade de transmitir os coñecementos achegados. Aquilos traballos nos que se detecte anacos total o parcialmente plaxiados non serán calificados e contarán na media coa puntuación de 0	T8, X1, X9, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26 EI1, EI2, EI4, EI6, EI9	50%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Asistencia e traballo individual	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T14, T15, T16, T17 X8, X9, X10, X11, X12, X13, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26, E11, E12, E14, E16, E19	50%
Exposición traballo	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Na exposición dos traballos individuais valorarase a capacidade comunicativa e a autonomía na capacidade de transmitir os coñecementos achegados. Aquilos traballos nos que se detecte anacos total o parcialmente plaxiados non serán calificados e contarán na media coa puntuación de 0	T8, X1, X9, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26 E11, E12, E14, E16, E19	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T14, T15, T16, T17 X8, X9, X10, X11, X12, X13, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26, E11, E12, E14, E16,	60%
Exposición traballo	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Na exposición dos traballos individuais valorarase a capacidade comunicativa e a autonomía na capacidade de transmitir os coñecementos achegados. Aquilos traballos nos que se detecte anacos total o parcialmente plaxiados non serán calificados e contarán na media coa puntuación de 0	T8, X1, X9, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26 E11, E12, E14, E16, E19	40%
EXTRAORDINARIA			
Exame	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T14, T15, T16, T17 X8, X9, X10, X11, X12, X13, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26, E11, E12, E14, E16, E19	60%
Exposición traballo	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Na exposición dos traballos individuais valorarase a capacidade comunicativa e a autonomía na capacidade de transmitir os coñecementos achegados. Aquilos traballos nos que se detecte anacos total o parcialmente plaxiados non serán calificados e contarán na media coa puntuación de 0	T8, X1, X9, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26 E11, E12, E14, E16, E19	40%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			

BASSANO Giovanni Ricercate, passaggi et cadentie
TARTINI, Giuseppe L'Arte del arco (1748)
KREUZER Rodolphe 40 Etudes ou Caprices pour le Violon
VIRGILIANO, Aurelio Il dolcimelo d'Aurelio Virgiliano (1600 c.)
GEMINIANI, Francesco The art of playing on the violin (1751)
GEMINIANI Francesco A Treatise of good Taste London (1749)
Traité des agréments (1771) TARTINI, Giuseppe
MERSENNE, Marin Harmonie universelle (1636)
TESSARINI Carlo Gramatica di Musica Opera I. Roma (1741)
MOZART, Leopold Méthode raisonnée pour apprendre à jouer du viol. (1770)
L'ABBÉ, Le Fils Principes de violon pour apprendre le doigté (1772)
CORRETTE, Michel L'art de se perfectionner (1782)
BUELLOW Georg: A History of Baroque Music (Indiana University Press, 2004)
BOYDEN David The History of Violin playing: From its Origins to 1761 (Clarendon, 1990)
BUKOFZER Manfred La Música en la época Barroca: de Monteverdi a Bach (Alianza, 2002)
GARDINER John E. La Música en el Castillo del Cielo. Un Retrato de J. S. Bach (Acantilado, 2015)
HOLMAN Peter Four and Twenty Fiddlers: the Violin at English Court 1540-1690 (Oxford, 1995)
STOWELL Robin The Cambridge Companion to the Violin (Cambridge, 1992)
TARLING Judy The Weapons of Rhetoric (Corda Music, 2005)
TARLING Judy Baroque String Playing 'for ingenious learners' revised ed. 2013

Programación Docente de VIOLÍN BARROCO

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA INSTRUMENTO PRINCIPAL VIOLIN BARROCO, 8 CUADRIMESTRES

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA
CARÁCTER	B) Obligatoria								TIPO DE CLASES	Individual
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	PAVEL AMILCAR
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE	9	9	9	10	10	10	10	12	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	PAVEL AMILCAR				amilcarpavel@csmvigo.com				VENRES 9:30-10:30	

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Desenvolvemento e mellora de capacidades técnicas, musicais e artísticas que permitan a interpretación do repertorio máis representativo dos propios estilos do instrumento. Coñecemento dos criterios interpretativos aplicables a dito repertorio, segundo a súa evolución histórica e estilística. Práctica e estudo do repertorio solista e orquestral ou, no seu caso, do agrupación correspondente. Desenvolvemento de competencias de desempeño tanto nun marco público como diante dun xulgado, de xeito que permita afrontar os retos da vida profesional.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17
XERAIS	X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 Ver a listaxe de competencias e a súa descrición no Decreto 171/2016, do 24 de novembro

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Desenvolver e perfeccionar as capacidades técnicas, artísticas e musicais que permitan resolver o repertorio instrumental con solvencia, a partir da interpretación con criterios históricos da música dos séculos XVII e XVIII, principalmente.	T1, T2, T3, T13, T17, X1, X8, X11, EI1, EI2, EI5, EI6, EI10
Cultiva información educada sobre o ambiente histórico e o desenvolvemento estilístico particular de cada linguaxe compositivo inscrito no repertorio a partir de fontes de tratados e estudos estilísticos da súa época. T2, T17, X1, X3, X11, EI1, EI5	
Desenvolver unha capacidade de interpretación crítica e autónoma que permita afrontar con viabilidade o panorama profesional. T6, T13, T15, X13, X24, EI2, EI10	
Consolidar ferramentas técnicas e estilísticas que axuden a construír as calidades dun intérprete profesional baseado na curiosidade informada, o enxeño interpretativo e a improvisación historicamente informada. T2, T17, X3, X6, EI6	
Desenvolver unha adaptación técnica e capacidades artísticas que permitan expresarse co instrumento tanto en repertorios solistas como en grupos de música de cámara e orquestras. T3, T13, T15, X6, X8, X21, EI4, EI10	

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica instrumental	Estudo organizativo do violín barroco e as súas diferenzas co violín moderno. Técnicas de suxeición sen mecanismos e accesorios modernos. Afinación. Montaxe de instrumentos. Adecuación das cordas do intestino co instrumento e o seu mantemento. Mellora do son, ampliación do rango dinámico, da resonancia, da proxección y da emisión de armónicos Técnica de arco. Emisión de sonido. Desenvolvemento das posibilidades de articulación e fraseado Técnicas de relaxación, control postural e respiración.	
Estilo	Análise, estruturación e aplicación do pensamento e estética do barroco e interpretación con criterios históricos Lectura e estudo das fontes específicas máis relevantes Comprensión dos diferentes criterios interpretativos nas diferentes épocas en cuanto ao fraseo, a articulación, a forma musical, o tempo, a dinámica, a agónica, a retórica, os recursos tímbricos e sonoros do instrumento	

	Traballo sobre os ornamentos propios de cada época	
Interpretación	Mellora das capacidades artísticas, musicais e técnicas que permitan abordar a interpretación do repertorio do instrumento a un nivel superior Traballo sobre un programa musical con obras axeitadas ao curso que se interpretará ao final do curso en formato concerto Desenvolvemento da capacidade artística e dos medios de expresión co instrumento Mellora da capacidade de concentración, do control da tensión física e da respiración Traballo para mellorar a capacidade interpretativa nas actuacións públicas	
Audicións	Participación nas audicións organizadas polo departamento, nas audicións internas da clase e nos concertos finais do curso Emprego da tensión propia da exposición ao público para mellorar as habilidades interpretativas e de comunicación Desenvolvemento do espírito crítico e da crítica construtiva na autoavaliación e na avaliación dos demais	
Autonomía musical	Desenvolver hábitos de estudo que permitan xerar independencia performativa e un alto nivel autocrítico. Traballo específico sobre o desenvolvemento da autonomía musical	
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases de técnica e interpretación	1,5 semanal		
Práctica individual/Estudo persoal		25 h semanais	
Concertos e audicións públicas	3 h cuatrimestr		
Concerto- recital fin de curso	1 hora curso		
"Vortrgasabend" o audiciones internas	3 h cuatrimestrais		
Exames de técnica	1 h cuatrimestr		
Total de sesións por cuadrimestre			

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Constancia e regularidade do estudo. Valorarase a progresión na mellora do alumno, a capacidade de traballo e esforzo, a disciplina no estudio, a actitude xeral, e o desenvolvemento na capacidade crítica e na autonomía do alumno T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X11, X13, X21, X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10		30%
Audicións-concertos-exámes de técnica	Audicións e concertos: valorarase a capacidade comunicativa e artística do alumno nas súas interpretacións, o dominio técnico nas obras a interpretar, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X11, X13, X21, X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10		70%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Constancia e regularidade do estudo. Valorarase a progresión na mellora do alumno, a capacidade de traballo e esforzo, a disciplina no estudio, a actitude xeral, e o desenvolvemento na capacidade crítica e na autonomía do alumno T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X11, X13, X21, X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10		30%
Audicións-concertos-exámes de técnica	Audicións e concertos: valorarase a capacidade comunicativa e artística do alumno nas súas interpretacións, o dominio técnico nas obras a interpretar, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo. Para aprobar a asignatura débense superar coa puntuación mínima dun 5 oes exames técnicos e de interpretación. T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X11, X13, X21, X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10		70%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Recital	Interpretación de un recital-concerto cun programa de dificultade adecuada ao nivel. T1, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X11, X13, X21, X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10		75%
Traballo teórico	Segundo cada caso concreto, o profesor poderá solicitar a realización dun traballo teórico sobre a música do recital que abrangue análise armónico, formal, retórico, estilístico. O alumno terá que acadar a nota mínima de 5 no traballo para poder facer media coa nota do recital. T1, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X11, X13, X21, X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10		25%
EXTRAORDINARIA			
Recital	Interpretación de un recital-concerto cun programa de dificultade adecuada ao nivel. T1, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X11, X13, X21, X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10		

ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, poloque se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade eda súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promociónda accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			
Bibliografía xeral por cursos			
Primeiro Curso:			
Varios Autores. Italianishe Diminutionen Editorial AMADEUS			
CASTELLO Dario. Opera strumentale. Sonate concertate in stil moderno. Libro Primo e Secondo Venecia 1629			
CIMA Giovanni Paolo. Concerti Ecclesiastici Milano 1610 Sonata per Violino & Violone			
MARINI Biagio. Affetti musicali - Venecia 1617			
FALCONIERO Andrea. Il Libro Primo di Canzone, Sinfonie, Fantasie Napoli 1650			
UCCELINI Marco. Sonate, Correnti et Arie. Opera IV- Venecia 1645			
CORELLI Arcangelo. 12 Sonate Op.I, Op.II, Op.III e Op.IV			
FONTANA, Giovanni Batista. Sonatas 1-6			
TELEMANN Georg P. Zwolf Methodische Sonaten, Op. XIII - Hamburg 1728 - 1732 Für Violine und Basso continuo			
TELEMANN Georg P. Fantasias			
BACH Johann Sebastian. Sonatas BC			
Segundo Curso:			
TELEMANN Georg P. Zwolf Methodische Sonaten, Op. XIII - Hamburg 1728 - 1732 Für Violine und Basso continuo			
TELEMANN Georg P. 6 Sonates a Violon seul, a.c. le Clavecin - Frankfurt 1715			
TELEMANN Georg P. Fantasias			
CORELLI Arcangelo. 12 Sonate Op.I, Op.II, Op.III e Op.IV			
FARINA Carlo. Sonate a Violino e basso			
FONTANA, Giovanni Batista. Sonatas 1-6			
MEALLI Pandolfi. Violin Sonatas op3, op 4			
SENAILLÉenallié Le Fils. Sonates a Violon Seul avec la Basse continue 1et 2ª Livres			
HANDEL Georg F. Sonaten für Violine und Basso continuo. Op. I			
BACH, Johann Sebastian. Sonatas y partitas para violín a solo y 6 sonatas con Clavecin obligado			
VERACINI Francesco Maria. Sonate a violino solo e basso Op. 12 (1716)			
BIBER, H. I. F. Sonatas de los misterios			
Terceiro Curso:			
SCHMELZER Heinrich. Sonatae unarum fidium seu a violino solo			
VIVALDI Antonio. Sonatas Manchester			
MEALLI Pandolfi. Violin Sonatas op3, op 4			
COUPERIN François le Grand Concert Royaux			
CORELLI Arcangelo. Sonate Op.I, Op.II, Op.III e Op.IV			
TARTINI, Giuseppe. XII solos (1742)			
LOCATELLI Pietro. X Sonate. VI a Violino Solo è Basso			
LECLAIR Jean-Marie. Second et Troisieme livre de Sonates a Violon seul avec la Basse Continue			
BIBER, H. I. F. Sonatas de los misterios			
HANDEL Georg F. Sonaten für Violine und Basso continuo. Op. I			
MOZART W. A. Sonaten für Violine und Fortepiano			
BACH, Johann Sebastian. Sonatas y partitas para violín a solo y 6 sonatas con Clavecin obligado			
BACH Johannn Sebastian. Concertos para violín			

BACH Carl Philipp Emanuel Bach. Sonate für Violine und Cembalo C moll y H moll

Cuarto Curso:

BIBER, H. I. F. Sonatas de los misterios
CORELLI Arcangelo. 12 Sonate Op.I, Op.II, Op.III e Op.IV
LECLAIR Jean-Marie Second et Troisieme livre de Sonates a Violon seul avec la Basse Continue
BACH, Johann Sebastian. Sonatas y partitas para violín a solo y 6 sonatas con Clavecín obligado
BACH Johann Sebastian. Concertos para violín
BACH Johann Sebastian Concerto Brandenbourg 4
HERRANDO José. Tres Sonatas
HAYDN Joseph Conciertos para violín
MOZART W. A. Conciertos para violín

Tratados e Estudos

BASSANO Giovanni Ricercate, passaggi et cadentie
TARTINI, Giuseppe L'Arte del arco (1748)
KREUZER Rodolphe 40 Etudes ou Caprices pour le Violon
VIRGILIANO, Aurelio Il dolcimelo d'Aurelio Virgiliano (1600 c.)
GEMINIANI, Francesco The art of playing on the violin (1751)
GEMINIANI Francesco A Treatise of good Taste London (1749)
Traité des agrémens (1771) TARTINI, Giuseppe
MERSENNE, Marin Harmonie universelle (1636)
TESSARINI Carlo Gramatica di Musica Opera I. Roma (1741)
MOZART, Leopold Méthode raisonnée pour apprendre à jouer du viol.(1770)
L'ABBÉ, Le Fils Principes de violon pour apprendre le doigté (1772)
CORRETTE, Michel L'art de se perfectionner (1782)
BUELLOW Georg: A History of Baroque Music (Indiana University Press, 2004)
BOYDEN David The History of Violin playing: From its Origins to 1761 (Clarendon, 1990)
BUKOFZER Manfred La Música en la época Barroca: de Monteverdi a Bach (Alianza, 2002)
GARDINER John E. La Música en el Castillo del Cielo. Un Retrato de J. S. Bach (Acantilado, 2015)
HOLMAN Peter Four and Twenty Fiddlers: the Violin at English Court 1540-1690 (Oxford, 1995)
STOWELL Robin The Cambridge Companion to the Violin (Cambridge, 1992)
TARLING Judy The Weapons of Rhetoric (Corda Music, 2005)
TARLING Judy Baroque String Playing 'for ingenious learners' revised ed. 2013

Programación Docente de INTERPRETACIÓN HISTÓRICA

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA INTERPRETACIÓN HISTÓRICA

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	ICPRB
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	PAVEL AMILCAR
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE			2	2					Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	PAVEL AMILCAR				amilcarpavel@csmvigo.com				VENRES 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Introdución ás bases fundamentais da interpretación da música antiga con criterios históricos. Análise e estudo das fontes de tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII. A partir destas fontes, aplicación da teoría e práctica de certos conceptos interpretativos e ornamentales.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Ornamentación, Lectura a primeira vista, Fontes históricas
TRANSVERSAIS	T 1, 3, 6, 7, 13, 15
XERAIS	X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25
ESPECÍFICAS	EI 1, 2, 4, 5

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Definir e estudar o ambiente conceptual da interpretación da música antiga a partir de criterios históricos. O por que da importancia das fontes históricas e os estudos sobre elas. Identificar unha liñaaloxía de traballos académicos ante a recuperación de criterios históricos aplicados á música antiga.	T1, T3, T6, T13, T15, X1, X11, X13, X19, X24, X25, EI1, EI2, EI4, EI5
Estudar a importancia das diferenzas entre información musical escrita, información musical abreviada e información musical non escrita pero implícita.	T1, T3, T13, T15, X1, X3, X11, X13, X19, X24, X25, EI1, EI2, EI2, EI5
Análise e estudo das fontes de tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII relativa á interpretación da música desde o seu uso ornamental do seu tempo.	T1, T3, T13, T15, X1, X11, X13, X19, X24, X25, EI1, EI2, EI5
Practica, co instrumento do alumno, de diferentes recursos interpretativos derivados da análise e estudo das fontes de tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII	T1, T3, T6, T7, T13, T15, X1, X2, X3, X6, X11, X13, X19, X24, X25, EI1, EI2, EI5
Practica, co instrumento do alumno, de interpretación baseada en diferentes estilos e estéticas do barroco.	T1, T3, T6, T7, T13, T15, X1, X2, X3, X6, X11, X13, X19, X24, X25, EI1, EI2, EI5

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Interpretación de la música antiga con criterios históricos. Información musical. Texto e intertexto	Interpretación moderna e interpretación histórica. As fontes históricas como principio interpretativo. A academia que estuda fontes: escolas e praxe interpretativa. Información musical escrita, información musical abreviada e información musical non escrita pero implícita. Texto literal contra o subtexto. Intertextualidade da información musical.	16 (TODAS)
Escolas / Nacións Interpretativas	Escola italiana. Escola francesa. Escola alemá. Escola inglesa.	16

Tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII	Estilos propios e estilos compartidos. Diferenzas e coincidencias na nomenclatura.	16
Definición con criterios históricos de conceptos interpretativos	Tempos, dinámicas, ornamentación, articulación, fraseo e instrumentación.	16
Práctica interpretativa.	Apropiación de conceptos interpretativos e ornamentais e a súa aplicación ao repertorio de música antiga.	16
Total de sesións por cuatrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas presenciais ou telemáticas:	16		16
Audición presencial ou telemática	2		2
Tutorías presenciais ou telemáticas	2		2
Traballo persoal		62	62
Total de sesións por cuatrimestre			82

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.	T1, T3, T6, T7, T13, T15, X1, X2, X3, X6, X11, X13, X19, X24, X25, E1, E2, E4, E5	40%
Audicións presenciais ou telemáticas e traballo escrito	No concerto e audicións, valorarase o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental. Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	T1, T3, T6, T7, T13, T15, X1, X2, X3, X6, X11, X13, X19, X24, X25, E1, E2, E4, E5	60%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.	T1, T3, T6, T7, T13, T15, X1, X2, X3, X6, X11, X13, X19, X24, X25, E1, E2, E4, E5	40%
Audicións presenciais ou telemáticas e traballo escrito	No concerto e audicións, valorarase o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental. Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	T1, T3, T6, T7, T13, T15, X1, X2, X3, X6, X11, X13, X19, X24, X25, E1, E2, E4, E5	60%

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Traballo escrito	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	T1, T3, T6, T7, T13, T15, X1, X2, X3, X6, X11, X13, X19, X24, X25, E1, E2, E4, E5	60%
Audición presencial ou telemática	Valorarase o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental.	T1, T3, T6, T7, T13, T15, X1, X2, X3, X6, X11, X13, X19, X24, X25, E1, E2, E4, E5	40%

EXTRAORDINARIA			
Traballo escrito	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	T1, T3, T6, T13, T15, X1, X3,	100%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Tratados e Estudos

ERIG Richard Erig/ GUTMANN Veronika. Italienische Diminutionen Zürich. Amadeus.1979
 BASSANO Giovanni Ricerche, passaggi et cadentie
 VIRGILIANO, Aurelio Il dolcimele d'Aurelio Virgiliano (1600 c.)
 GEMINIANI, Francesco The art of playing on the violin (1751)
 GEMINIANI Francesco A Treatise of good Taste London (1749)
 TARTINI Giuseppe Traité des agréments (1771)
 MERSENNE, Marin Harmonie universelle (1636)
 TESSARINI Carlo Gramatica di Musica Opera I. Roma (1741)
 MOZART, Leopold Méthode raisonnée pour apprendre à jouer du viol.(1770)
 L'ABBÉ, Le Fils Principes de violon pour apprendre le doigté (1772)
 CORRETTE, Michel L'art de se perfectionner (1782)
 BUELLOW Georg: A History of Baroque Music (Indiana University Press, 2004)
 BOYDEN David The History of Violin playing: From its Origins to 1761 (Clarendon, 1990)
 BUKOFZER Manfred La Música en la época Barroca: de Monteverdi a Bach (Alianza, 2002)
 GARDINER John E. La Música en el Castillo del Cielo. Un Retrato de J. S. Bach (Acanalado, 2015)
 HOLMAN Peter Four and Twenty Fiddlers: the Violin at English Court 1540-1690 (Oxford, 1995)
 STOWELL Robin The Cambridge Companion to the Violin (Cambridge, 1992)
 TARLING Judy The Weapons of Rhetoric (Corda Music, 2005)
 TARLING Judy Baroque String Playing 'for ingenious learners' revised ed. 2013
 ARTUSI, G.M. L' arte del contraponto. 1598.
 CACCINI, G. Le Nuove Musiche. Florencia, 1602.
 CACCINI, G. Nuovemusiche e nuova maniera di scriverle. Florencia, 1602.
 MONTEVERDI, C. Quinto Libro di Madrigale. 1605.
 ANTEGNATI, C.L. Antegnata. Venecia, 1608.
 ANTEGNATI, C. Arte organica. Brescia, 1608.
 BANCHIERI, A. Conclusioni nel suono dell'organo. Venecia, 1609.
 PRAETORIUS, M. Syntagma Musicum. Wittenberg I, Wolfenbüttel III-III, 1615-1619.
 FRESCOBALDI, G. Primo Libro delle Toccate. Roma, 1615; II 1616.
 CORREA DE ARAUXO, F. Facultad Orgánica. Alcalá, 1626.
 MERSENNE, M. Traité de l'Harmonie Universelle. Paris, 1636-37.
 DREXEL, J. Rhetoricacaelestis., Antwerpen, 1636.
 DESCARTES, R. Les passions de l'âme. Paris, 1649.
 KIRCHER, A. Musurgia universalis. Roma 1650.
 LORENTE, A. El porqué de la música. Alcalá de Henares, 1672.
 LOCKE, M. Melothesia or Certain Rules for Playing upon a Continued Bass. London, 1673.
 SANZ, G. Instrucción de música sobre guitarra. 1674; II, 1697.
 MACE, Th. Musick's Monument. London, 1676.
 MUFFAT, G. Armonico Tributo. Salzburg, 1682.
 NASSARRE, P. Fragmentos musicales. Zaragoza, 1683.
 D'ANGLEBERT, J.D. Principes de l'Accompagnement du clavecin (del Première Livre de Pièces du clavecin). 1689.
 LOULIÉ, E. Elements ou Principes de Musique., Paris, 1696.
 SAINT-LAMBERT, M. Les Principes du clavecin. Paris, 1697.
 KUHNAU, J. Der Musikalische Quacksalber. Dresden, 1700.
 HOTTETERRE, J. Principes de la Flutetraversière. Paris, 1708.
 COUPERIN, F. L'Art de toucher le clavecin. Paris, 1716.
 HOTTETERRE, J.M. L'Art de preluder. Paris 1719.
 MARCELLO, B. Il teatro alla moda. 1722.

GEMINIANI, F. The Art of Playing on the Violin. London, 1731.
MATTHESON, J. Kleine General-Bass-Schule. 1735.
MONTECLAIR, M.P. de. Principes de musique. Paris, 1736.
BACH, J.S. Vorschriften... des GeneralbassoderAccompagnement. Leipzig, 1738.
GEMINIANI, F. Rules for Playing in a True Taste on the Violin. London, 1739; 1746.
QUANTZ, J.J. VersucheinerAnweisung, die Flötetraversièrezuspielen. Berlin, 1752.
BACH, C.P.E. Versuchüber die wahre Art das Clavier zuspielen, I y II. Berlin, 1753, 1762.
BROWN, H. M. & SADIE, S. Performance Practice, 2 vols. London: The New Grove handbooks in Music, 1989.
DONINGTON, R. The Interpretation of Early Music. London: Faber & Faber, 1963, 4/1989.
DONINGTON, R. Baroque Music: Style and Performance. London: Faber Music, 1982.
FABBRI, P. Monteverdi. Madrid: Turner Ed., 1989
GRIER, J. La edición crítica de la música. Historia, método y práctica. Madrid: Akal Música, 2008.
GROUT, D. & PALISCA, C. Historia de la música occidental 1 y 2. Madrid: AlianzaMúsica, 1992.
REILLY, E.R. Quantz and his Versuch: Three Studies. American Mus Society, Studies and Documents, 5.
HILL, J.W. La Música Barroca. Madrid: Ediciones Akal, 2008.
SCHWEITZER, A.J.S. Bach, el músico poeta. Buenos Aires: Ed. Ricordi, 1955.
STRUNK'S, O. Source readings in music history: The Baroque Era. New York, London: Norton & Company, 1998.
STRUNK'S, O. Source readings in music history: The late Eighteenth Century. New York, London: Norton & Company, 1998.

Programación Docente de METODOLOXÍA DA INVESTIGACIÓN

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA METODOLOXÍA DA INVESTIGACIÓN 2 CUADRIMESTRES

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO									XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	PAVEL AMILCAR
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE							2	2	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	PAVEL AMILCAR				AMILCARPAVEL@CSMVIGO.COM				VENRES 10.30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Fundamentos de heurística relativos á busca, definición e localización das fontes da música. Técnicas específicas de estudo e de hermenéutica. Manexo de recursos bibliográficos, ferramentas de consulta e fontes diversas (literarias, musicais, iconográficas, de tradición oral, sonoras, etc.).
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T 1,T 2, T3, T4, T8, T14
XERAIS	X10, X13, X18,X 25, X26
ESPECÍFICAS	EI6

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Análise e tipos de metodoloxías.	T1,T2,T14, X25,
Preparación para elaborar un traballo de investigación. Promover as capacidades metodolóxicas que permitan o desenvolvemento de concepción da idea de investigación e desenvolvemento do marco teórico ata a formulación de hipóteses ou preguntas de investigación T1, T3, T4, X10, X13, X18, X26, EI6	
Coñecer a estrutura e contido dun traballo académico fin de estudos T1, T2, T14, X10, X13, X26, EI6	
Manexar os diferentes rexistros de escritura académica e coñecer os diferentes sistemas de citación T3, T8, X18, X25	

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Sobre a túa investigación e a metodoloxía no teu TFE	Ferramentas para a correcta elaboración do abstract, índice, obxecto de estudo, obxectivos, estado da cuestión, marco teórico, xustificación, preguntas de investigación. Aplicación das diferentes metodoloxías de investigación no TFE	15
Metodoloxías na investigación	Estudo das diferentes metodoloxías na investigación musicolóxica. Investigación artística.	
A cuestión formal	Traballo sobre sistemas de citación na investigación musical	
Escritura na investigación	Traballo sobre redacción e ortotipografía, redacción de reseñas e dos diferentes tipos de artigos e de rexistros no ámbito da difusión musical e da musicoloxía	
Ponencias e presentacións	Práctica de ponencias en público: recursos para o deseño e comunicación nas presentacións.	
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	15		15
Traballo persoal		64	64

Tutorías	2		2
Total de sesións por cuadrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados. T1, T2, T3, T4, T8, T14, X13, X25, X26, E16		40%
Traballo teórico	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental. T1,T2, T3, T4, T8, T14, X10, X13, X18, X25, X26		60%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiñatada-Decembro-)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. T1, T2, T3, T4, T8, T14, X13, X25, X26, E16 Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.		40%
Traballo teórico	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental. T1,T2, T3, T4, T8, T14, X10, X13, X18, X25, X26		60%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
	O alumno/a que perda o dereito á avaliación continua terá que presentar unha memoria dunha actividade similar á proposta nos contidos desta asignatura T1, T2, T3, T4, T8, T14, X13, X25, X26, E16		40%
	O alumno/a fará un exame cos contidos da materia e presentar o traballos descritos nos contidos e serán calificados segundo os mesmos criterios que na avaliación ordinaria T1,T2, T3, T4, T8, T14, X10, X13, X18, X25, X26		60%
EXTRAORDINARIA			
	ver avaliación alternativa T1,T2, T3, T4, T8, T14, X10, X13, X18, X25, X26, E16		

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e a súa inclusión social, deberán cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Bell, Judith, (2002). Cómo hacer tu primer trabajo de investigación: Guía para investigadores en educación y ciencias sociales. Barcelona: Gedisa.
Blaxter, L., Hughes, C. y Tight, M. (2001). Cómo se hace una investigación. Barcelona: Gedisa.
Chiantore et all (2018). Escribir sobre Música. Barcelona: Musikeon Books.
Gómez Muntané, M. C. (2006). Campos, temas y metodologías de la investigación relacionada con las artes: algunas reflexiones sobre el caso de la musicología. En Bases para un debate sobre investigación artística, Ministerio de Educación y Ciencia.
González García, Juana Ma; León Mejía, Ana y Peñalba Sotorrio, Mercedes (2014). Cómo escribir un Trabajo de Fin de Grado: algunas experiencias y consejos prácticos. Madrid: Editorial Síntesis.

Kosslyn, Stephen M. (2007) Ciera and to the point. 8 Psychological Principles for Compelling Power Point Presentations. Oxford University Press.

López Cano, R. (2012). "Cómo hacer una comunicación, ponencia o paper y no morir en el intento". Colección de instrumentos para la investigación musical, 1, Sociedad de Etnomusicología.

López-Cano, Rubén; San Cristóbal Opazo, Úrsula (2014). Investigación artística en música. Problemas, métodos, experiencias y modelos. Barcelona: ESMUC. Disponible en www.esmuc.cat/content/download/.../Investigación%20artística%20en%20música.pdf

Torres Ripa, Javier (ed.) (2013) Manual de estilo Chicago-Deusto. Bilbao: Universidad de Deusto.

Sánchez Upegui, A. A. (2011). Manual de redacción académica e investigativa: cómo escribir, evaluar y publicar artículos. Medellín: Católica del Norte Fundación Universitaria.

Zaldívar Gracia, Álvaro (2008). "Investigar desde el arte". Anales de la Real Academia Canaria de Bellas Artes de San Miguel Arcángel, 1, 57-64.

Programación Docente de ORQUESTRA I-VIII (M. Antiga)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA ORQUESTRA

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	IHCF, ICPRB, Viola da gamba, Clave
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR
CURSOS	1.º curso	2.º curso	3.º curso	4.º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA		PAVEL AMILCAR			
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	PAVEL AMILCAR AYALA B.				amilcarpavel@csmvigo.com					
	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ									

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Práctica nos distintos tipos de agrupacións orquestrais barrocas. Afondamento nas capacidades relacionadas coa lectura a primeira vista, a comprensión e resposta ás indicacións do/a director e o concertino, e a integración no conxunto e os criterios interpretativos historicamente informados, a través dunha aproximación aos diferentes estilos do repertorio orquestral barroco segundo a época e a nación.
CONECAMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Baixo continuo, Conxunto
TRANSVERSAIS	7, 9, 10, 13
XERAIS	2, 3, 7, 8
ESPECÍFICAS	3, 4, 5, 7, 8, 9, 10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Valorar a práctica orquestral como un proceso de aprendizaxe imprescindible para a formación íntegra do intérprete.	T9,T13,X7,X8,E13,E18, E19, E110
Coñecer e manexar correctamente as indicacións máis comúns de dinámica, agónica, fraseo, articulación, etc. aplicándoas conforme os diferentes estilos barrocos segundo o período e a nación. Para os instrumentos armónicos, ler con solvencia e realizar un continuo orquestral axeitado: construír correctamente os acordes que se corresponden con cada cifrado, empregando disposicións armónicas axeitadas seguindo criterios de estilo e de práctica orquestral; facer unha realización con propiedade, atendendo a os diferentes estilos e épocas; aplicar os recursos propios de cada instrumento armónico no acompañamento orquestral: baixo seguinte, reforzo do baixo e outros rexistros, técnicas de recheo para dar máis ou menos corpo ao tecido orquestral, emprego da percusión e a repercusión rítmica nos lugares axeitados, uso consciente e axeitado do número de voces.	T13,X2,X3, E14,E15,E17,E19
Adquirir a destreza instrumental necesaria para facer fronte ás esixencias do repertorio traballado, con atención especial á afinación, a articulación e a acentuación correcta en relación cos pulsos fortes-débiles e longos-curtos. Demostrar solvencia no emprego da ornamentación e a improvisación en pasaxes que o precisen por razón de estilo. Especificamente para o clave, adquirir a capacidade de conducir e de amalgamar o son da orquestra, prestando atención especial á articulación da liña do baixo.	T13,X2,X3, E14,E15,E17,E19
Desenvolver adecuadamente a lectura a primeira vista co fin de permitir a montaxe fluída das obras de dificultade acorde ao curso.	X2,E17,E19
Adquirir un hábito de estudo individual previo á clase que permita un aproveitamento efectivo do tempo lectivo. Para os instrumentos armónicos: cifrar sen fallos ou omisións importantes o baixo continuo de cada nova obra, tendoo preparado para o primeiro ensaio. Para o clave: ter os dous teclados do instrumento correctamente afinados e co temperamento axeitado, antes do comenzo de cada sesión.	T13,X3,X8,E15,E19

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
A técnica instrumental ao servizo da música de conxunto	Afinación, empaste, precisión rítmica, control do pulso, relaxación, articulación, fraseo, dinámica, agónica, repentinización, acentuación e anacrusas. Traballo co concepto de tactus e as súas implicacións	TODAS

	no discurso musical. A ornamentación escrita e a improvisada. Lectura e realización axeitada do baixo continuo.	
A práctica orquestral como formación profesional	Reacción e comprensión ante os diferentes xestos do director e do concertino. Análise e interpretación de obras do repertorio orquestral de diferentes períodos e estilos do Barroco. O concepto de estilo e a súa aplicación á interpretación. A autocritica como medio indispensable para a superación. O son individual e o son orquestral.	TODAS
O traballo en equipo	Traballo gradual do repertorio instrumental. O traballo coa xeneración e a xestión das enerxías grupais. Elección e crítica de versións. Traballo da tímbrica e o empaste. Emprego de distintos recursos técnicos para conseguir distintos efectos no mesmo fragmento. Desenvolvemento da capacidade auditiva para permitir o autocontrol permanente da afinación dentro do conxunto. A afinación dos diferentes tipos de acorde, a súa natureza e estrutura e dos diferentes temperamentos históricos. Os planos sonoros e o seu adecuado equilibrio. Os xestos básicos de dirección. A preparación das actuacións públicas.	TODAS
Os hábitos de conducta propios da actividade orquestral	A puntualidade. O respecto ao traballo en equipo, aos compañeiros e a o/a director/a. O silencio como marco imprescindible para o traballo orquestral. Regras xerais e protocolo de escea. O coidado do material. A curiosidade por adquirir a maior información posible. A actitude positiva, autocrítica e activa nos ensaios e concertos. Adquisición progresiva de seguridade persoal no exercicio da práctica orquestral e na adaptación ao empaste e cor do grupo.	TODAS
Plans de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación.	TODAS
Total de sesións por cuatrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Ensaio e concertos	49		49
Traballo persoal		56	56
Total de sesións por cuatrimestre			105

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Ficha de seguemento e de faltas de asistencia	Rexistro nunha ficha da efectividade do plan de estudio do/a alumno/a, do progreso e dos problemas que xurdan. Observación diaria da actitude, traballo e evolución do/a alumno/a. Rexistro das faltas de asistencia e da puntualidade ás sesións.	T9,X7,X8,EI3,EI8,EI9	40%
Audición pública	Valoración do resultado colectivo das audicións e dos concertos públicos realizados durante o cuatrimestre. Valoración da asistencia, actitude, esforzo e aportación individual de cada alumno/a.	T13,X7,EI3,EI4, EI5, EI7, EI8, EI9, EI10	60%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Ficha de seguemento e de faltas de asistencia	Rexistro nunha ficha da efectividade do plan de estudio do/a alumno/a, do progreso e dos problemas que xurdan. Observación diaria da actitude, traballo e evolución do/a alumno/a. Rexistro das faltas de asistencia e da puntualidade ás sesións.	T9,X7,X8,EI3,EI8,EI9	40%
Audición pública. Lectura a primeira vista.	Valoración do resultado colectivo das audicións e dos concertos públicos realizados durante o cuatrimestre. Valoración da asistencia, actitude, esforzo e aportación individual de cada alumno/a. Interpretación individualmente ou seccionalmente das obras orquestrais propostas para o curso.Lectura a primeira vista de fragmentos orquestrais dun nivel adecuado. Para os instrumentos armónicos: lectura a primeira vista dun continuo orquestral axeitado.	T13,X7,EI3,EI4, EI5, EI7, EI8, EI9, EI10	60%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
ver avaliación extraordinaria	ver avaliación extraordinaria		
EXTRAORDINARIA			
Audición pública presencial ou telemática.	Interpretación das obras orquestrais propostas para o cuatrimestre coa plantilla orixinal da orquestra en cada curso académico. Lectura a primeira	T9,T10,T13,X2,X3,X7,EI3,EI4, EI5, EI7, EI8, EI9, EI10	80%

Lectura a primeira vista presencial ou telemática .	vista de fragmentos orquestrais dun nivel adecuado. Para os instrumentos armónicos: lectura a primeira vista dun continuo orquestal axeitado.		
Traballo escrito	Entrega dun traballo escrito que versará sobre algunhas das obras propostas no curso, autor, análise ormal, harmónico e estilístico. O tema concreto deberá ser consensuado co/a director/a da Orquestra.	X3,X8,EI5	20%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Programación Docente de PEDAGOXÍA E DIDÁCTICA INSTRUMENTAL (VIOLÍN BARROCO)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015 , do 29 de .outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA PEDAGOXÍA E DIDÁCTICA INSTRUMENTAL VIOLIN BARROCO 1 CUADRIMESTRE

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	IHCF
CARÁCTER	PEDAGOXÍA E DIDÁCTICA								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	PAVEL AMILCAR
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUADRIMESTRE							3		Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS					MAIL/TEL/WEB				TITORÍA
	PAVEL AMILCAR					amilcarpavel@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Preparación para a práctica docente. Desenvolvemento da capacidade de transmisión dos coñecementos adquiridos. Estudo das estratexias e recursos didácticos necesarios para a docencia.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Dado o carácter práctico desta asignatura todos os coñecementos adquiridos nas outras materias, especialmente as de carácter práctico, son de utilidade directa nesta materia
TRANSVERSAIS	T 1,T 2, T3, T4, T8, T15
XERAIS	X 5, X10, X19, X24,X 25, X26
ESPECÍFICAS	EP 2, EP8,EP 9 - EI 6

3. Obxectivos

DESCRCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Coñecer os principais métodos pedagóxicos para VIOLÍN BARROCO para poder empregalos na práctica pedagóxica	
Impartir clases de violín barroco a un alumno (adulto ou neno/nena) baixo a supervisión do profesor ao longo de todo cuadrimestre ou parte del	

Elaborar un pequeno método ou caderno de exercicios propio para principiantes segundo a experiencia co alumno	
Elaboración dun conxunto de recursos materiais axeitados para un curso ou ciclo do Grao Elemental ou Profesional de Música	

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓN S
Clases prácticas	Impartición de clases a un alumno baixo a supervisión do profesor	TODAS
Traballo sobre métodos	Descrición e análise dos métodos históricos para violín barroco. Métodos dos séculos XX e XXI	TODAS
Método propio	Elaborar clase a clase un método persoal de iniciación ao Violín Barroco	TODAS
Total de sesións por cuatrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTA L HORA S
Os métodos de violín barroco: descrición detallada dos métodos existentes na pedagogía	4		4
Traballo do alumno sobre os métodos pedagóxicos de violín barroco		60	60
Clases prácticas tutorizadas: a técnica base no violín barroco	4		4
Clases prácticas tutorizadas: os recursos para traballar con nenos o adultos	4		4
Clases prácticas tutorizadas: a planificación da clase e a secuenciación dos contidos da mesma	3		3
Total de sesións por cuatrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACI ÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Prácticas pedagóxicas	Asistencia as clases tutorizadas, capacidade para ensinar, flexibilidade na atención ao alumno, capacidade para atopar recursos pedagóxicos, motivación... Memoria.		70%
Traballo teórico	Búsqueda dos métodos, orixinalidade do traballo, profundidade na investigación. Os traballos que contengan extractos completos o parcialmente plaxiados, no se calificarán e farán media coa parte práctica coa calificación de 0.		30%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Prácticas pedagóxicas	a mesma que na avaliación ordinaria con avaliación continua		70%

Traballo teórico	a mesma que na avaliación ordinaria con avaliación continua		30%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continúa)			
Memoria escrita	O alumno/a que perda o dereito á avaliación continua terá que presentar unha memoria dunha actividade similar á proposta nos contidos desta asignatura		40%
Exame	O almuno/a fará un exame cos contidos da materia e presentar os traballos descritos nos contidos e serán calificados segundo os mesmos criterios que na avaliación ordinaria		60%
EXTRAORDINARIA			
	ver avaliación aternativa		
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, poloque se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade eda súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promociónda accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			
BASSANO Giovanni Ricercate, passaggi et cadentie TARTINI, Giuseppe L'Arte del arco (1748) KREUZER Rodolphe 40 Etudes ou Caprices pour le Violon VIRGILIANO, Aurelio Il dolcimelo d'Aurelio Virgiliano (1600 c.) GEMINIANI, Francesco The art of playing on the violin (1751) GEMINIANI Francesco A Treatise of good Taste London (1749) Traité des agréments (1771) TARTINI, Giuseppe MERSENNE, Marin Harmonie universelle (1636) TESSARINI Carlo Gramatica di Musica Opera I. Roma (1741) MOZART, Leopold Méthode raisonnée pour apprendre à jouer du viol.(1770) L'ABBÉ, Le Fils Principes de violon pour apprendre le doigté (1772) CORRETTE, Michel L'art de se perfectionner (1782) BUELLOW Georg: A History of Baroque Music (Indiana University Press, 2004) BOYDEN David The History of Violin playing: From its Origins to 1761 (Clarendon, 1990) BUKOFZER Manfred La Música en la época Barroca: de Monteverdi a Bach (Alianza, 2002) GARDINER John E. La Música en el Castillo del Cielo. Un Retrato de J. S. Bach (Acantilado, 2015) HOLMAN Peter Four and Twenty Fiddlers: the Violin at English Court 1540-1690 (Oxford, 1995) STOWELL Robin The Cambridge Companion to the Violin (Cambridge, 1992) TARLING Judy The Weapons of Rhetoric (Corda Music, 2005) TARLING Judy Baroque String Playing 'for ingenious learners' revised ed. 2013			

Programación Docente de METODOLOXÍA DA INVESTIGACIÓN

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA METODOLOXÍA DA INVESTIGACIÓN 2 CUADRIMESTRES

ESPECIALIDADE									ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA
CARÁCTER									TIPO DE CLASES	
DEPARTAMENTO									XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	RAFAEL MUÑOZ
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE							2	2	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RAFAEL MUÑOZ				RAFAMUNOZ@CSMVIGO.COM				Venres 10.30-11.30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Fundamentos de heurística relativos á busca, definición e localización das fontes da música. Técnicas específicas de estudo e de hermenéutica. Manexo de recursos bibliográficos, ferramentas de consulta e fontes diversas (literarias, musicais, iconográficas, de tradición oral, sonoras, etc.).
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T 1, T 2, T3, T4, T8, T14
XERAIS	X10, X13, X18, X 25, X26
ESPECÍFICAS	EI6

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Análise e tipos de metodoloxías.	
Preparación para elaborar un traballo de investigación. Promover as capacidades metodolóxicas que permitan o desenvolvemento de concepción da idea de investigación e desenvolvemento do marco teórico ata a formulación de hipóteses ou preguntas de investigación.	
Coñecer a estrutura e contido dun traballo académico fin de estudos.	
Manexar os diferentes rexistros de escritura académica e coñecer os diferentes sistemas de citación	

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Sobre a túa investigación e a metodoloxía no teu TFE	Ferramentas para a correcta elaboración do abstract, índice, obxecto de estudo, obxectivos, estado da cuestión, marco teórico, xustificación, preguntas de investigación. Aplicación das diferentes metodoloxías de investigación no TFE	15
Metodoloxías na investigación	Estudo das diferentes metodoloxías na investigación musicolóxica. Investigación artística.	
A cuestión formal	Traballo sobre sistemas de citación na investigación musical	
Escritura en la investigación	Traballo sobre redacción e ortotipografía, redacción de reseñas e dos diferentes tipos de artigos e de rexistros no ámbito da difusión musical e da musicoloxía	
Ponencias e presentacións	Práctica de ponencias en público: recursos para o deseño e comunicación nas presentacións.	
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	15		15
Traballo persoal		64	64
Titorías	2		2
Total de sesións por cuadrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.		40%
Traballo teórico	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.		60%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.		40%
Traballo teórico	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.		60%

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
	O alumno/a que perda o dereito á avaliación continua terá que presentar unha memoria dunha actividade similar á proposta nos contidos desta asignatura		40%
	O alumno/a fará un exame cos contidos da materia e presentar o traballos descritos nos contidos e serán calificados segundo os mesmos criterios que na avaliación ordinaria		60%

EXTRAORDINARIA			
	ver avaliación alternativa		

ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
------------	--------------------

No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e a súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.

Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Bell, Judith, (2002). Cómo hacer tu primer trabajo de investigación: Guía para investigadores en educación y ciencias sociales. Barcelona: Gedisa.

Blaxter, L., Hughes, C. y Tight, M. (2001). Cómo se hace una investigación. Barcelona: Gedisa.

Chiantore et al (2018). Escribir sobre Música. Barcelona: Musikeon Books.

Gómez Muntané, M. C. (2006). Campos, temas y metodologías de la investigación relacionada con las artes: algunas reflexiones sobre el caso de la musicología. En Bases para un debate sobre investigación artística, Ministerio de Educación y Ciencia.

González García, Juana Ma; León Mejía, Ana y Peñalba Sotorrío, Mercedes (2014). Cómo escribir un Trabajo de Fin de Grado: algunas experiencias y consejos prácticos. Madrid: Editorial Síntesis.

Kosslyn, Stephen M. (2007) Clarity and to the point. 8 Psychological Principles for Compelling Power Point Presentations. Oxford University Press.

López Cano, R. (2012). "Cómo hacer una comunicación, ponencia o paper y no morir en el intento". Colección de instrumentos para la investigación musical, 1, Sociedad de Etnomusicología.

López-Cano, Rubén; San Cristóbal Opazo, Úrsula (2014). Investigación artística en música. Problemas, métodos, experiencias y modelos. Barcelona: ESMUC. Disponible en www.esmuc.cat/content/download/.../Investigación%20artística%20en%20música.pdf

Torres Ripa, Javier (ed.) (2013) Manual de estilo Chicago-Deusto. Bilbao: Universidad de Deusto.

Sánchez Upegui, A. A. (2011). Manual de redacción académica e investigativa: cómo escribir, evaluar y publicar artículos. Medellín: Católica del Norte Fundación Universitaria.

Zaldívar Gracia, Álvaro (2008). "Investigar desde el arte". Anales de la Real Academia Canaria de Bellas Artes de San Miguel Arcángel, 1, 57-64.

Programación Docente de ORNAMENTACIÓN I-II

Enseñanzas Superiores de Música Título superior de música (enseñanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA ORNAMENTACIÓN I - II

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA
CARÁCTER	FORMACIÓN INSTRUMENTAL COMPLEMENTARIA								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	RAFAEL MUÑOZ
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUADRIMESTRE			2	2					Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RAFAEL MUÑOZ				RAFAMUNOZ@CSMVIGO.COM				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Análise e estudo das fontes de tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII. Teoría e práctica sobre a aplicación de certos conceptos interpretativos a partir destas fontes. Teoría e práctica da improvisación e ornamentación da música antiga.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Interpretación da música antiga, Lectura a primeira vista, Fontes históricas
TRANSVERSAIS	T 1, 3, 6, 7, 13, 15
XERAIS	X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25
ESPECÍFICAS	EI 1, 2, 4, 5.

3. Obxectivos

DESCRCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Estudar a importancia das diferenzas entre información musical escrita, información musical abreviada e información musical non escrita pero implícita.	T3, T6, T13, T15 X1, X2, X3, X11, X13, X24, X25 EI1, EI4, EI5
Definición con criterios históricos de conceptos: variación, glosa, paso, ornamento, cadencia, cláusula e improvisación.	T6, T13, T15 X1, X2, X3, X6, X11, X13, X25 EI1, EI4, EI5

Análise e estudo das fontes de tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII relativa á interpretación da música segundo os usos ornamentais do seu tempo.	T1, T3, T6, T13, T15 X1, X2, X3, X6, X11, X13, X15 EI1, EI2, EI4, EI5
Practica, co instrumento do alumno, de diferentes recursos interpretativos derivados da análise e o estudo das fontes de tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII	T1, T3, T6, T7, T13, T15 X1, X2, X3, X6, X11, X13, X19, X24, X25 EI1, EI2, EI4, EI5
Practica, co instrumento do alumno, de improvisación baseada en diferentes estilos e estéticas do Renacemento e do Barroco.	T1, T3, T6, T7, T13, T15 X1, X2, X3, X6, X11, X13, X19, X24, X25 EI1, EI2, EI4, EI5

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Información musical. Texto e intertexto	Información musical escrita, información musical abreviada e información musical non escrita pero implícita Texto literal contra o subtexto. Intertextualidade da información musical.	16 (TODAS)
Escolas / Nacións Interpretativas	Ornamentación segundo as diferentes escolas	16
Tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII	Estilos propios e estilos compartidos. Diferenzas e coincidencias na nomenclatura.	16
Definición con criterios históricos de conceptos interpretativos	Variación, glosa, paso, ornamento, cadencia, cáusula e improvisación.	16
Práctica interpretativa.	Traducións á notación moderna. Ornamento e contexto. Improvisación e contexto.	16
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas presenciais	16		16
Audición presencial	2		2
Tutorías presenciais	2		2
Traballo persoal		62	62
Total de sesións por cuadrimestre			82

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento da capacidade crítica e a capacidade de poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios (teóricos e prácticos) semanais solicitados.	T 1, 3, 6, 7, 13, 15 X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25 EI 1, 2, 4, 5.	40%

Audicións e traballo escrito	No concerto e audicións, valoraranse o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental. Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	T 1, 3, 6, 7, 13, 15 X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25 EI 1, 2, 4, 5.	60%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento da capacidade crítica e a capacidade de poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.	T 1, 3, 6, 7, 13, 15 X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25 EI 1, 2, 4, 5.	40%
Audicións e traballo escrito	No concerto e audicións, valoraranse o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental. Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	T 1, 3, 6, 7, 13, 15 X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25 EI 1, 2, 4, 5.	60%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Traballo escrito e proba práctica	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental. Posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental relativo a o traballo. Realizar un exercicio práctico de ornamentación dunha obra renacentista e outra barroca co instrumento. Valoración da capacidade de improvisar conforme ás regras e o estilo de cada época.	T 1, 3, 6, 7, 13, 15 X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25 EI 1, 2, 4, 5.	100%
EXTRAORDINARIA			
Traballo escrito e proba práctica	Entregar e expor un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental. Posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental relativo al traballo. Realizar un exercicio práctico de ornamentación dunha obra renacentista e outra barroca co instrumento. Valoración da capacidade de improvisar conforme ás regras e o estilo de cada época.	T3, T6, T13, T15 X1, X3, X6, X11, X13, X19, X24, X25 EI2, EI4, EI5	100%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			

ORTIZ Diego, Tratado de golsas sobre cláusulas... Roma, 1553
 SANTA MARÍA Tomás, arte de tañer fantasía... Valladolid, 1565
 ERIG Richard Erig/ GUTMANN Veronika. Italienische Diminutionen Zurich. Amadeus. 1979
 BASSANO Giovanni Ricercate, passaggi et cadentie
 TARTINI, Giuseppe L'Arte del arco (1748)
 KREUZER Rodolphe 40 Etudes ou Caprices pour le Violon
 VIRGILIANO, Aurelio Il dolcimele d'Aurelio Virgiliano (1600 c.)
 GEMINIANI, Francesco The art of playing on the violin (1751)
 GEMINIANI Francesco A Treatise of good Taste London (1749)
 TARTINI Giuseppe Traité des agréments (1771)
 MERSENNE, Marin Harmonie universelle (1636)
 TESSARINI Carlo Gramatica di Musica Opera I. Roma (1741)
 MOZART, Leopold Méthode raisonnée pour apprendre à jouer du viol. (1770)
 L'ABBÉ, Le Fils Principes de violon pour apprendre le doigté (1772)
 CORRETTE, Michel L'art de se perfectionner (1782)
 BUELOW Georg: A History of Baroque Music (Indiana University Press, 2004)
 BOYDEN David The History of Violin playing: From its Origins to 1761 (Clarendon, 1990)
 BUKOFZER Manfred La Música en la época Barroca: de Monteverdi a Bach (Alianza, 2002)
 GARDINER John E. La Música en el Castillo del Cielo. Un Retrato de J. S. Bach (Acatilado, 2015)
 HOLMAN Peter Four and Twenty Fiddlers: the Violin at English Court 1540-1690 (Oxford, 1995)
 STOWELL Robin The Cambridge Companion to the Violin (Cambridge, 1992)
 TARLING Judy The Weapons of Rhetoric (Corda Music, 2005)
 TARLING Judy Baroque String Playing 'for ingenious learners' revised ed. 2013
 ARTUSI, G.M. L' arte del contraponto. 1598.
 CACCINI, G. Le Nuove Musiche. Florencia, 1602.
 CACCINI, G. Nuove musiche e nuova maniera di scriverle. Florencia, 1602.
 MONTEVERDI, C. Quinto Libro di Madrigale. 1605.
 ANTEGNATI, C. L'Antegnata. Venecia, 1608.
 ANTEGNATI, C. Arte organica. Brescia, 1608.
 BANCHIERI, A. Conclusioni nel suono dell'organo. Venecia, 1609.
 PRAETORIUS, M. Syntagma Musicum. Wittenberg I, Wolfenbüttel III-III, 1615-1619.
 FRESCOBALDI, G. Primo Libro delle Toccate. Roma, 1615; II 1616.
 CORREA DE ARAUXO, F. Facultad Orgánica. Alcalá, 1626.
 MERSENNE, M. Traité de l'Harmonie Universelle. Paris, 1636-37.
 DREXEL, J. Rhetorica caelestis., Antwerpen, 1636.
 DESCARTES, R. Les passions de l'âme. Paris, 1649.
 KIRCHER, A. Musurgia universallis. Roma 1650.
 LORENTE, A. El porqué de la música. Alcalá de Henares, 1672.
 LOCKE, M. Melothesia or Certain Rules for Playing upon a Continued Bass. London, 1673.
 SANZ, G. Instrucción de música sobre guitarra. 1674; II, 1697.
 MACE, The Musick's Monument. London, 1676.
 MUFFAT, G. Armonico Tributo. Salzburg, 1682.
 NASSARRE, P. Fragmentos musicales. Zaragoza, 1683.
 D'ANGLEBERT, J.D. Principes de l'Accompagnement du clavecin (del Première Livre de Pièces du clavecin). 1689.
 LOULIÉ, E. Elements ou Principes de Musique., Paris, 1696.
 SAINT-LAMBERT, M. Les Principes du clavecin. Paris, 1697.
 KUHNAU, J. Der Musikalische Quacksalber. Dresden, 1700.
 HOTTETERRE, J. Principes de la Flute traversière. Paris, 1708.
 COUPERIN, F. L'Art de toucher le clavecin. Paris, 1716.
 HOTTETERRE, J.M. L'Art de preluder. Paris 1719.
 MARCELLO, B. Il teatro alla moda. 1722.
 GEMINIANI, F. The Art of Playing on the Violin. London, 1731.
 MATTHESON, J. Kleine General-Bass-Schule. 1735.
 MONTECLAIR, M.P. de. Principes de musique. Paris, 1736.
 BACH, J.S. Vorschriften... des General basso der Accompagnement. Leipzig, 1738.
 GEMINIANI, F. Rules for Playing in a True Taste on the Violin. London, 1739; 1746.
 QUANTZ, J.J. Versuch einer Anweisung, die Flöte traversière zu spielen. Berlin, 1752.
 BACH, C.P.E. Versuch über die wahre Art das Clavier zu spielen, I y II. Berlin, 1753, 1762.
 BROWN, H. M. & SADIE, S. Performance Practice, 2 vols. London: The New Grove handbooks in Music, 1989.
 DONINGTON, R. The Interpretation of Early Music. London: Faber & Faber, 1963, 4/1989.
 DONINGTON, R. Baroque Music: Style and Performance. London: Faber Music, 1982.
 FABBRI, P. Monteverdi. Madrid: Turner Ed., 1989
 GRIER, J. La edición crítica de la música. Historia, método y práctica. Madrid: Akal Música, 2008.

GROUT, D. & PALISCA, C. Historia de la música occidental 1 y 2. Madrid: Alianza Música, 1992.

REILLY, E.R. Quantz and his Versuch: Three Studies. American Mus Society, Studies and Documents, 5.

HILL, J.W. La Música Barroca. Madrid: Ediciones Akal, 2008.

SCHWEITZER, A.J.S. Bach, el músico poeta. Buenos Aires: Ed. Ricordi, 1955.

STRUNK'S, O. Source readings in music history: The Baroque Era. New York, London: Norton & Company, 1998.

STRUNK'S, O. Source readings in music history: The late Eighteenth Century. New York, London: Norton & Company, 1998.

Programación Docente de BAIXO CONTINUO I-VIII (ICPRB)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015 , do 29 de .outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA BAIXO CONTINUO

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	ICPRB
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	RAFAEL MUÑOZ
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE	2	2	2	2	2	2	2	2	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RAFAEL MUÑOZ				RAFAMUNOZ@CSMVIGO.COM				VENRES 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Práctica da realización do baixo continuo en obras de diferentes épocas e Autores. Estudo dos distintos sistemas de cifrado e técnicas de acompañamento e ornamentación empegadas ao longo do período barroco.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Instrumento, música de cámara, orquestra.
TRANSVERSAIS	T 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
XERAIS	X 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 11, 15, 17, 18
ESPECÍFICAS	E 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Coñecer e practicar a realización das cadencias, as progresións armónicas e os enlaces melódicos no instrumento de continuo. Coñecer os diferentes sistemas de cifrado do baixo continuo.	T1,T2,T3,T4,T6,T15,X1,X3,X4,X6,EI2
Coñecer e estudar os principais tratados históricos e modernos de baixo continuo para corda pulsada.	T1,T2,T4,T14,T15,X1,X11,X15
Practicar e aumentar progresivamente a capacidade de lectura a vista do baixo continuo. Coñecer os diferentes recursos idiomáticos propios de cada instrumento para a realización do baixo continuo.	T1,T2,T3,T6,T15,X2,X4,X6,X9,EI7
Realizar o baixo continuo de obras de distintos períodos e estilos do Barroco, respectando as características propias de cada unha delas e baseándose en criterios interpretativos historicistas.	T1,T3,T6,T7,T8,T9,T10,T11,T13,T15,X1,X4,X6,X7,X10,X11,X17,EI1,EI2,EI3,EI5,EI7,EI8,EI9,EI10
Practicar a ornamentación e a improvisación na realización do baixo continuo.	T1,T6,T7,T14,T15,X1,X2,X3,X4,X6,X7,X11,X17,EI1,EI2,EI5,EI7,EI8,EI9

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Exercicios	Cadencias. A regra da oitava. Sucesións armónicas. Enlaces melódicos. Ornamentación.	16 (TODAS)
2. Repertorio	Realización do baixo continuo de: obras para unha voz ou un instrumento solista e baixo do Seicento italiano. Ostinatos. Madrigais. Recitativos e arias de operas e cantatas. Suites francesas. Sonatas do barroco pleno e tardío. Tonos humanos. Concerto e Concerto Grosso.	16
3. Formacións	Realización do baixo continuo en grupos variados de música de cámara e na orquestra	16
4. Fontes	Estudo dos principais tratados históricos e modernos de baixo continuo para corda pulsada. Aplicación deste coñecemento na execución do b. continuo.	16
5.Plans de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles, levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación	

Total de sesións por cuatrimestre

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas: Introducción xeral de cada tema que constitúe a materia.. Lectura guiada de fontes Análise e comentario dos principais tratados históricos e modernos de baixo continuo para corda pulsada. práctica de exercicios de cadencias, regra da oitava, sucesións armónicas, enlaces melódicos e ornamentación do baixo continuo. Realización dun baixo continuo dun estilo relacionado co tema ou temas que se están a traballar. A realización se fará co alumno solo e despois co orgánico necesario ao completo de ser posible.	24		24
Audicións cuatrimestrais, tocando un mínimo de tres obras por cuatrimestre.	2		2
Traballo persoal e ensaio: Preparación do baixo continuo individualmente e ensaios previos á clase co solista ou solistas.		94	94
Total de sesións por cuatrimestre			120

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Avaliación inicial/Clases e traballo persoal	Realizárase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa: a) Análise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior. b) Detección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 2021/2022. c) Coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación pertinentes por parte do profesorado Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe. Valorarase a implicación do alumno e o progresivo desenvolvemento da súa capacidade crítica e autonomía. Valoraranse os ensaios previo das obras co solista ou solistas pertinentes, antes da clase.	T1,T2,T3,T6,T7,T8,T9,T10,T11,T12,T13,T14,T15,X1,X2,X3,X4,X6,X7,X9,X10,X11,X15,X17,X18,E1,E2,E3,E5,E6,E7,E8,E9,E10	50%
Audición pública	Tocarase un mínimo de tres obras por cuatrimestre. Valorarase a escoita atenta e a interacción en tempo real co solista ou solistas. A capacidade artística e de comunicación e a capacidade de improvisación. A Lectura correcta do cifrado. A calidade do sonido (limpeza, color). O axuste rítmico. A fidelidade á partitura (matices, velocidades...). A dificultade da lectura de las diferentes obras (número de alteracións na clave, movemento do baixo e o registro no que se move o baixo). A fidelidade ó estilo e á época da obra. A autonomía demostrada no estudo e os ensaios previos. A relaxación.	T1,T3,T6,T7,T8,T9,T10,T11,T15,X2,X4,X6,X7,X10,X17,EI1,EI2,EI3,EI5,EI7,EI8,EI9,EI10	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe. Valorarase a implicación do alumno e o progresivo desenvolvemento da súa capacidade crítica e autonomía. Valoraranse os ensaios previo das obras co solista ou solistas pertinentes, antes da clase.	TODAS	50%
Audición pública	Tocarase un mínimo de tres obras. Valorarase a escoita atenta e a interacción en tempo real co solista ou solistas. A capacidade artística e de comunicación e a capacidade de improvisación. A Lectura correcta do cifrado. A calidade do sonido (limpeza, color). O axuste rítmico. A fidelidade á partitura (matices, velocidades...). A dificultade da lectura de las diferentes obras (número de alteracións na clave, movemento do baixo e o registro no que se move o baixo). A fidelidade ó estilo e á época da obra. A autonomía demostrada no estudo e os ensaios previos. A relaxación.	T1,T3,T6,T7,T8,T9,T10,T11,T15,X2,X4,X6,X7,X10,X17,EI1,EI2,EI5,EI7,EI8,EI9,EI10	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Audición pública	Ver avaliación extraordinaria.	TODAS	100%
EXTRAORDINARIA			
Audición pública	Proba práctica que constará de dúas partes: - Lectura a vista de baixos continuos de diferentes estilos e épocas. - Programa integrado por repertorio para solista ou solistas e baixo continuo, cun mínimo de tres obras por cuatrimestre, mostrando control técnico do instrumento, coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas e escoita atenta ao conxunto de intérpretes. Deberá interpretarse repertorio axeitado a o nivel do cada curso e deberá ser	T1,T2,T3,T9,T10,T15,X6,X7,X11,X17,EI1,EI2,EI3,EI5,EI7,EI8,EI9,EI10	100%

	variado en canto a estilos, épocas e plantilla. Valorarás o control técnico, a coherencia estilística da realización do baixo continuo en concordancia coa forma e estética das pezas, a escoita atenta e a interacción en tempo real co solista ou solistas, a capacidade artística e de comunicación e a capacidade de improvisación.		
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRICIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			
O profesor terá a disposición do alumnado unha bibliografía actualizada dos tratados históricos e modernos sobre baixo continuo			

Programación Docente de CONXUNTO I-VIII (ICPRB)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA CONXUNTO

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	ICPRB
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	RAFAEL MUÑOZ
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE	3	3	3	3	3	3	3	3	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RAFAEL MUÑOZ				RAFAMUNOZ@CSMVIGO.COM				VENRES 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Coñecemento e práctica do repertorio para conxunto de instrumentos de corda pulsada do Renacemento e do Barroco nas súas diferentes formacións.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	ICPRB, Notacións
TRANSVERSAIS	T1, 7, 9
XERAI	X2, 3, 7, 11, 17
ESPECÍFICAS	E1 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Formar parte dunha agrupación instrumental, aprendendo a valorar a música de cámara como un aspecto fundamental da formación laudística.	T1,T7,T9,X7,X17,EI6,EI8,EI9
Coñecer e realizar os xestos básicos que permiten a interpretación coordinada sen director.	T7,T9,EI3,EI4,EI8,EI9
Desenvolver a sensibilidade auditiva como medio para actuar sobre a calidade da interpretación	X2, EI3
Interpretar con corrección e musicalidade as obras do programa.	T1,X2,X3,X11,X17,EI1,EI2, EI3,EI4,EI5,EI8,EI9
Desarrollar progresivamente a autonomía necesaria para preparar o repertorio con ensaios previos sen a axuda do profesor.	T1,T7,T9,X7,X11,X17,EI1,EI2, EI3,EI5,EI6,EI7,EI8

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Traballo da unidade sonora	Afinación, timbre, pulsación	TODAS
Interpretación	Articulación, ritmo, agoxica, dinámica e fraseo. Corrección estilística. Ornamentación.	TODAS
Traballo de conxunto	Sonoridade de conxunto, equilibrio de planos, función de cada instrumento. Xesto conxunto. Enerxía de grupo: xeración e xestión da mesma.	TODAS
Audición	Protocolo para a preparación da interpretación en público. Recursos para a correcta interpretación pública.	TODAS
Plans de reforzo ou recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación	TODAS
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAS	HORAS NON PRESENCIAS	TOTAL HORAS
Clases de técnica de conxunto e interpretación	18		18

Concertos e audicións públicos	2		2
Traballo persoal		40	40
Total de sesións por cuatrimestre			60

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Avaliación inicial/ Traballo persoal en ensaios/clases	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa: a) Análise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior. b) Detección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 2021/2022. c) Coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación pertinentes por parte do profesorado. Estudo persoal previo das obras a preparar. Traballo regular de ensaio cos compañeiros do conxunto. Traballo nas clases prácticas para acadar os obxectivos da programación	T1,T7,T9, X2,X3,X7,X11,X17, E1,E2, E3,E4,E5,E6,E7, E8,E9	60%
Audición pública	Interpretación pública do repertorio traballado.	T1,X2,X3,X7,X11,X 17,E1,E2, E3,E4,E5,E8	40%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
	ver avaliación ordinaria		
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
	ver avaliación extraordinaria		
EXTRAORDINARIA			
Audición / exame	O alumno presentará un programa acorde co nivel econtidos do curso e o interpretará en público. Por tratarse dunha asignatura de grupo, deberá aportar o resto dos integrantes do conxunto.	T9,X2,X3,X7,X17, E1,E2, E3,E4,E5,E8,E9	100%

ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Repertorio principal:
 Duos para Laúde Renacentista e para vihuela
 Duos para tiorba e tiorbino de Bellerofonte Castaldi
 Duos para guitarra barroca: Sieur de La Grange, F. Corbetta, N. Diesel
 Trios para conxunto de laúdes: A.Piccinini, G.Paccoloni
 Cuartetos de laúdes: G.A. Terzi e N.Vallet
 Sinfonías para guitarra barroca e baixo continuo: F. Corbetta

Programación Docente de INSTRUMENTOS DE CORDA PULSADA DO RENACEMENTO E BARROCO I-VIII

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA INSTRUMENTO PRINCIPAL ICPRB 8 CUADRIMESTRES										
ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN					ITINERARIO		ICPRB		
CARÁCTER	B) Obrigatoria					TIPO DE CLASES		Individual		
DEPARTAMENTO	Música Antiga					XEFE/A DO DEPARTAMENTO		PAVEL AMILCAR		
CURSOS	1.º curso	2.º curso	3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA		RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ	
CUADRIME	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/CUADRIMESTRE	9	9	9	9	10	10	10	12	Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RAFAEL MUÑOZ				rafamunoz@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Aprendizaxe e interpretación dun repertorio principal solista dos instrumentos de corda pulsada do Renacemento e do Barroco. Interpretación con criterios estéticos e estilísticos axeitados a este repertorio: a interpretación historicamente informada. O xesto escénico, técnicas de concentración e de relaxación. Desenvolvemento dun estilo propio e da madurez creativa. Perfeccionamento das capacidades técnica, musical e artística.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T 1, 2, 3, 6, 15
XERAIS	X 1, 3, 6, 11, 21, 24
ESPECÍFICAS	EI 1, 2, 3, 4, 5, 10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Obter unha formación práctica, teórica e metodolóxica que permita o perfeccionamento das capacidades artísticas, musicais e técnicas, para abordar interpretación do repertorio solista dos instrumentos de corda pulsada do Renacemento e do Barroco.	T2,T3,X1,X3,X6,X11,X21,E11,E15
Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento dunha interpretación estética e estilisticamente axeitada á práctica historicamente informada. Adquirir e aumentar progresivamente a capacidade de lectura a primeira vista dun repertorio adecuado ao nivel	T1,T2,T3,X1,X3,X11,X21,E11,E12,E14,E15
Dominar a tablatura de letras e cifras propia do repertorio destes instrumentos. Coñecer a teoría e a aplicación práctica dos diferentes temperamentos históricos para afinar os distintos instrumentos.	T2,X1,X3,X11,E14,
Utilizar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais, as fontes históricas e as novas tecnoloxías para solucionar cuestións relacionadas coa interpretación. Desenvolver os propios criterios estéticos, sensibilidade, recursos expresivos, creatividade e capacidade de autocritica.	T1,T2,T3,T6,T15,X1,X21,X24,E11,E12,E14,E15
Potenciar a motivación e a implicación coa obra para acadar unha interpretación ao máximo nivel de comunicación expresiva. Desenvolver o control en público das tensións físicas e mentais e a sensibilidade e imaxinación para aplicar os criterios estéticos correspondentes dentro do respecto ao texto.	T1,T3,X6,X21,E12,E13,E14,E15,E110

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica	Perfeccionamento do sonido base, de toda a gama de articulacións e fraseado e do equilibrio entre ataque e resonancia. Afondar no estudo da dixitación e a súa problemática. Posición, control e respiración.	TODAS
O estilo e a forma	Ampliación dos coñecementos sobre as estruturas musicais, fraseo, ornamentación, timbres, articulación tempo e agónica e a súa adecuación aos diferentes estilos e épocas. Aplicación das regras de ornamentar de acordo	TODAS

	coas esixencias das distintas épocas e estilos. Utilización dos recursos idiomáticos característicos de cada instrumento (figueta, campanelas, rasgueos, brisée, etc.)	
A interpretación	Preparación dun programa integrado por repertorio solista que inclúa obras de estilos e autores distintos, a lo menos cun instrumento do Renacemento e outro do Barroco. Perfeccionamento da concentración, control da tensión física e da respiración nas actuacións en público. Adestramento permanente e progresivo do xesto en relación co texto musical. Adestramento permanente e progresivo da comunicatividade e da potencia expresiva. Emprego das novas tecnoloxías para potenciar a creatividade.	TODAS
Audicións	Contidos mínimos: Interpretación -nas audicións públicas organizadas polo departamento- dun programa integrado por repertorio solista, cunha duración mínima axeitada a cada curso que inclúa obras de estilos e autores distintos, a lo menos cun instrumento do Renacemento e outro do Barroco en cada curso.	3
Plans de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación	
Total de sesións por cuatrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	24		24
Audicións cuatrimestrais	5		5
Tutorías	1		1
Traballo persoal		262	262
Total de sesións por cuatrimestre			292

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe. Valorarase a implicación do alumno e o progresivo desenvolvemento da súa capacidade crítica e autonomía	T1,T2,T3,T6,T15,X1,X3,X6,X11,X21,X24,EI1,EI2,EI3,EI4,EI5,EI10	50%
Audición pública	Faranse un mínimo de tres audicións por curso académico. Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación.	T1,T6,T15,X6,X21,EI1,EI2,EI3,EI4,EI5,EI10	50%
Avaliación inicial	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa: a) Análise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior. b) Detección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 2021/2022. c) Coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación pertinentes por parte do profesorado.	T1	
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe. Valorarase a implicación do alumno e o progresivo desenvolvemento da súa capacidade crítica e autonomía.	T1,T2,T3,T6,T15,X1,X3,X6,X11,X21,X24,EI1,EI2,EI3,EI4,EI5,EI10	50%
Audición pública	Faranse un mínimo de tres audicións por curso académico. Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación.	T1,T6,T15,X21	50%
Avaliación inicial	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa: a) Análise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior.	T1	

	b) Detección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 2021/2022. c) Coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación pertinentes por parte do profesorado.		
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación contínua)			
Audición pública	ver avaliación extraordinaria		100%
EXTRAORDINARIA			
Audición pública	Proba práctica: programa integrado por repertorio solista para instrumentos de corda pulsada do Renacemento e do Barroco, segundo o que se indica nos contidos mínimos, mostrando control técnico dos instrumentos e coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas. Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación, a autonomía no desenvolvemento e aplicación destas capacidades.	T2,T3,T15,X3,X6,X11,E11,E12,E13,E14,E15,E110	100%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRICIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			
O profesor terá a disposición do alumnado unha lista de obras orientativas clasificadas por instrumentos e cursos.			

Programación Docente de NOTACIÓNS I-II

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA NOTACIÓNS

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	ICPRB
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	RAFAEL MUÑOZ
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE			2	1					Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RAFAEL MUÑOZ				rafamunoz@csmvigo.com				VENRES 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Coñecemento, lectura e transcrición dos diferentes tipos de tablatura para instrumentos de corda pulsada do Renacemento e do Barroco, Órgano, Arpa e Viola da Gamba. Práctica da transcrición inversa (de notación convencional a tablatura). Emprego de programas informáticos para escribir en tablatura.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Ornamentación, Lectura a primeira vista, Fontes históricas
TRANSVERSAIS	T 1, 3, 6, 7, 13, 15
XERAIS	X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25
ESPECÍFICAS	EI 1, 2, 4, 5

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Coñecer os diferentes tipos de notación e tablatura existentes para os instrumentos de corda pulsada do Renacemento e o Barroco, Órgano, Arpa e Viola da gamba. Leer con soltura os diferentes sistemas de notación renacentistas e barrocos.	T1,T7,X1,X2,X3,X6,X11,X24,E11,E14
Transcribir correctamente obras orixinais escritas en tablatura do repertorio renacentista e barroco para corda pulsada, Órgano, Arpa e Viola da gamba atendendo a tódolos elementos presentes nas mesmas (signos de ornamentación, proporcións, grafías propias de cada autor, etc...)	T1,T3,T6,T13,T15,X1,X3,X11,X13,X24
Realizar a intabulación de obras escritas orixinalmente en notación convencional.	T1,T3,T6,T13,T15,X1,X3,X24
Empregar programas informáticos para escribir en tablatura (Fronimo, Django).	T3,T6,T7,T13,T15,X3,X11,X19,X24
Analizar comparativa e criticamente as diversas fontes entre si. Enfrontarse aos problemas que implica una interpretación histórica. Aplicar os coñecementos teóricos adquiridos en pezas do repertorio renacentista e barroco desenvolvendo a conciencia da importancia das fontes.	T1,T3,T15,X1,X11,X13,X19,X24,X25,E11,E12,E15

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Renacemento	Estudo da notación e as tablatras para Vihuela, Laúde renacentista, Guitarra renacentista, Órgano e Arpa. Transcrición a notación convencional das ditas tablatras.	16
2. Barroco	Estudo da notación e as tablatras para Tiorba, Laúde barroco, Arquilaúde, Guitarra barroca e Viola da gamba. Estudo do alfabeto da guitarra barroca. Transcrición a notación convencional das ditas tablatras.	16
3. Fontes	Estudo dos facsímiles das tablatras para os instrumentos de corda pulsada do Renacemento e o Barroco, Órgano, Arpa e Viola da Gamba cotexando as similitudes e as diferenzas entre os autores que escriben para un mesmo instrumento.	16
4. Transcrición inversa e novas tecnoloxías	Emprego da tablatura como sistema de escritura para notar obras ou fragmentos escritos en notación convencional Emprego de programas informáticos para escribir en tablatura (Fronimo, Django)	16+16
5. Plans de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación	16

Total de sesións por cuadrimestre

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	16		16
Exame	2		2
Titorías	2		2
Traballo persoal		62	62
Total de sesións por cuadrimestre			82

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Realizárase ao remate do período cuadrimestral. O alumno contestará a preguntas teóricas sobre as tablaturas e a notación explicadas no cuadrimestre. O alumno deberá poder transcribir en notación convencional tablaturas renacentistas ou barrocas similares ás traballadas no respectivo cuadrimestre. Tamén fará a transcripción inversa de varios fragmentos.	T13,X1,X3,X11	60%
Avaliación inicial/Traballo persoal	Realizárase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa: a) Análise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior. b) Coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación pertinentes por parte do profesorado. Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.	T1,T3,T6,X1,X3,X6,X24,X25	40%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)

Exame escrito	Proba escrita teórico-práctica	T13,X1,X3,X11	60%
Traballos persoais	Realización de traballos e exercicios escritos persoais	T3,T6,T15,X3,X24,X25	40%

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)

Exame escrito	Proba escrita teórico-práctica	T13,X1, X3,X11	60%
Traballos persoal	Realización de traballos e exercicios escritos persoais	T3,T6,T15,X3,X24,X25	40%

EXTRAORDINARIA

Exame escrito	Proba escrita teórico-práctica	T3,T15,X1, X3,X11	100%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Os libros facsímiles das publicación existentes de tablatura renacentista e barroca para corda pulsada, Órgano, Arpa e Viola da gamba de autores españois, italianos, franceses e alemáns. Estudos críticos e transcricións realizadas por diferentes autores de diferentes épocas sobre o material orixinal. Tratados para outros instrumentos de autores da época.

Programación Docente de ORQUESTRA I-VIII (M. Antiga)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA ORQUESTRA

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	IHCF, ICPRB, Viola da gamba, Clave
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	RAFAEL MUÑOZ
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RAFAEL MUÑOZ				rafamunoz@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Práctica nos distintos tipos de agrupacións orquestrais barrocas. Afondamento nas capacidades relacionadas coa lectura a primeira vista, a comprensión e resposta ás indicacións do/a director e o concertino, e a integración no conxunto e os criterios interpretativos historicamente informados, a través dunha aproximación aos diferentes estilos do repertorio orquestral barroco segundo a época e a nación.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Baixo continuo, Conxunto
TRANSVERSAIS	7, 9, 10, 13
XERAIS	2, 3, 7, 8
ESPECÍFICAS	3, 4, 5, 7, 8, 9, 10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Valorar a práctica orquestral como un proceso de aprendizaxe imprescindible para a formación íntegra do intérprete.	T9,T13,X7,X8,EI3,EI8, EI9, EI10
Coñecer e manexar correctamente as indicacións máis comúns de dinámica, agónica, fraseo, articulación, etc. aplicándoas conforme ós diferentes estilos barrocos segundo o período e a nación. Para os instrumentos armónicos, ler con solvencia e realizar un continuo orquestral axeitado: construír correctamente os acordes que se corresponden con cada cifrado, empregando disposicións armónicas axeitadas segundo criterios de estilo e de práctica orquestral; facer unha realización con propiedade, atendendo a os diferentes estilos e épocas; aplicar os recursos propios de cada instrumento armónico no acompañamento orquestral: baixo seguinte, reforzo do baixo e outros rexistros, técnicas de recheo para dar máis ou menos corpo ao tecido orquestral, emprego da percusión e a repercusión rítmica nos lugares axeitados, uso consciente e axeitado do número de voces.	T13,X2,X3, EI4,EI5,EI7,EI9
Adquirir a destreza instrumental necesaria para facer fronte ás esixencias do repertorio traballado, con atención especial á afinación, a articulación e a acentuación correcta en relación cos pulsos fortes-débiles e longos-curtos. Demostrar solvencia no emprego da ornamentación e a improvisación en pasaxes que o precisen por razón de estilo. Especificamente para o clave, adquirir a capacidade de conducir e de amalgamar o son da orquestra, prestando atención especial á articulación da liña do baixo.	T13,X2,X3, EI4,EI5,EI7,EI9
Desenvolver adecuadamente a lectura a primeira vista co fin de permitir a montaxe fluída das obras de dificultade acorde ao curso.	X2,EI7,EI9
Adquirir un hábito de estudo individual previo á clase que permita un aproveitamento efectivo do tempo lectivo. Para os instrumentos armónicos: cifrar sen fallos ou omisións importantes o baixo continuo de cada nova obra, tendoo preparado para o primeiro ensaio. Para o clave: ter os dous teclados do instrumento correctamente afinados e co temperamento axeitado, antes do comezo de cada sesión.	T13,X3,X8,EI5,EI9

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
A técnica instrumental ao servizo da música de conxunto	Afinación, empaste, precisión rítmica, control do pulso, relaxación, articulación, fraseo, dinámica, agónica, repetición, acentuación e anacrusas. Traballo co concepto de tactus e as súas implicacións no discurso musical. A ornamentación escrita e a improvisada. Lectura e realización axeitada do baixo continuo.	TODAS

A práctica orquestral como formación profesional	Reacción e comprensión ante os diferentes xestos do director e do concertino. Análise e interpretación de obras do repertorio orquestral de diferentes periodos e estilos do Barroco. O concepto de estilo e a súa aplicación á interpretación. A autocrítica como medio indispensable para a superación. O son individual e o son orquestral.	TODAS
O traballo en equipo	Traballo gradual do repertorio instrumental. O traballo coa xeneración e a xestión das enerxías grupais. Elección e crítica de versións. Traballo da tímbrica e o empaste. Emprego de distintos recursos técnicos para conseguir distintos efectos no mesmo fragmento. Desenvolvemento da capacidade auditiva para permitir o autocontrol permanente da afinación dentro do conxunto. A afinación dos diferentes tipos de acorde, a súa natureza e estrutura e dos diferentes temperamentos históricos. Os planos sonoros e o seu adecuado equilibrio. Os xestos básicos de dirección. A preparación das actuacións públicas.	TODAS
Os hábitos de conducta propios da actividade orquestral	A puntualidade. O respecto ao traballo en equipo, aos compañeiros e a o/a director/a. O silencio como marco imprescindible para o traballo orquestral. Regras xerais e protocolo de escea. O coidado do material. A curiosidade por adquirir a maior información posible. A actitude positiva, autocrítica e activa nos ensaios e concertos. Adquisición progresiva de seguridade persoal no exercicio da práctica orquestral e na adaptación ao empaste e cor do grupo.	TODAS
Plans de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación.	TODAS
Total de sesións por cuatrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Ensaíos e concertos	49		49
Traballo persoal		56	56
Total de sesións por cuatrimestre			105

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Ficha de seguemento e de faltas de asistencia	Registro nunha ficha da efectividade do plan de estudio do/a alumno/a, do progreso e dos problemas que xurdan. Observación diaria da actitude, traballo e evolución do/a alumno/a. Registro das faltas de asistencia e da puntualidade ás sesións.	T9,X7,X8,EI3,EI8,EI9	40%
Audición pública	Valoración do resultado colectivo das audicións e dos concertos públicos realizados durante o cuatrimestre. Valoración da asistencia, actitud, esforzo e aportación individual de cada alumno/a.	T13,X7,EI3,EI4, EI5, EI7, EI8, EI9, EI10	60%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Ficha de seguemento e de faltas de asistencia	Registro nunha ficha da efectividade do plan de estudio do/a alumno/a, do progreso e dos problemas que xurdan. Observación diaria da actitude, traballo e evolución do/a alumno/a. Registro das faltas de asistencia e da puntualidade ás sesións.	T9,X7,X8,EI3,EI8,EI9	40%
Audición pública. Lectura a primeira vista.	Valoración do resultado colectivo das audicións e dos concertos públicos realizados durante o cuatrimestre. Valoración da asistencia, actitude, esforzo e aportación individual de cada alumno/a. Interpretación individualmente ou seccionalmente das obras orquestrais propostas para o curso.Lectura a primeira vista de fragmentos orquestrais dun nivel adecuado. Para os instrumentos armónicos: lectura a primeira vista dun continuo orquestral axeitado.	T13,X7,EI3,EI4, EI5, EI7, EI8, EI9, EI10	60%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
ver avaliación extraordinaria	ver avaliación extraordinaria		
EXTRAORDINARIA			
Audición pública presencial ou telemática. Lectura a primeira vista presencial ou telemática .	Interpretación das obras orquestrais propostas para o cuatrimestre coa plantilla orixinal da orquestra en cada curso académico. Lectura a primeira vista de fragmentos orquestrais dun nivel adecuado. Para os instrumentos armónicos: lectura a primeira vista dun continuo orquestral axeitado.	T9,T10,T13,X2,X3,X7,EI3,EI4, EI5, EI7, EI8, EI9, EI10	80%

Traballo escrito	Entrega dun traballo escrito que versará sobre algunhas das obras propostas no curso, autor, análise ormal, harmónico e estilístico. O tema concreto deberá ser consensuado co/a director/a da Orquestra.	X3,X8,E15	20%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			
As partituras proporcionadas para cada proxecto orquestal			

Programación Docente de ICPRB - 2º INSTRUMENTO I-II

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA 2º INSTRUMENTO

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	ICPRB
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Individual
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	RAFAEL MUÑOZ
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	0,5
ETCS/ CUADRIMESTRE					1,5	1,5			Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RAFAEL MUÑOZ				rafamunoz@csmvigo.com				VENRES 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Adquisición de destrezas básicas para a interpretación musical cun segundo instrumento. Coñecemento da historia e a organoloxía propias de dito instrumento. Práctica da técnica instrumental e aprendizaxe do repertorio principal de nivel axeitado. Preparación para a interpretación en público.
COÑECIMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	ICPRB
TRANSVERSAIS	T1, 3, 6, 13, 15
XERAIS	X1, 3, 6, 8, 11, 13, 21, 24
ESPECÍFICAS	E1 1, 5

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Adoptar unha posición axeitada do corpo respecto do instrumento, que posibilita e favoreza a acción do conxunto brazo, antebrazo, pulso, mans, dedos esquerdos sobre o diapasón, e dos dereitos sobre as cordas. Traballo específico coa cinta de tela como método de suxección.	T3,T6,X6
Coñecer as características e as posibilidades sonoras e idiomáticas do instrumento para conseguir un perfeccionamento continuo da calidade sonora e saber empregalo na interpretación, dentro das exixencias do nivel.	T3,T6,X6
Coñecer os principais elementos estilísticos e formais do repertorio que se estea a traballar, con especial atención a os ornamentos e a súa execución.	X1,X3,X6,X11
Interpretar un repertorio básico integrado por obras de diferentes épocas e estilos, dunha dificultade acorde a este nivel.	T3,T6,T13,X3,X6,X11,X13,X21
Coñecer e ler con soltura o sistema de notación en tablatura.	T15,X1,X3,X6,X13

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica	Percepción e desenvolvemento das funcións motoras que interveñen na execución dos ICPRB, e da súa adecuada coordinación. Producción do son e pulsación axeitada. Suxección correcta do instrumento	TODAS
Preparación das obras	Principios xerais da dixitación e o seu desenvolvemento, para expresar coa maior claridade as ideas e os contidos musicais.. Identificación e correcta execución dos símbolos presentes nas tablaturas, con atención especial á ornamentación.	TODAS
Estudo	Adquisición de hábitos de estudo correctos.Selección progresiva en canto ao grao de dificultade de exercicios e obras do repertorio traballado.	TODAS
Interpretación	Interpretación (nas audicións organizadas polo departamento) do repertorio traballado na aula	2
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	8,5		8,5
Audicións	2		2
Traballo persoal		34,5	34,5
Total de sesións por cuatrimestre			45

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe. Valorarase a implicación do alumno e o progresivo desenvolvemento da súa capacidade crítica e autonomía.	T1,T3,T6,T13,T15,X1,X3,X6,X8,X11,X13,X24	70%
Audición pública	Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación	T1,T6,T13,X3,X6,X11,X13,X21	30%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
	Ver avaliación ordinaria		
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
	Ver avaliación extraordinaria		
EXTRAORDINARIA			
Audición pública	Interpretar un programa integrado por repertorio solista para un ICPRB, segundo a duración que se indica nos contidos mínimos para cada cuatrimestre. Valorarase o control técnico do instrumento, a coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas e a capacidade artística e de comunicación.	T3,T13,T15,X3,X6,X11,X13,X21	80%
Traballo escrito	Realizar un traballo proposto polo profesor acerca de aspectos teóricos relacionados co instrumento elegido.	T3,T13,T15,X1,X3	20%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

O profesor terá a disposición do alumnado unha lista de obras orientativas axeitadas para cada instrumento de corda pulsada do renacemento e do Barroco.

Programación Docente de VIOLA DA GAMBA

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA INSTRUMENTO PRINCIPAL VIOLA DA GAMBA, 8 CUADRIMESTRES

ESPECIALIDADE									ITINERARIO	Viola da Gamba
CARÁCTER									TIPO DE CLASES	
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	SARA RUIZ
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1:30 semanal
ETCS/ CUADRIMESTRE	9	9	9	10	10	10	10	12	Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	SARA RUIZ MARTÍNEZ				SARARUIZ@CSMVIGO.COM				Venres 10:30-11.30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Desenvolvemento das capacidades artísticas, expresivas e técnicas do instrumento, así como dos hábitos de estudo. Coñecemento dos diferentes criterios interpretativos que conduzan á interpretación do repertorio máis representativo con valoración crítica, estilo propio e madurez creativa, así como a súa aplicación práctica na interpretación en público
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17
XERAIS	X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 Ver a listaxe de competencias e a súa descrición no Decreto 171/2016, do 24 de novembro

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Adquirir e facer propios recursos técnicos para abordar con solvencia o repertorio para viola da gamba	T2, T3, T13, T15, X6, X8, X21, EI4, X24
Interpretar diferentes obras do Renacemento, do Barroco e do Preclasicismo segundo os criterios de interpretación historicista	T2, T13, X1, X6, X8, X11, X21, EI1, EI2, EI6
Expresar o discurso musical atendendo aos criterios interpretativos retóricamente informados	T2, T3, T13, T15, T17, X1, X11, X21, EI1, EI4, EI5, EI10
Desenvolver a autonomía interpretativa e a capacidade creativa	T3, T6, T13, T15, X6, X8, X21, EI2, EI5, EI10, X3, X13, EI1, EI4, EI6
Desenvolver a capacidade de análise das obras a interpretar	T2, T15, X1, X11, EI2, EI4, EI5, EI6

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica instrumental	Traballo do son, ampliación da resonancia, do rango dinámico, da proxección y da emisión de armónicos, recursos vocais e expresivos Técnica de arco: técnica base da produción do son: peso do brazo, mano relaxada, dedos flexibles, dedo corazón como conector do peso e do contacto coa corda, uso adecuado do pulgar Estudo dos golpes de arco específicos dende o legato de base ata o spiccato ou saltillo Desenvolvemento das posibilidades de articulación e fraseado Técnica de mano esquerda: correcto "port de main", uso adecuado do pulgar, traballo no "petit manche", tratamento melódico e polifónico do mango, traballo para adquirir destreza na mano esquerda a través de exercicios específicos e pasaxes concretos de obras	14

	Técnicas de relaxación, control postural e respiración	
Estilo	Lectura e estudo das fontes específicas máis relevantes e a súa aplicación creativa á práctica interpretativa e familiaridade coas escolas interpretativas Comprensión dos diferentes criterios interpretativos nas diferentes épocas en cuanto ao fraseo, á articulación, á forma musical, ao tempo, á dinámica, á agónica, á retórica, aos recursos tímbricos e sonoros do instrumento Traballo sobre os ornamentos propios de cada época	14
Interpretación	Traballo sobre un programa musical con obras axeitadas ao nivel que se interpretará ao final do cuatrimestre en formato concerto Desenvolvemento da capacidade artística e dos medios de expresión co instrumento Mellora da capacidade de concentración, do control da tensión física e da respiración Traballo para mellorar a capacidade interpretativa nas actuacións públicas. Traballo específico sobre o desenvolvemento da autonomía musical	14
Audicións e concertos	Participación nas audicións organizadas polo departamento, nas audicións internas da clase e nos concertos finais do curso Emprego da tensión propia da exposición ao público para mellorar as habilidades interpretativas e de comunicación Desenvolvemento do espírito crítico e da crítica construtiva na autoavaliación e na avaliación dos demais	2
Plans de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación	
Total de sesións por cuatrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases de técnica e interpretación presenciais ou telemáticas (segundo a actividade lectiva presencial, semi-presencial e/ou non presencial)	1,5 semanal		22
Práctica individual/Estudo persoal		28 h semanais	420
Concertos e audicións públicos	3 h/cuadrím		3
Concerto- recital fin de cuatrimestre	1 hora/cuadrím		1
"Klassestunde" o audiciones internas	3 h cuatrimestrais		3
Exames de técnica	2 h/ cuatrim		2
Total horas por cuatrimestre			451

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Traballo persoal: valorarase a progresión na mellora do alumnado, a capacidade de traballo e esforzo, a constancia no estudo, a actitude xeral e o desenvolvemento na capacidade crítica e na autonomía	T1, T2, T3, T6, T15, X8, X24, E12	30%
Avaliación inicial-Audicións-concertos-exámes de técnica	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa Audicións e concertos: valorarase a capacidade comunicativa e artística do alumno nas súas interpretacións, o dominio técnico nas obras a interpretar, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo. Para superar a asignatura, o alumno terá que traballar ao longo do curso nove obras (ao menos catro obras de gran formato dos estilos francés e alemán e dúas obras de gran formato ou catro de pequeno formato dos estilos italiano e inglés, entre outras. Ver Bibliografía)	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, E11, E12, E14, E15, E16, E110	70%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Traballo persoal: valorarase a progresión na mellora do alumno, a capacidade de traballo e esforzo, a constancia no estudo, actitude xeral, eo desenvolvemento na capacidade crítica e na autonomía do alumno	T1, T2, T3, T6, T15, X8, X24, E12	30%
Avaliación inicial- Audicións-concertos-exámes de técnica	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa. Audicións e concertos: valorarase a capacidade comunicativa e artística do alumno	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21,	70%

	nas súas interpretacións, o dominio técnico nas obras a interpretar, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo	X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10	
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da avaliación continúa)			
Recital público	Interpretación de un recital-concerto cun programa de dificultade adecuada ao nivel.	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10	75%
Traballo teórico	Segundo cada caso concreto, o profesor poderá solicitar a realización dun traballo teórico ou exposicións públicas sobre a música do recital que abrangue análise armónico, formal, retórico, estilístico. O alumno terá que acadar a nota mínima de 5 no traballo para poder facer media coa nota do recital..	T1, T2, T15, X11, X13, X24, E6.	25%
EXTRAORDINARIA			
Recital público	Interpretación de un recital-concerto cun programa de dificultade adecuada ao nivel.	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10	
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRICIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			
O repertorio de cada ano integrará 9 obras de dos seguintes estilos nos (puntos 1-4 obrigatorios)			
1. Francés do século XVII Demachy, Sainte Colombe, Hotman, Dubuisson, Premier livre de Marais			
2. Francés do século XVII Marais, Forqueray, Couperin, Caix d'Hervelois, Morel, Dollé			
3. Alemán do século XVII Schenk, Kühnel, Buxtehude			
4. Alemán do século XVIII JS Bach, CPE Bach, Telemann, Händel			
5. Italiano: Disminucións Rognoni, Dallacasa			
6. Italiano: Sonatas de Corelli e Tocatas de Bassani			
7. Inglés de divisions: Simpson, Butler			
8. Inglés Lyra viol: Hume			
9. Repertorio a solo tardío: Abel, Telemann			
10. Estilo galante: CPE Bach, Graun, Lidl			
11. Concertos e repertorio soísta con orquestra: Graun, Telemann, Händel			
12. Transcripcións (Bach e outros)			
Repertorio orientativo por cursos			
Curso primeiro:			
- Unha obra do repertorio dos mestres franceses do século XVI (de Machy, Du Buisson, Hotman, Premier livre de Marais...)			
- Dúas obras do repertorio lyra-viol (Hume...)			
- Unha obra de diminucións italianas (Rognoni, Dalla Casa, Selma y Salaverde) (Ancor che col partire facile per la viola bastarda)			
- Unha obra do repertorio francés do século XVIII (Marais, Forqueray) contindo ao menos cinco danzas e unha peza de carácter (suite en mi menor, Il livre de Pièces de viole, Tombeau pour Mr. de Saint Colombe)			
-Unha obra alemá do século XVII (Schenk, Kühnel...)			
- Sunha obra alemá do século XVIII (JS Bach, CPE Bach) Sonata BWV 1027 en sol mayor de J.S. Bach			
- Dúas Divisions de Christopher Simpson			
- Suite I de Antoine Forqueray			
- Repertorio a so tardío alemán (Abel, Telemann) Dúas pezas do manuscrito Drexel de K.F. Abel			

Curso segundo:

- Dúas obras do repertorio para lyra-viol (Hume, Playford...)
- Unha sonata de estilo pregalante- empfindsamer Stil (CPE Bach, Lidl...)
- Unha suite de autores franceses contemporáneos ou posteriores a Marais (C. d'Hervelois, R. Marais, Capus...)
- Sonata BWV 1028 en Re maior de JS Bach
- Suite II de Forqueray
- Divisions de Simpson, Henry Butler
- Unha suite de Marais de al menos cinco danzas y una pieza de carácter (Suite en la menor III livre de Pièces de viole, Grand Ballet)
- Repertorio de diminucións (Rognono, Dalla Casa...)
- Sonata a solo en re maior de G.Ph. Telemann
- Unha suite o sonata de autores alemans do século XVII (Schenk, Kühnel)
- Dúas pezas de Mr. de Saint Colombe "le pere" o "le fils"

Curso terceiro:

- Division en mi menor Simpson
- Concerto solista con orquestra: Telemann, Graun ou repertorio solista con orquestra (Händel)
- Sonata en sol menor de C.Ph.E. Bach
- Karl Friedrich Abel pezas en re menor do manuscrito Drexel
- Pezas inglesas en tablatura (Hume e outros)
- Suite III de Antoine Forqueray
- Sonata BWV 1029 en Sol menor de JS Bach
- Repertorio de diminucións italianas (Ancor che col partire difficile per la viola bastarda)
- Unha sonata de autores alemanes (Schenk, Kühnel)
- Dúas pezas de Mr. de Saint Colombe "le pere" o "le fils"

Curso cuarto:

- Unha obra de mestres franceses do século XVII (Demachy. Hotman, Du Buisson)
- Sonata en re maior de C.Ph.E. Bach
- Suite IV o V de Forqueray
- Suite "D'un gout étranger" de M.Marais
- Suite en mi menor de Francois Couperin agás Pasacaille ou Chaconne
- Unha transcripción de una suite para cello ou sonata-partita para violín de JS Bach
- Repertorio de diminucións italianas
- Unha sonata de Arcangelo Corelli
- Unha transcripción de pezas para o violín ou a flauta ou o violoncello de J.S.Bach

Programación Docente de HISTORIA DOS INSTRUMENTOS

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA HISTORIA DOS INSTRUMENTOS

ESPECIALIDADE									ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA
CARÁCTER									TIPO DE CLASES	
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR AYALA BENDIXEN
CURSOS	1.º curso	2.º curso	3.º curso	4.º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA		SARA RUIZ			
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	-	-	-	-	-	3	-	-	Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	SARA RUIZ MARTINEZ				SARARUIZ@CSMVIGO.COM				VENRES 10:00-11:00	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Coñecemento da historia da viola da gamba dende o seu orixe no século XV ata a súa desaparición a finais do século XVIII e o seu rexurdimento nos inicios do século XX. Estudo dos autores e o repertorio. Estudo das diferentes escolas históricas da viola e das escolas modernas.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulaos na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T4, T6, T7, T8, T10, T13
XERAI	X9, X10, X12, X14, X15, X20, X25
ESPECÍFICAS	EI2, EI4, EI6

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Entender as diferentes teorías sobre a orixe e evolución do instrumento	TODAS
Recoñecer os diferentes estilos compositivos para a viola tanto na parte teórica como a través da escoita	
Coñecer o repertorio solístico, camerístico e de consort en profundidade	
Coñecer as diferentes escolas de luthería e arquetería e a súa relación co repertorio correspondente	
Estudar e recoñecer as escolas clásicas e modernas para viola da gamba	

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Orixe e evolución	A orixe do instrumento: instrumentos predecesores, desenvolvemento do instrumento ata chegar ao modelo clásico inglés, os diferentes modelos en cada época e país.	3
Repertorio e autores	O repertorio para viola soa. O repertorio para viola solista no século XVI, XVII e XVIII. O repertorio para viola na música de cámara nos séculos XVI, XVII, XVIII. O repertorio para viola no consort nos séculos XVI, XVII, XVIII. O século XX.	7
As escolas	As escolas históricas: Italia, Inglaterra, Francia, Holanda, Alemaña. As escolas modernas: escola francesa, escola hokandesa, escola "basilensis", escola alemana, escola inglesa, escola italiana, escola americana	1
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases teóricas de desenvolvemento dos contidos presenciais ou telemáticas (segundo a actividade lectiva)	11		

presencial, semi-presencial e/ou non presencial)			
Clases de escoita presenciais ou telemáticas	3		
Clases de exposición de traballos dos alumnos presenciais ou telemáticas	1		
Traballos individuais		60	
Exames presenciais ou telemáticos	1		
Total de horas por cuadrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e traballo individual presencial ou telemático	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases Traballos: valorarase a investigación activa, a orixinalidade nos traballos, aquiloos traballos nos que se detecte anacos total o parcialmente plaxiados non serán calificados e contarán na media coa untuación de 0	TODAS	50%
Exames/exposición traballos presenciais ou telemáticos	Nos exames valorarase o coñecemento dos contidos expostos na materia Na exposición dos traballos individuais valorarase a capacidade comunicativa e a autonomía na capacidade de transmitir os coñecementos achegados	TODAS	50%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Asistencia e traballo individual presencial ou telemático	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases Traballos: valorarase a investigación activa, a orixinalidade nos traballos, aquiloos traballos nos que se detecte anacos total o parcialmente plaxiados non serán calificados e contarán na media coa untuación de 0	TODAS	50%
Exames/exposición traballos presenciais ou telemáticos	Nos exames valorarase o coñecemento dos contidos expostos na materia Na exposición dos traballos individuais valorarase a capacidade comunicativa e a autonomía na capacidade de transmitir os coñecementos achegados	TODAS	50%

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exames presenciais ou telemáticos	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia	TODAS	60%
Exames presenciais ou telemáticos	Ademais dos traballos propios da asinatura, a profesora poderá solicitar mais traballos relacionados coa materia e os contidos da mesma, especialmente da parte práctica traballada na aula como as escoitas.	TODAS	40%

EXTRAORDINARIA			
Exames presenciais ou telemáticos	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia	TODAS	50%
Exames presenciais ou telemáticos	Ademais dos traballos propios da asinatura, a profesora poderá solicitar mais traballos relacionados coa materia e os contidos da mesma, especialmente da parte práctica traballada na aula como as escoitas.	TODAS	50%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no curso de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Origen e historia da viola:

The Early history of the viol, Ian Woodfield. Cambridge Musical Text and Monographs

La viola da gamba dalle origine al Rinascimento, Ian Woodfield Edizione italiana a cura di Renato Meuci

The viol, history of an Instrument. Anette Otterstedt. Bärenreiter. Kassel, 2002

Life after death: The viola da Gamba in Britain from Purcell to Dolmetsch. Peter Holman. The Boydell Press. London, 2010

Frederick the Great and his musicians. Michael O'Loghlin. Ashgate Bokk

Marin Marais. S.Milliot, J. de La Gorge. Frayard, 1991.

Repertorio:

Catalogo della musica solistica e cameristica per viola da gamba. Bettina Hoffman. Ed. Lim Antiqua, Lucca 2001.

Thematic Index of Music for viols, nline edition. Compiled by Gordon Dodd with revisions and additions by Andrew Ashbe (VdG Society of Great Britain)

Lutería:

La viole de gambe. Luthfi Becker. Dessain et Tolra. Paris, 1982

Musical instruments in the Ashmolean Museum. The complete collection

Programación Docente de LECTURA A PRIMEIRA VISTA E TRANSPOSICIÓN

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA Lectura a primeira vista 2 CUADRIMESTRES (V-VI)

ESPECIALIDADE									ITINERARIO	Viola da Gamba
CARÁCTER									TIPO DE CLASES	
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR AYALA BENDIXEN
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	SARA RUIZ
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	-	-	-	-	3	3	-	-	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	SARA RUIZ MARTÍNEZ				SARARUIZ@CSMVIGO.COM				Venres 9:30-10:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Lectura nas diferentes claves antigas propias de cada repertorio e de cada instrumentos da familia das violas. Práctica da lectura a primeira vista en tablaturas das distintas épocas e nos distintos instrumentos da familia. Práctica da lectura a primeira vista na viola baixo nas claves habituais.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa coas materias prácticas específicas do itinerario (instrumento principal, música de cámara, conxunto-consort, orquestra barroca)
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T4, T6, T7, T8, T10, T13
XERAIS	X9, X10, X12, X14, X15, X20, X25
ESPECÍFICAS	EI2, EI4, EI6

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Practicar e ser quen de ler con soltura coa viola baixo nas claves de do en terceira, sol en segunda com un oito, fa en cuarta, do en cuarta e fa em terceira. Coa viola tenor: do en terceira, sol en segunda. Coa viola soprano sol en segunda, do en primeira e sol en primeira.	T2, T13,
Domñar a lectura a primeira vista nos diferentes tipos de tablatura	
Domñar a lectura a primeira vista nos diferentes instrumentos do consort: viola soprano e <i>pardessus de viole</i> , viola tenor, viola baixo e violone en sol e nos diferentes repertorios: solo, cámara, consort e baixo continuo	
Adaptar todas as competencias musicais propias do curso que se realiza na lectura a primeira vista	
Recoñecer os diferentes autores e os diferentes estilos musicais na lectura á primeira vista	

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Chaves	Práctica de lectura en todas as claves descritas e en todos os instrumentos da familia	6
Os instrumentos	Práctica da lectura nos diferentes instrumentos da familia das violas da gamba	6
Tablatura	Práctica da lectura a primeira vista en diferentes tipos de tablatura	6
Técnicas de lectura a primeira vista	Desenvolvemento de prácticas e recursos para mellorar a lectura á primeira vista	4
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
----------------------------------	-------------------	-----------------------	-------------

Clases prácticas	18		
Probas/exames	4		
Estudo persoal	40		
Total de sesións por cuadrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIA S AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e traballo individual	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases Traballos: valorarase o estudo persoal	TODAS	50%
Exames/exposición traballos	Nos exames valorarase o coñecemento dos contidos expostos na materia	TODAS	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Asistencia e traballo individual	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases Traballos: valorarase o estudo persoal	TODAS	50%
Exames/exposición traballos	Nos exames valorarase o coñecemento dos contidos expostos na materia	TODAS	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exames	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia	TODAS	60%
Exames	Ademais dos traballos propios da asinatura, a profesora poderá solicitar mais traballos relacionados coa materia e os contidos da mesma.	TODAS	40%
EXTRAORDINARIA			
Exames	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia	TODAS	50%
Exames	Ademais dos traballos propios da asinatura, a profesora poderá solicitar mais traballos relacionados coa materia e os contidos da mesma, especialmente da parte práctica traballada na aula.	TODAS	50%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS		
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, poloque se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promociónda accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.		
8. Bibliografía, materiais e documentos			
O repertorio propio do itinerario tanto a solo como de conxunto e música de cámara			

Programación Docente de BAIXO CONTINUO (VIOLA DA GAMBA)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA BAIXO CONTINUO VIOLA DA GAMBA

ESPECIALIDADE									ITINERARIO	Viola da Gamba
CARÁCTER									TIPO DE CLASES	
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR AYALA BENDIXEN
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	SARA RUIZ
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1.30 SEMANAL
ETCS/ CUADRIMESTRE	2	2	2	2	-	-	-	-	Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	SARA RUIZ MARTINEZ				sararuiz@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Realización do baixo continuo de diferentes épocas e autores/as. Coñecemento e emprego dos distintos sistemas de cifrado e técnicas de acompañamento e ornamentación empregadas. Realización de liñas de baixo continuo segundo os diferentes criterios estilísticos e estéticos. Tratados da época
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T4, T6, T7, T8, T9, T10, T14, T15, T16
XERAIS	X1, X2, X3, X6, X8, X10, X11, X12, X13, X15, X21, X22
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI3, EI4, EI5, EI6, EI7, EI8, EI9. Ver a listaxe de competencias e a súa descrición no Decreto 171/2016, do 24 de novembro

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Desenvolver a práctica do baixo continuo na viola da gamba tanto como instrumento melódico como armónico nos diferentes estilos.	X2, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X22, EI1, EI2, EI3, EI4, EI5, EI7, EI9
Interpretar a realización con acordes dun baixo continuo sinxelo na viola da gamba	T2, T3, T15, X2, X3, X13, X22, EI7
Desenvolver a capacidade de lectura á primeira vista de diferentes baixos continuos	X2, X3, X11, EI1, EI7, EI9
Coñecer a práctica do baixo continuo segundo os tratados das diferentes épocas	T2, X1, X11
Coñecer as prácticas armónicas nos diferentes estilos musicais aplicados á viola da gamba.	T2, X1, X11, X12, EI5, EI7

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Armonía	Lectura de tablas de acordes e improvisación de baixos cifrados	4
Continuo melódico	Interpretar o baixo continuo como instrumento melódico apoiado dun instrumento armónico atendendo ás normas de articulación, dinámica e xesto adecuados a cada estilo	4
Lectura a vista	Lectura á primeira vista de baixos continuos melódicos e armónicos	4
Fontes	Traballo teórico sobre as fontes históricas relativas ao baixo continuo na viola da gamba	3
Plan de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles, levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación (VER ABAIXO CONTIDOS SECUENCIADOS POR CUADRIMESTRE)	
Total de sesións por cuadrimestre		15

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases teóricas e prácticas sobre práctica do baixo continuo melódico e baixo cifrado na viola	30		
Práctica individual/Estudo persoal		20	
Concertos e audicións públicos	2		
Exames de lectura à primeira vista	2		
Total de horas por cuadrimestre			54

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Avaliación inicial- Concertos, audicións e exames	Realizárase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa Interpretación das obras traballadas no cuadrimestre amosando capacidade para cumprir o rol de acompañante, comprensión da relación tensión-distensión armónica, a función de cada acorde dentro do discurso musical. capacidade para "dirixir" o ensemble que corresponda en cada caso dende o rol de continuista melódico.	T2, T3, T15, T16, X1, X2, X3, X6, X8, X11, X12, X13, X21, X22, EI1, EI2, EI3, EI4, EI5, EI7, EI9	60%
Traballo en clase/persoal	Valorárase a capacidade de mellora do alumno, a asistencia a clase, a actitude xeral para a aprendizaxe, o estudo persoal	T1, T3, T6, T8, T15, X8, X10, EI2	40%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiada-Dezembro-)			
Avaliación inicial- Concertos, audicións e exames	Realizárase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa Interpretación das obras traballadas no cuadrimestre amosando capacidade para cumprir o rol de acompañante, comprensión da relación tensión-distensión armónica, a función de cada acorde dentro do discurso musical. capacidade para "dirixir" o ensemble que corresponda en cada caso dende o rol de continuista melódico.	T2, T3, T15, T16, X1, X2, X3, X6, X8, X11, X12, X13, X21, X22, EI1, EI2, EI3, EI4, EI5, EI7, EI9	60%
Traballo en clase/persoal	Valorárase a capacidade de mellora do alumno, a asistencia a clase, a actitude xeral para a aprendizaxe, o estudo persoal	T1, T3, T6, T8, T15, X8, X10, EI2	40%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Concertos/audicións/exames	Interpretación das obras traballadas no cuadrimestre amosando capacidade para cumprir o rol de acompañante, comprensión da relación tensión-distensión armónica, a función de cada acorde dentro do discurso musical. capacidade para "dirixir" o ensemble que corresponda en cada caso dende o rol de continuista melódico.	T2, T3, T15, T16, X1, X2, X3, X6, X8, X11, X12, X13, X21, X22, EI1, EI2, EI3, EI4, EI5, EI7, EI9	60%
Traballo en clase/persoal	Valorárase a capacidade de mellora do alumno, a asistencia a clase, a actitude xeral para a aprendizaxe, o estudo persoal	T1, T3, T6, T8, T15, X8, X10, EI2	40%
EXTRAORDINARIA			
Concertos/audicións/exames	Interpretación das obras traballadas no cuadrimestre amosando capacidade para cumprir o rol de acompañante, comprensión da relación tensión-distensión armónica, a función de cada acorde dentro do discurso musical. capacidade para "dirixir" o ensemble que corresponda en cada caso dende o rol de continuista melódico.	T2, T3, T15, T16, X1, X2, X3, X6, X8, X11, X12, X13, X21, X22, EI1, EI2, EI3, EI4, EI5, EI7, EI9	70%
Traballo en clase/persoal	Valorárase a capacidade de mellora do alumno, a asistencia a clase, a actitude xeral para a aprendizaxe, o estudo persoal	T1, T3, T6, T8, T15, X8, X10, EI2	30%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

O repertorio propio da especialidade

FONTES DE BAIXO CONTINUO

ITALIA:

AGAZZARI AGOSTINO, Del sonare sopra il basso con tutti li stromenti e dell'uso loro nel conserto. Siena, 1607.
 BIANCIARDI FRANCESCO, Breve regola per imparare a sonare sopra il Basso. Siena, 1607
 BISMANTOVA BARTOLOMEO, Compendio musicale, Ferrara, 1677
 GASPARINI FRANCESCO, L'Armonico pratico al Cimbalo. Venezia, 1708. GEMINIANI FRANCESCO, The Art of Accompaniment, or a new and well digested Method to learn to perform the Thorough Bass, Op. XI. London, 1754.
 PASQUALI NICOLÒ, Thorough bass made easy or practical rules for finding and applying its various chords With little trouble. London, R, Bremner, 1757.
 PENNA LORENZO, Li primi albori musicali. Bologna, 1684.
 TONELLI ANTONIO, Realización del Bajo Continuo del Op. V de Arcangelo Corelli. MS Mus. F1174, Modena, Biblioteca Estense, s.d.
 VIADANA LODOVICO DA, Prefacio, "Cento Concerti ecclesiastici". Venezia, 1602.

FRANZA:

BOYVIN JACQUES, Traité abregé D'accompagnement pour l'Orgue et pour le Clavessin. Paris, Ballard, 1700.
 CORRETTE MICHEL, Le Maître de Clavecin pour l'accompagnement du clavecin. Paris, 1753.
 D'ANDRIEU JEAN FRANÇOIS, Principes de l'Accompagnement du Clavecin. Paris, 1718.
 D'ANGLEBERT JEAN HENRY, Principes de l'Accompagnement, en "Premier Livre de Pièces de Clavecin", Paris, 1689.
 DELAIR DENIS, Nouveau Traité D'accompagnement pour le Théorbe et le Clavessin, Paris, 1690.
 RAMEAU JEAN-PHILIPPE, Principes D'Accompagnement, in "Traité de l'Harmonie, Reduite à ses principes naturel", Paris, Ballard, 1722.
 RAMEAU JEAN-PHILIPPE, Dissertation sur les différentes méthodes de l'accompagnement, Paris, 1732.
 SAINT-LAMBERT MICHEL DE, Noveau Traité de l'Accompagnement du Clavecin, de l'Orgue, Paris, Ballard, 1707.

ALEMAÑA:

BACH CARL PHILIPP EMANUEL, Versuch über die Wahre Art das Clavier zu spielen, Berlin, Henning, 1762.
 HEINICHEN JOHANN DAVID, Der Generalbaß in Composition, Dresden, 1728.
 MARPURG FRIEDRICH, Hanbuch bey dem General-Baß und der Composition, Berlin Haude et Spener, 1755-58.
 MATTHESON JOHANN, Grosse General-Baß Schule, Hamburg, Kißners, 1719
 MUFFAT GEORG, Regulae Conventus Partiturae, Wien, 1699.
 NIEDT FRIEDRICH E., Musikalische Handleitung oder [...] den Generalbaß [...], Hamburg, 1700.
 QUANTZ JOHANN J., Versuch eine Anweisung die Flöte traversiere zu spielen, Berlin, 1752.
 TELEMANN GEORG Ph., Singe-, Spiel- und Generalbaß-Übungen, Hamburg, 1733.
 TÜRCK DANIEL GOTTLÖB, Kurze Anweisung zum Generalbaß-spielen, Lepzig-Halle, 1791.
 WERCKMEISTER ANDREAS, Die nothwendigsten Anmerkungen und Regeln wie der Bassus Continuuus, oder Generalbaß wohl könne tractiret werden, Aschersleben, 1698.

OUTROS:

TORRES JOSÉ DE, Reglas generales de acompañar, Madrid, 1736

TEXTOS MODERNOS:

ARNOLD THOMAS, The Art of accompaniment from a Thorough-Bass as practised in the XVII and The XVIII Centuries, London, Humphrey Milford, 1931; New York, 1965.
 BUELOW GEORGE, Thorough-bass accompaniment according to Johann David Heinichen, Berkley, 1966.
 CHRISTENSEN JESPER BØJE, Les Fondements de la Basse Continue au XVIIIè siècle Bärenreiter, 1992. (Traducido del alemán al inglés y francés)
 MORAND MARTIAL, Basse-chiffree, Vol. 1 y 2 (Internet)
 MORRIS R. OWEN, Harmony at the Keyboard, Oxford University Press, 1933.
 WILLIAMS PETER, Figured bass accompaniment, Edinburgh, University Press, 1970

CONTIDOS SECUENCIADOS POR CUADRIMESTRES (ORIENTATIVO)

CUADRIMESTRE I

- Lectura a primeira vista de liñas de baixo continuo.
- Interpretación dunha liña de baixo continuo segundo a relación de tensión-distensión da armonía
- Realización dos acordes do cifrado na viola da gamba, Posicións de acordes de tres e catro notas no instrumento
- A música de Tobias Hume como exemplo de continuo realizado na viola
- Obras para Canto e Baixo Continuo do Seicento italiano (Arias, canzonette, recitados...).
- Obras para instrumento solista e Baixo Continuo do Seicento italiano (Sonatas, canzone...)
- Ostinatos tipo Chacona, Passacaglia, Grounds ingleses, Diferencias españolas.

CUADRIMESTRE II

Engadir aos contidos anteriores:

- O madrigal recitado do Seicento italiano.
- Tonos humanos con baixo cifrado de autores españois dos séculos XVII y XVIII.
- Práctica de sucesións armónicas na viola
- A Suite francesa.
- A sonata
- Cantatas (arias e recitativos).
- O baixo continuo no grupo de cámara.
- O baixo continuo no repertorio de viola

CUADRIMESTRE III

Engadir aos contidos anteriores:

- Cadencias en tonalidades con ata unha e dúas alteracións na crave.
- Lectura de varias obras do Seicento italiano.
- Lectura de varias obras como baixo continuo melódico na viola
- Lectura de varias obras como baixo continuo armónico na viola
- Lectura de algunha obra con baixo cifrado da primeira metade do século XVII.
- Lectura de obras con baixo continuo francés

CUADRIMESTRE IV

Engadir aos contidos anteriores:

- Continuación do traballo de cadencias en tonalidades de ata tres alteracións
- Lectura de obras de Arcangelo Corelli. Continuo italiano
- Lectura de Suites para viola da gamba e baixo continuo de Marin Marais.
- O recitativo.
- Sonatas para instrumento solista e baixo continuo da segunda metade do século XVII.
- Sonatas para instrumento solista e baixo continuo do século XVIII.
- Lectura de obras con baixo continuo alemán

Programación Docente de CONXUNTO-CONSORT DE VIOLAS DA GAMBA
Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA CONXUNTO-CONSORT 8 CUADRIMESTRES (I-VIII)

ESPECIALIDADE									ITINERARIO	Viola da gamba
CARÁCTER									TIPO DE CLASES	
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR AYALA BENDIXEN
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Sara Ruiz Martínez
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5 semanais
ETCS/ CUADRIMESTRE	3	3	3	3	3	3	3	3	Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	SARA RUIZ MARTÍNEZ				SARARUIZ@CSMVIGO.COM				VENRES 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Práctica da interpretación musical en grupo en diferentes formacións e repertorios. Coñecemento e interpretación de obras do repertorio de conxunto, en diversas formacións. Desenvolvemento de hábitos e técnicas de ensaio con e sen director/a. Cooperación no establecemento de criterios interpretativos. Capacidade de compenetración co resto dos integrantes. Práctica da lectura Á primeira vista. Flexibilidade de resposta ás indicacións do/da director/a ou líder. Concepción e desenvolvemento de proxectos musicais colectivos.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10
XERAIS	X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, X17
ESPECÍFICAS	E11, E12, E14, E15, E16.

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Desenvolver a capacidade de tocar en grupo: escoita persoal e xeral do grupo, asimilación del rol a cumprir en cada formación, desenvolvemento da empatía musical, flexibilidade de resposta, compenetración cos demais, capacidade de transmitir a mensaxe artístico da obra e habilidade para facer comprensible a linguaxe musical, control do discurso xeral do grupo, calidade do son, afinación, precisión rítmica, uso dos diferentes temperamentos históricos...	T3, T7, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, E11, E14, E15
Adquirir o nivel técnico para abordar as obras do repertorio de grupo	X2, X8, X17, E11, E14, E15
Posuír a capacidade de analizar e comprender no seu contexto as obras para grupo de violas dos séculos XVI a XVIII	T2, X1, X3, X11, X12, X17, E16
Mellorar a lectura a primeira vista	X2, X3, X8
Adquirir técnicas de ensaio e de resolución de problemas de conxunto	T1, T3, T7, T8, T9, T10, X2, X7, X8, X10, X12, E11, E12, E14, E16

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Instrumentos	Práctica musical cos distintos instrumentos da familia das violas da gamba: pardessus de viole, soprano, tenor, baixo, violone en sol, violone en re	6
Repertorio	Lectura e análise de obras do vasto repertorio de consort en Italia, España, Francia, Alemaña dos séculos XVI a XVIII	6
Concertos	Interpretación en público de programas para consort de violas nas diferente formacións posibles	2
Lectura	Probas de lectura Á primeira vista	4
Plans de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles levaranse a cabo plans	

de reforzo e recuperación		Total sesións por cuatrimestre		18
5. Metodoloxía e Planificación Docente				
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN		HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases de técnica de conxunto e interpretación		1:30 horas semanais		23
Práctica individual/Estudo persoal			4 horas semanais	60
Concertos e audición públicos		2h. cuatrimestre		2
Exames de lectura a primeira vista		1h/cuadrimestre		1
Total horas por cuatrimestre				86
6. Avaliación				
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN		COMPETENCIA S AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA				
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)				
Avaliación inicial/Traballo persoal e ensaios/clases	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes acción, que permitirán identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitud activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e na capacidade de tocar en grupo		T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, E11, E12, E14, E15, E16	50%
Audicións e concertos	No concerto e audicións, valoraranse o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e a flexibilidade e capacidade de interacción dentro do grupo		T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, E11, E12, E14, E15, E16	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..				
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)				
Avaliación inicial/Traballo persoal e ensaios/clases	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitud activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e na capacidade de tocar en grupo		T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, E11, E12, E14, E15, E16	50%
Audicións e concertos	No concerto e audicións, valoraranse o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e a flexibilidade e capacidae de interacción dentro do grupo		T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, E11, E12, E14, E15, E16	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)				
Concerto	No caso da perda de avaliación continua, pola acumulación dun determinado número de faltas (3 o máis ao semestre), segundo o protocolo aprobado polo centro, o alumno/a deberá realizar as probas correspondentes á "avaliación alternativa": interpretar un recital baseado nun programa de consort de dificultade adecuada ao nivel achegando o grupo de músicos necesario para realizalo.		T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, E11, E12, E14, E15, E16	70%
Traballo teórico	Ademáis se procede, a profesora poderá solicitar u traballo teórico sobre a música interpretada que abranxe un análise armónico/ contrapuntístico, formal, retórico, estilístico. O dito traballo terá que ter unha puntuación mínima de 5 puntos para poder facer media co recital.		T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, E11, E12, E14, E15, E16	30%
EXTRAORDINARIA				
Traballo persoal e ensaios/clases	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitud activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e na capacidade de tocar en grupo		T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, E11, E12, E14, E15, E16	50%

		EI5, EI6	
Audicións e concertos	No concerto e audicións, valoraranse o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e a flexibilidade e capacidade de interacción dentro do grupo	T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, EI1, EI2, EI4, EI5, EI6	50%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e a súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Bibliografía básica orientativa que debe ser traballada ao longo dos estudos:

- Dúos para dos violas da gamba: Locke, Simpson, Schenck, Ste. Colombe...
- Polifonía vocal del Renacimiento
- Música de consort inglesa: de tres a seis violas (Byrd, Gibbons, Bull, Jenkins)
- Música de consort francesa (Louis Couperin, Charpentier...)
- Música de consort alemana (Schein, Scheidt...)
- Música de consort italiana: Legrenzi, Marini...
- Consort songs para consort de violas y voz
- Repertorio alemán para consort mixto (Tunder, Buxtehude, Johann Christoph Bach) y para consort con voz
- Lachrimae or Seven Tears John Dowland
- Fantasías Henry Purcell
- Die Kunst der Fuge Johann Sebastian Bach

Programación Docente de TÉCNICAS DE CONTROL EMOCIONAL E CORPORAL Viola da Gamba

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA Técnicas de control emocional e corporal 1 CUADRIMESTRE

ESPECIALIDADE	Interpretación								ITINERARIO	Viola da Gamba/Música Antigua
CARÁCTER	Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	Música Antiga								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PAVEL AMILCAR AYALA BENDIXEN
CURSOS	1.º curso	2.º curso		3.º curso		4.º curso			COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Sara Ruiz
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1 hora
ETCS/ CUADRIMESTRE	-	-	-	2	-	-	-	-	Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Sara Ruiz Martínez				sararuiz@csmvigo.com				Venres 10:00-11:00	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Técnicas de control emocional e corporal dirixidas á práctica instrumental.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa coas materias prácticas específicas do itinerario (instrumento principal, música de cámara, conxunto-consort, orquestra, baixo continuo)
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15
XERAIS	X8, X21, X24, X25
ESPECÍFICAS	E14, E16, E110

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Coñecer as diferentes técnicas de control emocional e corporal e iniciarse na súa práctica	T1, T2, T7, T13, X8; X21, X25, E16
Adquirir conciencia da importancia da respiración e do bo uso do corpo para conseguir unha técnica instrumental eficiente	T1, T3, T6, X8, X24, E10
Crear táboas persoais e individualizadas de exercicios de quecemento, de estiramientos para antes e despois da práctica, de raelaxación para situacións de estrés e de concentración	T2, T11, T13, X8, X24, X25, E14
Facerse consciente dos posibles problemas corporales ou emocionais e avanzar na eficiencia na búsqueda de solucións	T1, T2, X8, X21, X25, E16
Mellorar na práctica instrumental grazas ao desenvolvemento das técnicas coñecidas na materia	T1, T2, T7, T15, X21, X24, E10

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnicas de control: teoría e práctica	Descrición das diferentes técnicas: loga, Pilates, técnica Alexander, Feldenkreis, meditación, mindfulness... Posta en práctica e iniciación a cada unha delas a través de vídeos e audioguías.	7
Táboas persoais	Información e descrición dos posibles exercicios de quecemento, estiramientos e de relaxación Elaboración de tres táboas individualizadas para cada alumno: quecemento e estiramientos para antes e despois da práctica instrumental e táboa de relaxación para antes de actividades que supoñen estrés como as audicións e os concertos	3
Bibliografía recomendada e traballos individuais	Exposición de bibliografía recomendada para ampliar a información. Traballo por parte do alumno dalgúns dos libros recomendados e exposicións públicas dos ditos traballos	3
Práctica co instrumento	Búsqueda dos posibles problemas físicos ou técnicos e proposta de solucións	2

Total de sesións por cuadrimestre			15
5. Metodoloxía e Planificación Docente			
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clase teórica sobre as diferentes técnicas	2		
Clases práctica sobre o ioga/Pilates/ Alexander/Feldenkreis/mindfulness/meditación/control de estrés	16		
Práctica de estiramientos/quecemento	4		
Traballos individuais/Exposición	4	60	
Práctica co instrumento	4		
Exposición de bibliografía recomendada	2		
Total de horas por cuadrimestre			15
6. Avaliación			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e participación	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases. Terase en conta a capacidade de acadar os obxectivos nas propias clases	T1, T2, T11, T17, X8, X21, X24, X25, EI10, EI16	50%
Traballos	Nos exames valorarase o coñecemento dos contidos expostos na materia Na exposición dos traballos individuais valorarase a capacidade comunicativa e a autonomía na capacidade de transmitir os coñecementos achegados	T2, T7, 11, T13, X8, X24, X25, EI14 T1, T2, T7, T15, X21, X24, EI10	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Asistencia e traballo individual	Ver avaliación ordinaria con avaliación continua	Ver avaliación ordinaria con avaliación continua	50%
Exames/exposición de traballos	Ver avaliación ordinaria con avaliación continua	Ver avaliación ordinaria con avaliación continua	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exames	O alumno con perda da avaliación continua terá que realizar un examen co contido da materia	T1, T2, T11, T17, X8, X21, X24, X25, EI10, EI16	50%
Traballos	Ademais dos traballos propios da asinatura, a profesora poderá solicitar outros traballos relacionados coa materia e os contidos da mesma, especialmente da parte práctica traballada na aula.	T2, T7, 11, T13, X8, X24, X25, EI14 T1, T2, T7, T15, X21, X24, EI10	50%
EXTRAORDINARIA			
Exames	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia	T1, T2, T11, T17, X8, X21, X24, X25, EI10, EI16	50%
Traballos	Ademais dos traballos propios da asinatura, a profesora poderá solicitar mais traballos relacionados coa materia e os contidos da mesma, especialmente da parte práctica traballada na aula como as escoitas.	T2, T7, 11, T13, X8, X24, X25, EI14 T1, T2, T7, T15, X21, X24, EI10	50%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Green, B/Gallwey, T.(1986)The inner game of music. Pan books

Gallwey, T. (1974) The inner game of tennis

Conable, B. (2012). Lo que todo músico tiene que saber sobre el cuerpo.Editorial Laertes.

García, R. (2015). Cómo preparar con éxito un concierto o audición. Manon troppo

López de la Llave, A. Y Pérez-Llantada, M.C. (2005). Psicología para intérpretes artísticos. Thomson. Madrid.

Sardá, E. (2003): En forma. Ejercicios para músicos. Paidós.

Ajuriaguerra, J. Ontogénesis de la postura. Yo y el Otro. Psicomotricidad. Revista de estudios y experiencias. Nº 45: 19-29. Madrid: CITAP, 1993.

Alexander, Gerda. La Eutonía. Paidós. Barcelona, 1998.

Bernstein, D.A. y Borkovec, T.D. Progressive Relaxation Training: a manual for the helping professions. Champaign. ILL: Research Press, 1973.

Calais Germain, Blandine (2004). Anatomía para el Movimiento (tomo IV: El gesto respiratorio).

Conti, Gabriela (2007). Afinando las emociones Ed. Dunken.

Drake, Jonathan. Postura sana. Ed. Martínez Roca. Barcelona, 1992.

Dalía Cirujeda, G. (2004). Cómo superar la ansiedad escénica en músicos. Ediciones mundimúsica. Madrid.

García, R. (2017). Entrenamiento mental para músicos. Ma non troppo

Klöppel (2005). Ejercitación mental para músicos. Idea Books

Labrador, F. J. El estrés: Nuevas técnicas para su control. Madrid: Temas de hoy, 1992.

Labrador, F. J et al. Manual de técnicas de modificación y terapia de conducta. Pirámide,Madrid, 1993.

Lapassade G. La Bioenergética. Ed Granica. Barcelona, 1978.

Lowen A. Bioenergética. Ed. Diana. México, 1991.

Richard Brennan. El Manual de la Técnica Alexander. Paidotribo, 1991. Richard Craze. La Técnica Alexander. Paidotribo, 1999.

Speads, Carola, H. ABC de la respiración. Edaf. Madrid, 1980.